ژبانناما پینغسبهری

كولزارك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحسىد (سلاۋ لىي بن)

عبدالرحيم بهربوهاري

- پەرتــۆك: ژىانناما پىغىسبەرى
  - –گوتن: عبدالرحيم بەربوھارى
    - تڤیسین: ئازاد موختار
    - پیداچوون: موستعفا ئەحمەد
      - بەرگە: محسىد حسىن~~ن~~
- ژمارا سپاردنيّ: (D-/2321/21)
  - چاپا ئىكى: 2021 زايىنى
    - تيراژ: (1000) دانه

ناڤەرۆك

پێشگوتن	.1
خەونا كىسراى شاھى ئىمپراتوريەتا فارسى (ساسانى)1	.2
ل شەڤا ژ دايكبونا (موحەمەد) پێغەمبەرێ خوشتڤى (سلاڤ	.3
ل سهربن) چ هاته روویدان؟	
خەونا عبدالطلبى و شەرى ھەرفاندنا كەعبىيى	.4
بەرەكەتيّن پيّغەمبەرى (سلاڤ ليّ بن) ل زاروكينييّ و چونا	.5
موحهمهدی (سلاڤ لی بن) بو بادیی (بهشی ئیکی)33	
بەرەكەتێن پێغەمبەرى ل زاروكينيێ وچونا موحەمەدى	.6
(سلاڤ ئي بن) بو باديي (بهشي دووي)	
قەكرنا سىنگى پىغەمبەرى ل دەمى زاروكىنىيى49	.7
چونا موحهمهدی بو یهثربیّ ومرنا دهیکاوی ئامیناییّ57	.8
نهێنيا پاشايي يەمەنى و وەغەرا عبدالمطلبى باپيرى	.9
پێغەمبەرى (سلاڤ لێ بن)65	
.دەمىّ موحەمەد ل دەف مامىّ خو ئەبوطالبى71	10
.گهشتا موحهمهدی (سلاڤێن خودێ ل سهربن) بو شامێ	11
و روویدانا راهبیّ ریّکا شامیّ	

12.موحهمهد دهميّ بويه شقان و ژ جهژنا بهوانيّ رهڤي
13.نياسينا موحهمهدى بو خهديجايي
95 پێۼهمبهري (سلاڤ ليٚ بن) دگهل خهديجاييٚ9
15.ئەو ھەقپەيمانيا ل جەھالەتى دا حەژىكرى و پشتى
پێغەمبەرينيێ ژى شانازى پێ برى
107 وهحى بو پێغهمبهرى هاتى (سلاڤ لن بن)16
113هاتنا ومحيى و چونا بو دەڤ وەرەقەيى كورى نەوڧەلى17
18. بانگەوازيا نھێنى
127 عوونا بهرهف حهبهشيّ
20.موسلمانبونا عومەرى كورى خەتتابى
21.دورپيچا مەزن و سالا خەمان21
22.موشهخت بون بهرهف يهثربي
23.رويدانين مشهختبوني
24.پلانا مەترسىدار و مشەختبونا پێغەمبەرى بەرەف
مەدىنىّ
25.گەھشتنا پێغەمبەرى بو مەدىنىٚ
26.ئاڤاكرنا ئێكەم مزگەفت و بەرقەراركرنا ئاشتىيى ل
مەدينێ
27.هاتنا ئايەتيْن شەرى 185

ژیانناما پیغهمبهری

191	28.شەرى بەدرى و ئوحودىّ
197	29.شەرى خەندەكى
203	30.ڤەكرنا مەككەھىّ
209	31.ومغەركرنا يېغەمبەرى (سلاڤ لى بن)

يێۺڰۅؾڹ

ل ژێر سێبهرا ڤێ ئايهتا پيروز {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَسُوةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا } موحهمه (سلاڤ لێ بن) باشترين نموونهيه ئهم موسلمان د ههمى بوارێن ژيانێ دا چاڨ لێ بکهين.

ئهگهر مه بقیّت ئهم د ئیمانا خو دا د موکم و خوراگربین و سهبری بکیّشین ل سهر وان تهنگافی و نهخوّشیان ئهفیّن دهیّنه د ریّکا مه دا پیدفیه ئهم پیّغهمبهری بخو بکهینه نموونه و چاف ل وی بکهین، ب تایبهت بو وی کهسی ژ روژا قیامهتی بترسیت و خودی ههر ل بیرا وی بیت.

پیغهمبهر (سلافین خودی ل سهربن) رهوشتی وی قورئان بو، وهك پسیار ژ دهیکامه عائیشایی کری ل دهربارهی پیغهمبهری خوشتقی دهیکامه گوت: ئهو ههروهکی قورئانی بو دناف خهلکی دا دهات و دچوو، لهوما یی بقیت د ئیسلامی بگههیت و نافهروکا ئیسلامی بزانیت پیدفیه باشترین شیوه شههرهزای ژیاننامهیا پیغهمبهری بیت.

پێغهمبهر ئهو کهسه بویه یی خهلك ژ تاریاتیی بهره و روناهیی بری ئهوه یی خهلك ژ بهرزهبوونی بهره و رێکا هه قیی بری، دهمی بهری ببیته پێغهمبهر خهلکی کچێن خو دکوشتن؛ ژ بهرکو ب تنی کو ئهو کچه و یی بهێز زولم ل یی بێهێز دکر خهلکی هنده ک پهیکهر دپهرستن کو نهدشیان نه چ مفای بگههیننی و نه چ زیانی بگههیننی.

موحهمهد (سلاق لی بن) بهری ببیته پیغهمبهر مروقهکی بازرگان بوو؛ و د بازرگانیا خو دا دگهل دهیکامه خهدیجایی بهری بیته هه قرینا وی بازرگانهکی سهرکهفتی و ئهمین بوو، دهما دناق خهلکی مهکههی دا هاتن و چوون دکر خهلکی دگوت: ئه فه مروقی ئهمین و راستگو هات ئه فه مروقی ئهمین و راستگو چوو، ژ بهرهندی پیدفییه ئهم ژیاننامهیا پیغهمبهری بخوینین ژ بو وی چهندی باشترین شیوه ئهم ژیانا خو ب ریشهبهین.

دقی پهرتوکی دا ئهم نهچوینه هویرکاریین ژیانناما پینههمبهری (سلاق لی بن) و ب شیوهیه کی دیروکی مه به حس ل ههر تشتی ژیاناوی نهکریه ب تنی وه نیقشکه ک مه به حسکریه بو بهیزکرنا ئیمانا مه ئیمانداران، هیقیا من ئهوه ببیته جهی مفای بو ههر ئیکی قی پهرتوکی دخوینیت.

ل قیره من دقیت سوپاسیا برایی (ئازاد موختار) بکهم کو رابویه بهرنامی من یی ههلویستین ژیانناما پیغهمبهری بنقیسیت و بکهته سهر شیوازی پهرتوکی ژ بو وی چهندی خانده قانین هیژا پتر مفای ژی ببینن.

براییّ هەوە عبدالرحیم بەربوهاری

بەشى ئىكى

خەونا كىسراى شاھى ئىمبراتوريەتا فارسى (ساسانى)

بهری روژ ب ههلیّت و دهم بهری سپیدی یه مروفهك ژ خهو رادبیت کو شاهی ئیّك ژ ب هیرترین ئیمپراتوریهتایه ل وی سهردهمی دا ئهوژی (کیسرا) ـــه شاهی ئیمپراتوریهتا فارسی (ساسانی)، ژ خهو رادبیت و گهلهك ترسهکا مهزن یا کهفتیه د ناق ناخی وی دا و یی بیهنا خو ب شیوهیهکی دریژ د ههلکیشیت و یی بهری خو ددهته دهوروبهرین خو و تهماشهی قی لایی خو یی راستی و لایی دی یی چهپی دکهت؛ و تهماشهی تاجا خو یا شاهاتیی دکهت ئهو تاجا ددانیته ل سهر سهری خو؛ و دبینیت ئهق تاجه یا ب سلامهته و یا ل وی جهی وی دانایی؛ بهری خو ددهته ئهوان نقینین ئهو ناق دا نقستی و ئهو ژی ب سلامهتن و ههر یی ل سهر وی تهختی ئهو لی نقستی، و ئهو ژی ب سلامهتن و ههر یی ل سهر وی تهختی ئهو لی نقستی، ئهری ئهقه چبوو د قی دهمی دا ئهق شاهه ژ خهو راکری؟ ئهری ئهقه چیه رویدای؟

(کیسرا) ل سهر تهختی خو دروینته خار و یی دیاره خهمهکا گران یا بوجیّبوی، سهری وی یی تژی بووی ژ کول و کوفان و خهمان دفّی شهفّی دا، یی ههست ب بهیّنتهنگیهکا مهزن دکهت، لهوما یی رادبیت سهرپیّییّن خو و دبیّژیته خو: ئهفه چ خهون بو هنده یا نهخوش د فی شهفی دا من دیتی؟ و پاش یی ب دهنگهکی بلند گازی دکهت و دبیّژیت بومن (خزمهتکاریّن ئاگری — مهبهست پی زاناییّن مهجوسی زهرادهشتی) — ه کو ل وی دهمی پهرستنا ئاگری دکر) و کاهنان ئامادهبکهن و وان کهسان ئامادهبکهن ییّن خو دیاردکهن کو ئهو پاشهروژی دخوینن و تشتهکی ژ پاشهروژی دزانن، کیسرا یی فان ههمی ههولان ددهت ژ پیخهمهت وی چهندی دا بزانیت و پشتراست بیت کو دهستههلات و عهرشی وی دی یی ب سلامهت بیت و ژ دهستین وی دهرناکهفیت.

ل دەمى هنارتنا وان كەسىن وى دفيايىن و هەتا ئەو ئامادەبوويىن وى ئەڭ پسيارە ژ خو دكرن: ئەرى ما تشتەكى مەزن رويدايە؟ ئەرى ما ئەردهەۋەك رويدايه؟ حەتا كو تشتەك ژ قەسر وقوسىرىن مە بكەڭن؟ ئەرى ئىنك دى ھەبىت باوەركەت كو ئەڭ ئاڭاھىيىن مە دى تشتەك ژى كەڤىت و ل دەمەكى دا ب باشترىن شىوە مە يىن چىكرىن؟ ئەرى ئەڭە چ خەونا ب ترس بو و ھوسا سەرى من گران كرى و گيانى من ھەمى تىكداى؟ ئەرى ئەڭە چ ترسە لسەر من دا ھاتىه خار و ئەز ناڤدا دژيم؟

و کیسرای تاجا خو دانا سهر سهری خو و چو سهر کورسیاخو یا شاهاتیی و روینشته خار، و پشتی ههمی ل ویری نامادهبوین و شاه یی ژ ترسادا د لهرزیت، و یی دبیژیته ههمی نامادهبویان: نهری هوین دزانن بوچی من هنارتیه دویف ههوهرا؟

ههمی ئامادهبو یین ب چافین زیق تهماشهی کیسرای دکهن و حهزدکهن بزانن کا ئهو چیه بویه ئهگهر ل فی دهمی شهفی دا کیسرا وان داخازبکهته کوشکا خو!

- و بهرسفا (کیسرای) دا و گوت: ئهم نزانین کا بوچ ته ئهم گازی کرینه ئهی شاهی مه؟
  - كيسرا دبيّژيته وان: من گهلهك خهونهكا ب ترس يا ديتي.
- مهزنی کاهنان ژی دبیژیتی: نهی شاهی من ههروهسا من ژی د نه شه شه شه شه شه دا خهونه کی یا دیتی!
  - کیسرای گوتی: ته چ خهون دیتیته کا بومه بیژه؟
- مهزنی کاهنان گوتی من د خهونی دا ددیت: (حیشترهك دگهل ههژمارهکا ههسپان یا کهفتیه د هه شرکیه کا مهزن دا) خهونه کا نهخوش و ئالوز و ههستیار بوو؛ ئهی شاه!

ههمی ئامادهبویین دناق کوشکی دا مانه مهندههوش و بو ئم ئم و هم هما وان و پسته پستا هیدی دگهلیک د ئاخفتن، و ل وی دهمی دا مهزنی خزمهتکارین ئاگری هاته ژوور، بهلی پا هاتنا وی ژی گهلهك یا گولزاره ک ژ ژیانا خوشتفیی مه موجهمهد(سلاق لی بن)

ب سهیر بوو؛ چونکی دهمی هاتیه ژوور یا دیاربو کو ترسهکا مهزن یا ل ده ق وی ژی پهیدابووی!

مهزنی خزمهتکارین ئاگری گوت: ئهی شاه رویدانه کا مهزن و کارهساته کا مهزن یا بومه چیبوی ئهری ته ئاگه ژی ههیه و گوت ئهی شاه ئاگر.. ئاگر.. ئاگر ئهوی ئهفه هزار ساله یی ههل و نهقهمری ئه شرو ئه و ئاگر قهمری و یی دکه ته ههوار و دبیژیت: ئهی شاهی من ئاگری پیروزی فورسی قهمری ا

ل قی دهمی دا دیّمی (کیسرای) پتر تیکچوو و ترس ل ده فی دهمی دا دیّمی (کیسرای) پتر تیکچوو و ترس ل ده فی زیدهترلیّهات و ناقی چافیّن وی تیکچوون و دگوته خو: ئهری ئهفه چییه دهیّته رویدان؟ ئهفه چ خهون بو عهرشی مه ل بن مه دا ههژاندی؟ ئهفه چیه کو رهخ و روییّن کوشکیّن مه ب ههرفن؟ و همروهسا حیّشتره ههفرکیا کومهلهکا ههسپان بکهت؟ و ئاگری مهیی پیروز ب فهمرییّت؟ ئهری ما کی باوهردکهت ئاگری مه یی پیروز دی جارهکی فهمرییّت؟

- کیسرا بهری خو دهتهته مهزنی کاهنا و دبیّژیتی: نهری نهفه دی چ هیته رویدان؟
- کاهنی سهری خو چهماند و چوو دهزرهکا کویردا؛ ل وی دهمی دا ههمی مانه بیدهنگ و کیسرا ژی ما ل هیڤیا مهزنی کاهنان کو تشتهکی بیدیت.

- مەزنى كاهنان دەستېيكر و گوت: ئەى شاهى مە؛ رويدانەك دى ل عەردى عەرەبان دا پەيدابىت و دى بىتە گەفەك ل سەر عەردى مە فارسان و لسەر ئىمپراتوريەتا مە يا ساسانى.

- (کیسرا) ژ جهی خو رادبیتههٔ و دبیرژیت: نههٔ چ جاران چینابیت و کیسرا ب تنییه دبیته جهی مهترسیی ل سهر خهلکی و نهرم دشیم دناقا دهریایان دا بچم و سهر چیا بکههم و بیی کو کهسهك بشیت ریکا من بگریت، یان بو من ببیته ناستهنگ، هوین دبینن عهرهب ژیکههبوینه و دناقبهرا وان دا شهر و دوژمناتی یین ههین و نه کاهن؛ نهخیر... نههٔ چ جاران پهیدانابیت؛ و لهشی وی یی دلهرزیت و چاقین وی یین زیق دبن، ل وی دهمی دا ترس کهفته دناهٔ دلین ههمی نامادهبویان دا! نههٔ وی چهندی دگههینیت کو د وی شههٔ ی دا گهلهك رویدانهکا مهزن یا پهیدابووی.

ل وی دهمی دا خهلك فيری پهرستنا مروقان و پهيكهران بوون، يي خودان هيز مالي يي لاواز دخار و ههمی مروقين لاواز ببونه بهنده بو مروقين خودان هيز و زوردار، ئهقان خو ددانا خوداوهندين خهلكی لهوما ئهو خو ژ خهونين ب ترس ژی دترسيان و دبو جهی مهترسيي ل سهر ژيانا وان.

لهوما دێ بێڗين: ئهو چبوو د ڤێ شهڤێ داهاتيه رويدان؟

رویدانا د ئه شه شه دا رویدای ئه و بو کو ژنه ک ب نافی (ئامینا کچا وههب) یا ب دوو گیان بو و ل روژین خو یین دوماهیی دا بوو کو زاروکی خو بدانیت، به لی پا ئه ری مهترسیا فی زاروکی چییه ل سهر عهرشی ئیک ژ خودان ب هیزترین ئیمپراتوریه ت ل جیهانا وی دهمی؟

بەشى دووى

ل شهڤا ژ دایکبونا (موحهمهد) پێغهمبهرێ خوشتڤی (سلاڤ ل سهربن) ج هاته روویدان؟

ل مهککههێ ژنهك ب ناڤێ (ئامینا کچا وهههبی) بویکا (عبدالطلب) ی و ههڤژینا (عبدالله) ی بابێ پێغهمبهری (سلاڤ ل سهر بن) وهکی ههر ژنهکا دی یا ب دووگیان بوو؛ و چاڤهرێی هاتنا زاروکێ خو بوو، (ئامینا) ی حهزدگر زاروکێ وێ یێ کوربیت، چونکی عبدالله بابێ پێغهمبهری (سلاڨ ل سهر بن) وهغهرکربوو.

(عبدالله) کورێ بچویك یێ عبدالطلبی بوو، گهلهك یێ ب ناڨ و دهنگ بوو، ب دلوڨانیا خو داناڨا خهلکێ مهککههێ دا و مرنا وی خهمهکا مهزن دناڨا خهلکێ مهککههێ ههمیێ دا پهیداکربوو، و همرکهسهکێ هزرا (عبدالله)ــی کربا ئاخینك بو وهغهرا وی رادهێلان ژبهر باشی و جوامێریا وی.

(عبدالمطلب) کهسهکی بهرنیاسی مهککههی بوو؛ دناقا قورهیشیان دا خودان هیّزهکا تایبهت بوو، و ریّز و بهایهکی مهزن ههبوو، چونکی ژ بنهمالیّن سهرهکی ییّن وان بوون.

عبدالمطلب نهزرهكيّ ل سهرخو دكهت ل دويڤ بيروباوهريّن خو ييِّن وى سهردهمي و گوت: ئهگهر ههر دهه كوريّن من ژيان ئهز دي كورهكيّ خو ل بهر كهعبيّ كهمه قوربان، ئهڤه بيروباوهريّن وان بوون و زاروكهكيّ خو بو خوداوهنديّن خو دكره قوربان ، و ههلبهت ل وى دهمي دا دڤيا پيّگيري ب نهزرا خو و سوزا خو كربا و ئهڨ نهزره دابا، و دناڨ زاروكيّن عبدالمطلبي دا عبدالله بابيّ پيغهمبهري (سلاڨ ل سهربن) دبيته ئهو كهس ييّ كو دڨيّت ببيته قوربان.

خەلك ھاتن و داخازكر كو (عبدالله) ــى نەكەتە قوربان، و بلا ھندەك (عوراف – ئەو كەسين ل وى سەردەمى د شەھرەزا د ئاينى دا) بهين و بوتە ل ريكەكى بگەرن كو كورى خو نەكەيە قوربان و تشتەكى دى پيشقە بدەى.

ئەقان عورافان ژی گوت: ئەگەر تو (هژمارەكا حیّشتران) پیّشقه بدهی دیّ ئەق نەزره ل سەرته رابیت و عبدالله نابیته قوربان و عبدالطلب ب ئەقیّ رازی دبیت و حیّشترا پیّشقه دکەنه قوربان.

رزگاربونا (عبدالله) می دنافا مهککه هی دا ب فی شیوه ی شه دا که و گهله ک به درنیاس کربوو؛ و ههمیان چیروکا وی دزانی و ههمی کچان گهله ک ل سهر دئاخفت ژبهر جوانی و شهرمینییا وی، و حهزدگر ههفژینیی دگهل پیکبینن.

(عبدالله) هه قرینیی دگه ل نامینایی نه نجام دده و ب تنی سی روژان دمینته دگه ل دا و پشتی هینگی به ره ق کاروانه کی بازرگانی دچیت، و نه قه نه و گه شتن ده می کاروانی دچوون ز قرینین وان یین ب زه حمه ت بوون، کاروانی ده ما قه گهریایین برایین (عبدالله) یی چونه به راهیا کاروانی و دیت برایی وان نه دگه ل دایه و وان پسیارا برایی خوکر و د به رسفدا کاروانیان گوت: عبدالله یی نه ساخبووی و یی مایه ل یه شربی ل ده ق خالین خو (به نی نه جاریان).

عبدالمطلب گهلهك ب خهم دكه قیت و ب گوهلیّبوونا قی دهنگ و باسی و دمینته د خهمان دا و پشتی هینگی دهنگ و باسی وهغهرا وی دگههیته مهككه هیّ، عبدالله زاقاییّ سیّ روژان وهغهر کر و ئامینا یا هه قرینا خو هیّلا د خهمه کا مهزن دا و یا روند کا دئینته خار و دکه فیته د ئازاران دا.

لى دووگيانبوونا ئامينايى پيچەك خەما وان سقككر و ئامينا و عبدالمطلب ل هيڤيا هاتنا ڤى زاروكى بوون، عبدالمطلب ل سەرجهى خو ل بەرامبەر كەعبى يى تەماشەى ئەسمانى دكەت و دبىريت: ئەڭ شەڭە دى يا ب ئىنمناهى بىت و يى ھەست ب خوشيەكى دكەت و ھەست ب ئاراميەكى دكەت؛ و ئەڭ ئاراميە يا دچىتە دناڤا كويراتيا ناخى وى دا و دلى وى ئارام و خوش دبيت و چاڤىن خو د دانىتە ل سەر ئىك

وخهوه کا رحهتی دبینیت و ههمی که عبه ب جاره کی کهفته د بیدهنگیه کا کویردا...

د قی شهقی دا ل یه شربی رویدانه کا دی پهیدا دبیت و زهلامه کی گازی دکه ت و خه لکی هشیار دکه ت خه لك ل دویف ده نگی وی ژ خه و رابوون و چون سه حکه نی کا چ چیبویه ؟ و دیت زه لامه کی یه هودی ل سه ری گره کی یی راوه ستیایه.

- ئەو زەلامە يى دېيژيتە وان: ئەى گەلى يەھوديان وەرن تەماشەبكەن و بېينن چيە دھيتە رويدان (ديارە وان ھندەك ھەبوون دەربارەى زانستى ستيرناسىي شارەزابون كو دگوتنى (تەنجىم)).

- خەلكى ژى گوتى خيره و چ رويدايه چ تشته بويه ئەگەر تو مه ژ خەو راكهى؟

ئەو زەلامە پىچەك ما بىدەنگ و ب چاقەكى شكەستى گوتە وان سەحكەنە قى ئەسمانى پاقى و زەلال، خەلكى سەرى خو بلندكر و سەحكرە ئەسمانى دىت كو ئەسمان يى گەشە و ستىر يىن تىدا دبرسقن، خەلك دبىرتى ئى چ رويدايە؟ و ئەو زەلامى يەھودى دوبارە دبىريتە وان: سەحكەنە ئەسمانى و سەحكەنى ئەو ستىرا دەركەقتى يا باقى (ئەحمەد)...

پشتی فی مروفی جوهی خهوا خهلکی تیکدای و نهف دهنگ و باسه گههاندیه وان، نهم بهیین سهحکهینه مهککههی و عبدالمطلب ژ خهورادبیت و دبینیت کو ژنهك یا بهرهف وی فه دهیت و دبینژیتی: مزگینی مزگینی نهی عبدالمطلب!، نهو ژی دبیژیتی خیره و ته چ ههیه ؟ ته دفیت تو چ بیژیهمن ؟ نهف ژنه یا د ناخفیت و ب کهیفهکا مهزن فه دبیژیتی: نامینایی کورهك پهیدابوو، بهلی زاروکی وی نه وهکی ههمی زاروکایه! عبدالمطلب ب کهیف خوشی فه گوتی تو دبیژی کوره که پهیدابوو نانکو کوره؟

ئه قی ژنی به رسف دا و گوتی به لی به لی نه ی عبدالمطلب خودی کوره ک دا هه وه و دبیر یتی نه ی عبدالمطلب ده می نه ف زارو که پهیدابووی هنده ک تشتین سهیر مه دیتن و روناهیه ک دگه ل پهیدابوو و نافاهیین شامی تیدا دیاربوون.

- عبدالمطلب ب رویهکی فهکری و تژی کهیفخوشی گوت: ئهری تو راست دبیّژی؟ و ئهفا ته گوتی راسته؟
- ئەف ژنە دېێژيتێ ئەرێ ب خودێ ئەو چەندە راستە يا ئەز دېێژم
  - عبدالمطلب دبيِّرْيت: ب خوديّ ئەڤە ئەو خەونە يا من ديتى!

شهقه کا تژی کهیف و خوشی بو عبدالمطلبی و نامینایی؛ بهلی پا ژ بو کیسرایی پاشایی نیمپراتوریه تا ساسانی فارسی و شهقه کا نهخوش بوو؛ و ههروه سا جوهیین یه شربی.

ئەو ژنا مزگینی گەھاندنیه عبدالمطلبی و گوتییّ: یا عبدالمطلب دگەل ژ دایکبوونا موحەمەدی دگەل بونا وی من روناهیەك دیت و دەركەفت، عبدالمطلب دبیّژیتیّ: ب خودیّ ئەقە ئەو خەونە ئەوا من دیتی...

- ئەۋ ژنە يسياردكەت: تە گوت من خەونەك ديتيە؟
  - عبدالطلب دبيِّژيت: بهليّ من خهون يا ديتي...
    - گوتێ: ئەرێ چ خەون بو تە ديتى؟
- گوت: من د خهونا خودا دیت ههروهکی زنجیرهیهکا زویقی یا ژ پشتا من دهرکهفتی لایهکی وی یی ل ئهسمانی و لایی دی یی ل ئهردی و لایهك یی ل روژههلاتی و لایی دی یی ل روژئافای و دارهکه ئه داره گهلهك یا ب خهمله و روناهی یا ژ بهلگین وی دچیت و خهلکهك ل روژههلات و روژئافای یا خو پیهگرتی و یی حهمدا خودی ته عالا دکهن.

- ئەڤىٰ ژنىٰ ژى ب شيوميەكىٰ حيبەتى قە گوت: ب خودىٰ ئەڤىٰ خەونىٰ خيرا تيدا لەوما بلا ئەم ناڤىٰ قى زاروكى بكەينە (موحەمەد).

عبدالمطلب دناق کهیفخوشیا خو یا مهزن دا کو ئه قکهیفه ناهیّته وهسفکرن گوتی: بهلیّ بهلیّ دیّ ناقی وی کهینه موحهمهد و دیّ ل باشترین وان ژنا گهریییّم ییّن کو شیری ددهنه زاروکان.

ئەقى ژنى گوتى رابە ئەى عبدالمطلب دا بچين سەحكەينە نەقىي خو نەقىي تە موحەمەدى، عبدالمطلب دچيت سەحدكەتە نەقىي خو و گەلەك يى دكەيفەكا مەزن دا.

لبیرا مهبیت دهما مه بهحسی کیسرای کری کو کیسرا یی دخهمهکا مهزن دا و دگهل فی دا وهزری بهاری یی دهستپیکری بهلی چ بهاره؟ ل مهککههی بهارهکا تژی خهمله، کولیلك یی فهدبن و گول وگیایی ل مهککههی دهست ب شینکاتیی کری و یین شینبوین، تهیر وتهوال یی ناوازا دخوینن.. ههمی تشت یی جوان بوی.. نهری فی بهارا هوسا ب رهوش دی چ رامانا خو بو کیسرای ههبیت پاشایی ئیمپراتوریا ساسانی فورسی؟ چونکی روژا کیسرای خهون دیتی وهکی خو نهمایه ساسانی فورسی گوهرین وهکی مروفهکی کو توشی گرفتاریهکا دهروونی ببیت و رحهتی و نارامی دناف دلی وی دا نهمایه و ههر روژ یی د نیزایهکا مهزن دا.. کیسرا یی بویه مروفهکی دوودل و رهشبین

ههروهکی عهورهکی رهش و تاری ل سهر وی دا هاتی و چ نهمایه نه مروقه دی خهندقیت؛ ب تایبهت پشتی دهنگ و باسهکی دروست ل سهر راقهکرنا خهونا وی گههشتیی.. نهو خهونا وی دیتی کو تاجا وی دکهفت.

ههر ژ وی دهمی خهونی و تانوکه یی کهفتیه د بهین تهنگیهکا مهزن دا و بهردهوام کیسرا پسیارا عورافا دکهت و ل فال فهگران دگهریینت و بهحسی (نوعمان بن منذر) دهینتهکرن کو ئهفه شاهی (هیرا) بو وی هنارتبو دویث (عبدالمسیح)ــی را و خالی فی فالفهگرهکی زیره و به بوو ل شامی..

و ئه قعبدالمسیحه دچیته ده قخالی خودا پسیار ژفی فالقه گری بکه ت ژبو زانینا ده نگ و باسین خهونا کیسرای، ئه قفالقه گره یی ل دوماهیا ژبی خوو ژبی وی یی مهزن بوی و پیر بوی وکه له خه کی بی سهروبه ریی هه ی و ب زه حمه تدشیت بیها خوبینیت و ببه ته مهروه کی ئه قه مروقه یی ل به رمرنی.

عبدالمسیح دچیته هنداق سهری وی و دهمی (سهطیح) ــی چاقین خو قهکرین ئهوین کویربووین و ب هم همهکی دبیژیتی: تو یی ژلایی کیسرای قه هاتی و دبیژیتی کیسرا نهما ب دوماهیك هات یا عبدالمسیح! و پشتی کیسرای دی گهلهك شاه و میرین دیتر ژی دی ب دوماهیك هین.

و گوت خلاس ئیدی مولکی کیسرای گهلهك نافهکیشیت و ئیدی تهناهی و ئارامیی نابینیتهفه.. لهوما ئهو بهارا هاتی چهند یا جوان و ب خهمل بیت مادی چ رامانا خو ههبیت بو شاههکی دهمی دزانیت ههمی تشتی وی دی ژ بهردهستی وی چیتن؟

د مهککههی دا دیاره ل ههمی دول و نهالا گیا یی شین بووی و خوشیه کا تایبه ت یا پهیدابوی و دارقه سپا خهمله کا جوان یا گرتی ههروه کی مزگینیه ب بهرههمه کی پر خیر و بهرهکه ت و پر شریناهی.

عبدالمطلب پشتا خو یا دایه دیواری که عبی و گهله که هزر و بیر یین دهینه د سهری وی دا و ژ وان هزران دهمی خو ل بهرسینگی وی که سی گرتی یی دا هیت که عبی خرابکه ت.

و هەمى خەلكى مەككەهى شەھدەيا وى چەندى ددەن دەمى عبدالمطلب خو ل بەرسىنگى مەلكەكى مەزن داى مەلكى ئەحباشا (ئەبرەھە) دەمى دھىت و دقىت كەعبى ب سەرئىك دا بىنتە خار و ئەق شاھە يى مەغروربوو ب لەشكەر و شيانىن خو و ئەو فىلىن دگەل ھەى.

عبدالمطلب شيخهكي بهنو هاشمي بو و دچيته بهرسينگي و دبيژيتي: خو تو چهند يي ب شيان بي تو نهشييي في

بهری حهجیان خراب بکهی و دبیّژیت: فی مالی (کهعبه)__ی خودایهك یی ههی دی پاریّزیت.

ئەبرەھە ئەو كەس بو ئەو شاھەبوو يى كەنىسا (كولەيس) ل يەمەنى ئاقاكرى و دقيا بەرى عەرەبا و خەلكى بدەتە ويرى، بەلى پائەق پلانا وى سەرنەگرت لەوما رابو ئەو پلانە دانا كو كەعبى ب ھەرفىنىت دا بەرى خەلكى بكەقىتە كەنىسا وى ل يەمەنى.

و دقی ناقبهری دا ل هنداقی سهری وان رهش بوو و کومین تهیران هاتنه دیت کو بو ئیکهم جار بو ئه خوری تهیرکان ل مهککههی بهینه دیت و ئه فان تهیران هنده ک (بهر) د له شکهری ئهبرهههی وهرکرن و ئه فه له شکهره ژنافیر و دهمی ئهبرهههی ئه فه ب چافین خو ددیت و ههروه کی چافین وی ئه فی چهندی باوهرناکه ن و مابو سهرسورمان! و یی پسیاردکه تکانی ئه فه لهشکهری مهزن؟ کانی ئه فه فیلین هنده مهزن؟ و یی دبینیت ههمی ب جاره کی ییت بوینه ئه فه فیلین هنده مهزن و یی دبینیت ههمی ب جاره کی ییت بوینه کهله خ و بو ئه گهری وی چهندی وه کی دیناتیه کی ل ده فه پهیداببیت و د ره فی و ره فینه کابی قور تالبوون.

پشتی قی چهندی عبدالمطلب دهیتن و سوجدهکی بو خودی ته عالا پیشکیش دکهتن و دنافخویا خودا ب خشوعه کا ته مام یی دبیژیت ئه قی مالی خودایه کی همی ئه و خودایه دی قی مالی پاریزیت.

د قی شهقی دا مهزنین بهنو هاشم ههمی هاتنه کومکرن ژ بو وی چهندی عبدالمطلب مزگینیا هاتنا کوری ئامینایی بدهته وان ودهمی میهقانان خارن خاری، عبدالمطلب نهقیی خو دا بهرملی خو وئینا دهق مهزنین بهنو هاشمیان و نیشا وان دا .. مهزنین بهنو هاشمی ههمی مانه حیبهتی ب دیتنا رویی قی ئیتیمی هوسا یی جان و ئهو روناهیا ژی پهیدابووی.

- بەنوھاشمىيا گوتە عبدالمطلب: ئەرى ئەم دى ب چ ناڤ گازى ڤى زاروكى كەين؟

- عبدالمطلب گوته وان: موحهمهده، موحهمهد.

ل روژێن دویف دا و ل نیڤرویهکا گهرم؛ کاروانهك ژ بادیێ هات کو بادی یا ژ بێ بارانیێ یا هشك بووی، ئهڨ کاروانه یێ دهێت و توزێ ئهو یێت گرتی، چونکی ئهوان بو ماوهیهکێ درێژه باران نهدیتی، ههرچهنده دهستپێکا بهارێ ژی بوو، بهلێ پا وهسا دیاره بهارا وان زوی یا هشك بوی ژبهرکو باران ب سهردا ناهێتهخار.

دناقا قی کاروانی دا هژمارهکا ژنان ههبوون، ئه ژنه دهاتن و و وان زاروکان خودان بکهن یین ژنوی ژ دایك دبن و ل ده خهلکی مهککههی هزرهك ههبو و دگوت: ئهگهر بچویك ل بادیی مهزن ببن دی یین بهیز و زیرهکین.

ل دهستپیکا کاروانی دوو ژن ههبوون ب ناڤی عومره و شهعثا.. شهعثایی دگوته عومرهیی مانه یا حهلیمایه و زهلامی وی ماینه ل دوماهیا کاروانی و نهشین بریشه بهین؟

عومره دبیّژیتی ئهم نهشیّین خو ل وانا بگرین و حیّشترا وان یا برسیه و لهشهکی زهعیف و لاواز یی ههی و ئه قرو ژا ئهم تیّدا گهلهك روژهکا گهرمه و ئه قه نه ئهو روژه یا کهس ل خو ل کهسی بکهته خودان و وهره دا زوی بچین و ب مهککههی را بگههین و بوخو هندهك زاروکان پهیدابکهین کو دهیبابیّن وان د زهنگین بن یان ژی مهزنیّن قورهیشیان بن و ئهو تشتهکی بدهنهمه بهرامبهر ب خودانکرنا وان و دا ئهم ژ قی رهوشا نهخوش رزگاربین.

بهشی چواری بیغهمبهری (سلاف لی بن) ل زاروکینیی و چونا موحهمهدی (سلاف لی بن) بو بادیی (بهشی ئیکی)

ل دوماهیکا کاروانی ئهوی ژ بادیی بو مهککههی هاتین حهلیمه سهعدیه یا دیاره گهلهك یا وهستیایه و ژ لاوازیا حیّشترا وی یا مایه ل دوماهیا کاروانی، و ژبهر نهبوونی و ههژاریی ییّن ماینه تیّهنی وبرسی و پیچیّنابیت بوخو ژ بو کار و باریّن خو دهوارهکی نوی بکرن.

- حارث زهلامی حهلیمایی یه و یی گازی حهلیمایی دکهت و دبیژیتی: لهزی بکه حهلیما ژبهرکو ئهم گهلهك گیروبوین و ههمی کاروانیان ئهم هیلاین و روژ دی ئافا بیت و دفیت بگههینه مهککههی هیشتا روژ ئافانهبووی.

- حەلىما ب دەنگەكى پرى خەم دبىترىتى: مانى شىانىن مەئەقەنە ما ئەز چېكەم ئەز نەشىم زىدەتر پىنگاقان پاقىترم و دەوارى مەگەلەك يى بى چارەيە و نەشىت پىنگاقىن خو پاقىترىت.

- حارثي گوتێ: لەزێ بكە ئەى ژن ئەگەر نە؛ كاچەوا ئەم ب دەستخالى ھاتىنە دێ وەسا ب دەستخالى ڤەگەرينەڤەژى.
- حەلىمايى دوبارە گوت: چېكەم؟ شيانىن من ئاھا ئەقەنە، ھا وەختە دى كەقم، ھا وەختە بچيكى مە دى ژ برسادا مريت، نەشىم.. نەشىم زىدەتر!

چ ساله کا هشکاتی و نهخوشی بو سهر بادیی دا هاتیه خار، ئهسمانی وان ئیک چپکا بارانی ژی نه هاتیه، ئهردی وان هه میی بویه توز و غوبار، و ئیک دافا گیایی ژی لی شوین نه بویه... هه وار ئه فه چ نه خوشیه ل دویث نه خوشیی..

- حەلىما يا دبێژيت: ھەوار وەى ھەوار ئەڤە چ نەخوشيە.
- حارپ یی دبیژیتی: بیهنا خو فرههبکه نهی ژنی، بیهنا خو فرههبکه نهی ژنی، بیهنا خو فرههکه نهی حملیما بهلکی سباهی نهم تشتهکی بخو ببینین و خیر وباشی بومه تیدابیت، لهوما لهزی بکه و بهری تاریاتی ب سهرمهدا بهیتهخار.

تاریاتی هیّدی هیّدی یا ب سهر مهککههیّ دا دهیّته خار و ئامینا و حارب یی ب ریّقه بهرهف مهککههیّ ، و دا ئهم بهیّینه ناق مهککههی دا و بهیّین بهحسی ئامینایا دهیکا پیّغهمبهری بکهین (سلاقیّن خودی لیّبن)..

ئامینا یا ل بهر پهنجهری روینشتیه و بهری وی یی ل کهعبا پیروز، و بهری وی یی ل ریکی؛ چونکی دزانیت دی ئهو ژنین بهنی سهعهد هین دا شیری بدهنه زاروکان، و دا ئهوژی زاروکی خو فریکهته بادیی ژ بو وی چهندی ئهقی زاروکی هیزهکا باش ههبیت و ئاقلهکی پیگههشتی تر و ساخلهمیهکا باشتر و زمانی وان زمانهکی رهوان بیت.

ئامینا د هزریّن خو دا یا چویه خار و یا هزریّن (عبدالله) یی دکهت؛ ههروه کی عبدالله یی بهری خو دده ته ریی کوری وی و یی دبیّژیت: ئهقه چ بیرهاتنه؟

و ئامینایی چافین وی د غهریبیا (عبدالله)ی دا تژی روندك بوون، و هزرا وی چهندی دکهت دهمی گوتیه (عبدالله)ی ئهز حهزناکهم تو بچیه فی گهشتی، بهلی عبدالله دچیت؛ و ئامینایی ههردگوت نهچه، ئهی عبدالله نهچه.

- (عبدالله) ـــــى دگوتى چنينه و ب خهم نهكه و ئه ه ه گهشته كا دريزنابيت و دى يا كورت بيت و دبيزيته ئامينايى: ئهى ئامينا تو دزانى مه ب تنى پينج سهرين پهزى يين ههين و دهيت ئهم بوخو كارمكى بكهين و هوسا بومه دهستنادهت.

ل وی بهارا هندا خهملی یا مهککههی و دول و نهالیّن مهککههی کهسک بووی، دلی ئامینایی یی تژی خهم بوو، چونکی عبدالله د ژیانی دا نهمابو و کوری خو نهدیتبوو.

گولزاردك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

دناقا قان خهیال و هزرین نامینا تیدا چویهخار؛ بهریخودانه کی بو کوری خو دکهت و یا دبینیت کو کوری وی یی دخهوه کا کویر و خوش دا و ههر روناهی یا ژ سهروچاقین وی دچیت، و دبیژیت نه ق زاروکه دی بیته چ و یا قی زاروکی ده ته بهرسینگی خو و ههروه کی وی نه گهردونه ههمی دایه بهرسینگی خوو.

دنافا فان خمیالان دا ئامینایی گوه ل فوتانا دمرگههی مالی بوو، و ل پشتا دمرگههی گوتی ئهو کیه؟

- گوت: ئەز ژنەكم ژ وان ژنين شيرى د دەنە زاروكان، ئەرى ھەوە زاروكەك ھەيە؟

- ئامینایی گوت: بهلی و کهیفا وی گهلهك هات و جارهکا دی گوت: بهلی وهره و تو ب خیرهاتی سهرچافا و یا زاروکی خو دهته بهرسینگی خو و دبیّژیت: ئاخ ما چهندی جان و شرینه و ئیّتیمه!

و یا دیاره ئهو ژنین زهلام نهیی د ههژارن و چ نینه بدهنه قان ژنین ل بادیی هاتین لهوما ئهوی ژنی گوت: ئهری ئهقه ئیتیمه؟ وههروهکی بو وی نهخوش بو ئیتیم و گوت مادی چ ل ئیتیمی کهین؟ ژبهر قی ئاخفتنی چاقین ئامینایی تژی روندك بوون و گوت: ئهز دهیکا ویمه و بایی ی وی ژی شیخهکی بهنوهاشمیایه.

ئەوى ژنى ئەق بچىكە ھىلا و وەرنەگرت و گوتە ئامىنايى ل من ببورە و دچىت و يا بوخو دبىريت: ئەم دى چ ل زاروكەكى كەين گولزارەك ژ ژيانا خۆشتقىي مە موحەمەد(سلاق لى بن)

نه بابه و نه حاله و ئهم بخو ژی د ههژارین و ئهڤ ئێتیمه فایدێ مه ناکهت.

ئامینایی زاروکی خو دا سینگی خو و روندك ژ چاڤین وی هاتنهخار و نه ئاخفت؛ و ئهو شهقه دهربازبوو و ههمی ژنین بادیی زاروك ب دهستخوقه ئینان ب تنی حهلیمایا ژار و بی حال نهبیت چ زاروك دهست وان نهكهفتن، و ههروهکی چ زاروك ل مهككههی نهمان؛ ئهو بوخو ببهن و ب خودانبکهن بهرانبهری تشتهکی کو ئهو پی دهبارا ژیانا خو بکهن.

حەلىما ھێشتا چ زاروك دەستخوقە نەئىنانە و ھەقالێن وێ ھەمى يێن ب كەيفن چونكى ھەميان زاروكێن ب دەستخوقە ئىناين و يا روندكان دئينته خار و دبێژيته زەلامێ خو: ئەم چ بكەين ئەى (ئەبا كەبش)؟ مە نەقێت ئەم بچين و بێ زاروك قەگەرين و تو دزانى بەس ئەو ئێتيم يێ ماى و ما ئەم دێ چ ل ئێتيمى كەين؟

حارثی گوتی: رابه دا بچین وی زاروکی ببهین و بهلکی خیر و بهرهکهت دگهل وی زاروکی بهین و خو دامایی نهکه؛

حەلىما دزڤريتەڤە و قەستا وى زاروكى ئىنتىم دكەت و ددەتە بەر سىنگى خو و دەمى دايە بەر سىنگى خو گەلەك كەيڧەكا مەزن بو چىنبوو.

دەمى حارثى سەحكريە ئەنيا وى زاروكى دىت روناھيا ژى دچيت و دبيْژيته حەلىمايى تو سەحكى ئەڭ زاروكە چەندى جوانه و يى پسياردكەت حەلىما ناڭى قى زاروكى چپيە؟

- حەلىمايى وەسا ب حەنان و ڤيان ئەڤ زاروكە دابو سينگى خو و گوت: ناڤى وى موحەمەدە.

- زهلامی وی گوت: موحهمهده؟ موحهمهده؟ من نافین هوسا جوان گوهلی نهبوینه!

و همردوو پیکفه چون داخو ب کاروانی را بگههینن، بهلی پا ههسته کا خوش و مهزن ل ده قوان پهیداببوو؛ و زیرهکیه کا زور ل ده قپهیدابوو، و نه قفریمکیه و ههسته بهری هینگی ل ده قنهبوو.

حهلیما روینشت و دا شیری دهتی بهلی پا ما حیبهتی و گوت: ئههٔ چییه دهینته رویدان؟ ئهز باوهرناکهم، و یا پسیاردکهت ئههٔ سینگی منه تژی شیر بوی و شیر وهکی کانیهکی یی ژی دهینت و گاهٔ بو گاهٔی شیری وی یی زیدهتر لی دهینت و ههر یا مایه حیبهتی و یا دبیژیت: سینگی منه هنده شیر ژی دهینت؟ کو زاروکهك پی تیربیت وب تنی ژلایهکی سینگی من؟ کا بلا زاروکی خو ژی پی شیر بدهم ودیاره ئههٔ زاروکه ژی تیردبیت و ههردوو نهستن.

حهلیما جارهکادی یا پسیاردکهت و یا دبیژیت: ئهری ئهقه چ زاروکه؟ ئهقه چ ئیتیمه؟ چپکا شیری ل سینگی من دا نهبو و هوسا سینگی من تژی شیر بوی دیاره بهرهکهتی دهستپیکر، و بهرهکهتی دهستپیکر.

بهشی پینجی بهرهکهتین پیفهمبهری ل زاروکینیی وچونا موحهمهدی (سلاف لی بن) بو بادیی (بهشی دووی)

حارث بهره ق وی حیشتری چوو یا کو ب ریقه نهدچوو ل دهمی ژ بادیی دچونه مهککههی، نهو حیشترا بی شیر و گهلهك زهعیف و بی چاره و لاواز و دچیت سهحدکهته شیری وی؛ بهلکی هندهك شیر هاتبیتی دا وهك خارن نهو و حهلیما بخوون.

حارث دمینته سهرسورمان و حیّبهتی! و ییّ پسیارا ژ خو دکهتن: ئهریّ ئهقه ئهو حیّشتره یا بیّ شیر؟ ئهریّ ئهقه ئهو حیّشتره یا لاواز و زهعیف؟ ئهریّ ئهقه ئهو حیّشترا مهیه؟ و مه خهلهت نهکریه و دگهل کهسیّ نه گوهریه؟

و کهیفهکا زور بو چیدبیت و گازی حهلیمایی دکهت و دبیژیتی: وهره سهحکه حیشترا مه گوهانیت وی یین تژی شیر بوین.

و بهردهوام دبیت و دبیّژیتیّ: ئهی حهلیما ئهقه چ بهرهکهته؟ ئهریّ تو دزانی پشتی مه ئه زاروکه ئینای و دایه بهرسینگیّ خو بهرهکهتهکا سهیر یا ب سهرمهدا هاتی؟

و ب فی رمنگی شمقهکا تژی خیر و بهرمکهت ب سهروان دا دچیت، ژنیت بهنی سهعدیا یا خو بهرههفکری و دی بهرمق بادیی چن و یا خو ل روناهیا سپیدی گرتی و بهس بشین ریکا خو ببینن و بدمنه ری بهلی پا ئه جاره دهما ب ریکهفتین ئه ژنه گهلهك د سهیر و حیبهتی نه بهری خو ددهنی کو (حهلیما سهعدیه) ئهوا کو حیشترا وان یا لاواز و نهدشیا ب ریکی دا بچیت و مایه ل دوماهیا کاروانی؛ نوکه دبینن حهلیما یا کهفتیه خوشیهکا مهزن دا و حیشترا وان ل دهستپیکا کاروانی دچوو، ژنین دنا فی کاروانی دا دزانی تشتهکی ب سهیر یی ههی و حهتا خو ئه کاروانیه ههمی ب هیزکهفتبوون و شیانین وان زیدهتر لی هاتبوون.

حهلیما یا سهحدکهته موحهمهدی (سلافیّن خودی ل سهربن) و یا دبینیت روناهیا ژ نافچافان دچیتن و گاف بو گافی فیانا موحهمهدی د دلی حهلیمایی دا پتر لی دهات، کا چاوا فیانا موسای ل دهف ئاسیایی ههفژینا فیرعهونی زیدهتر لی دهات دهمی یی زاروك، و ئهو یا دبیرتهخو: ئهو چیه تو دبینی حهلیما هوسا شیر ل دهفته زیدهبووی و حیّشترا مه هوسا زیره بووی و تژی گوهانیّن وی

شیر بوین، و یا بهری خو دهته عهسمانان و دبیّژیت: نهری نهقه ژ ئیّتیمهکی موبارهکه؟ نهری دی پاشهروژا فی زاروکی چبیت؟ و پاشهروژا حهلیمایی ژی دی چبیت؟

حهلیما و حارث یین کهتینه بهریکا کاروانی و نهو چ ژ قی نهینیی نزانن و پشتی گههشتینه بادیی روژهك ژ روژان خهلك دناق حهوشکی کوم دبوو، ل مهغرهبیان و بهری وان ل پهزی وان بو دا برقرن؛ موحهمهد بهرهکهت بو ژ بو حارثی و حهلیمایی.

حارثی وان ل بادیی پهز ههبوو و پهزی وان ژی تژی شیر ببو، و حارثی دگوته حهلیمایی: تو سهحکه پهزی مه؟ تو سهحکه حیشترا مه؟ چهند شیر یی هاتیه وان.

و ژنین بهنی سهعهد ههمی ب جارهکی یین ماینه حیبهتی و یی دبیژنه ئیك و دوو و دبیژن: ئهری ما پهزی حهلیمایی وان ژی ههر ناچیته وی جهی پهزی مه دچیتی ئهری بوچی پهزی وان پتر یی مه شیر تی ههیه ؟

و یی گازی شفانین خو دکهن و ب گازنده فه دبیرژنی: ماهوین ناسه حکهنی پهزی حهلیمایی ل کیفه د چهریت؟ نهری ب دریژاهیا روژی هوین چ دکهن؟

شقان ژی دبیّژنی: ب خودیّ ییّ مه و ییّ وان ومکی ئیّکه و ل ئیّك جه ئهم د چهرینین.

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

و ب فی رەنگی ھەمی ييّت مايينه حيّبهتی و كەس نهيّنيا موحەمەدی نزانيت (سلافيّن خودیّ ل سەربن)

موحهمهد بو چهند سالهك و دگهل (سارح و شهیماییّ) كور و كچیّن حهلیماییّ دچونه ژ دهرقه نزیکی بهرخکا دبوون، بهرخکا گهلهك خو نزیکی دهوروبهریّن وی كومقه دبون و داخازا وهکو حهنانهکیّ وهکو ئیمناهیهکی ژی دکر.

موحهمهدی ژی یاری دگهل دکرن و دهستی خو دکره سهری بهرخکا و ب فی شیّوهی بهرخکا ژی سهری خو ب روییّن پیّغهمبهری خوشتقی قه دنان وهکی ئیّمناهیهك و رحمتیهك بو وان پهیدادبوو.

جاره کی شفانه کی گوت: ئه ری هوین ناسه حکه نه فی زاروکی؟ ئه ری هوین نابینن کو ئه فی زاروکه ل فی گه رما بادیی چ جارا نامینته بی سیبه ر و به رده وام عه وره ک یی ل هندافی وی و ئه و کیفه دچیت عه ور دچیته وی ی و دبیته سیبه ر بو زاروکی؟ ئه ری هوین نابینن ئه فی به رخکه پر هم می زاروکان ل ده وروبه رین موحه مه دی ناچن و به س ل دوی فی دچن؟

و بەردەوام پسیاردکەن و دبیّژن: ئەرى ئەقە چ زاروکە ھوسا يى پېروز و موبارەك؟

حەلىما گەلەك ب موحەمەدى قە (سلاقىن خودى ل سەربن) ھاتبو گریدان و ھەروەكى چەوا دەيكەك ژ دل حەش زاروكین خو

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

دکهت و پیّقه دهیّته گریّدان، و حهلیما نهدشیا ژیّ دویرکه قیت و بهرده وام دهمیّ حهلیما دچوو کاره کی زوی قهدگه ریا ژبه رغه ریبیا وی بو پیّغه مبه ری (سلاقیّن خودی ل سهر بن) و به رده وام نه و ددا به رسینگی خو و دهمی نه و هه مبیّز دکر هه روه کی خوشی و نارامیا دونیایی هه می یا حه لیمایی.

جار جاره ئه قراروکین ژ مهککه هی دبرنه بادیی د ز قراندنه مهککه هی ژ بو وی چهندی نیشا دهیبابین وی بدهن و غهریب نهبن، حهلیما ژی قهگهریا مهککه هی ژ بو وی چهندی موحه مهدی (سلافین خودی ل سهربن) نیشا ده یکا وی ئامینایی و باپیری وی عبدالمطلبی بده ت.

حهلیمایی دهستی پینههمبهری یی گرتی و نهو یی زیرهك و ب هیز کهفتی و گهلهك یی ساخلهمه و روویهکی گهش و پری روناهی یی ههی و دوو چافین مهزن یین رهش و دوو بریین مهزن و تژی یین ههین.

ل قی دهمی دا ئامینا ژی دهیکا پیغهمبهری یا چاقهری وی یه و گهلهك یا ژی غهریب بوی و حهزدکهت دوباره سهبرا خو ب موحهمهدی بینیتهقه.

دهما ئامینایی موحهمهد دیتی و دا بهر سینگی خو و هندی ئامینایی حهش (عبدالله) ــــی دکر بهردهوام گهل خو دئاخفت گولزاره ک ژ ژیانا خوشتشیی مه موحهمهد(سلاف لی بن)

و دگوت: ئهی عبدالله ئهقه موحهمهدی تهیه ئهقه کوری تهیه و ههر خوزیا ئامینایی ئهو بو کو عبدالله یی ساخ با و دگهل وان دابا و زاروکی خو دیتبا و ئه فخوشیه دیتبان!

و پاشی ب دهنگهکی نزم دگوت تو ههریا ساخبی کچا ذوئهیبی (مهبهست حهلیمایه).

حەلىمايى داخاز ژ ئامىنايى كر و گوتى: ئەم حەزدكەين و داخازدكەين سالەكا دژى تو قى زاروكى بهيليه ل دەق مە و ئەم چاقى خو بدەينى چونكى مەككەھى ھندەك نەخوشى و ئىش يىن پەيدابووين.

حەلىمايى دزانى ئەقى زاروكى چەند بەرەكەت يا بو وان ئىناى لەوما يا مايە ب ئامىنايى قە كو رازى بكەت و موحەمەدى بو سالەكا دى ژى دگەل خو ببەتە باديى.

ئامینا ب قی چهندی رازیبوو؛ و بو ساله کا دی ژی کوری خو داقی کو ل ده حملیمایی بیت، دقی دهمی دا کهیفا حملیمایی گهلهك هات و دهستی وی گرت و بره بازاری کو بازاره که همبو ب ناقی (عکاظ) دچیته وی بازاری.

ل وی دهمی هوزهك ههبو بنافی (ههوازن) ئهوان پهیکهرهك دانابو ل فی بازاری کو گهنجین وان و بهندین وان پیکفه ل فیری پرچا خو د قوساند و دهستی خو د فی پهیکهری دا ئیناخار وهکی

گولزاردك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

بهرهکهت بو وان و ئهوان خو وهك بازنهیان کومدکر و مهزنین وان دناق وان دابوون و هوزان دگوتن؛ و هندی بازرگانین وان بوون ل دویر د راوهستیان و دقیا قازانجهکی بکهن.

حەلىما يا چويە دناڭ بازارى دا بو كرينا ھندەك جل و بەرگان و دڤى دا موحەمەد دابو بەرسينگى خو و دناڭبەرەكى دا ھەڤالەكا وى گوتى: تو نابىێژيە مە ئەڭە چ زاروكە؟ حەلىمايى گوت: ئەڭە كورى منه و ئىتىيمە و نە باب ھەيە و نەمال ھەيە، و ھەڤالا وى دگەل وان ژنىن دى گوت ئەم دبىنىن ئەڭى زاروكى پاشەروۋەكا گەش يا ھەى و گەلەك يى پىروزە.

زهلامهك ل ناق قى بازارى ههبو و فال قهدگرتن و خهلكى زاروكين خو دبرنه ده ق هه قالين حهليمايي گوتي: ئهري ما چيه تو قى زاروكي بهيه ده ق و نيشابدهى؟ چونكى تيگههشتنا وان يا هوسابوو. و حهليما رازى بو و گوت بلا ئهز دي قى زاروكى بهمه ده ق دا بومن سهحكهنه پاشهروژا وى.

بەشى شەشى قەكرنا سىنگى پىغەمبەرى ل دەمى زاروكىنىي

حهلیما چوو دا زاروکی بهته ده فالفهگری و دیت کو نه فه مروفه یی ل سهر تهخته کی داری روینشتیه خار و تژی دهردورین وی مروفی و چهند ژنه ک و زاروک یین د دهستین وان دا ل ویری بوون، چونکی سروشتی ژنی یی وهسایه نه و پتر حهز ژ فان کاران دکهت، (ههلبهت دفیت مروف خو ژ فان کاران بده ته پاش و نه ف کاره ددروست نینن) حهلیمایی ژی نه و هزره یا هه ی چونکی ل وی دهمی نیمان نه بو و وان خودی نه دنیاسی و پهرستنا پهیکهران دکر،

حەلىما چوو دەڤ وى زەلامى و گوتى: ئەى مروڤ كا بومن سەحكە ڤى مروڤى و ياشەروژا وى بێژە؟

ئهو مروقه سهحدکهته روویی پیغهمبهری و بیهنهکی د راوهستیت و د مینیته حیبهتی و ب چافین زیق یی تهماشه دکهتن، حهلیمایی ژی د هزرا خو دا دگوت: ئهقه دی ههر تشتهك ههبیت د فی بهریخودانا ب سهیر یا فی فال فهگری و ب گومان دکهفیت.

پاشى وى زەلامى گوتە حەلىمايى: ئەرى ئەقە كورى تەيە؟ - حەلىمايى گوت: نەخىر.

گولزارهك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

- زەلامى گوت: ئەڭ زاروكە ئێتيمە، ئەڭى باب نينە، و پاش وەك رەجفىنەكى ل دەڭ قى زەلامى پەيدابوو؛ و دوبارە سەحكرى ويسياركرەڭە گوتى ئەرى ژ راست ئەقە ئێتيمە؟

- حەلىمايى گوت: بەلىٰ ئىتىمە.

- ئەو زەلامە ژ جهى خو رادبىتەقە و يى د لەرزىت و ب دەنگەگى بلند گازى دكەت و دبىنژىت: ئەى گەلى عەرەبان، ئەى گەلى جوھيان ئەقى زاروكى بكوژن و نەھىلىن و چاقىنى قى زەلامى يىن زىق بوين و يى تورەبووى.

ل و دەمى قەرەبالغەك دروست دبیت و دناف قی قەرەبالغی دا حملیمایی زاروك دا بن كراسی خو و قهشارت و شیا ژ ناق قەرەبالغی دەركەڤیت و خو قورتال بكهت، خهلك هات و كومڤهبوو و گوته فی زەلامی: ته خیره تو یی دین بووی؟

حەلىما ژى ھەر چوو و حەتا ھەوايى بادىى ھەلكىشاى وحەلىمايى زانى ئەو ئىمن بوو؛ ژنوى بىھنا وى ھات.

وی فالقهگریی گوته خهلکی: بگههنه وی زاروکی و بکوژن و نهو مهترسیه بو سهر یاشهروژا مه.

ئەرى قى زاروكى چ نهينى ھەنە! و حەلىمايى ھژمارەكا تشتين سەير يين ب چاقين خو ديتين. روژهك ژ روژان ل باديي و ل سپيدههيهكي موحهمهد (سلاڤين خودي ل سهربن) دگهل برايي خو يي شيرى (سارح) دهردكهڤن وبهرخكين خو دبهنه پشت وان گران بو چهروانی و دبینن دوو زهلام بهرهڤ وانڤه هاتن، و جل و بهرگين ڤان زهلامان يين سپی نه و روناهيهكا سهير يا ژي دچيت و يين د برسقن، موحهمهد يي مايه حيبهتی، ئهری ئهڤ زهلامه ژ ئهسمانان هاتينه يان ژبن ئهردی دوركهفتييه؟

ئەق ھەردوو زەلامە بەرەق پێغەمبەرى ھاتن و موحەمەدى قيا ب رەقىت بەلى پا نەشيا و پێيێن وى شكەستن.

ل وی دهمی دا سارحی دکره غار بهره هٔ موحهمهدی و دبینین وان زهلامان سینگی موحهمهدی یی فهکری و موحهمهد یی بیدهنگه و تشتهکی ناکهت و خو لفینهکی ژی ناکهت، سارح وهکی دبیرژن د جهی خودا هشك بوو؛ و خو نهشیت ئافا د ده شی خو دا داعویریت و بیهنا

خو یا گرتی، سارح یی دبینیت سینگی موحهمهدی یی فهکریه بهلی پا نه موحهمهد دکهته ههوار ژ ئیشانا دا و نه خوین ژی دهیّت.

زهلامهك ژ وان يئ دبيّژيته يئ دى: دلى وى بشو و پاقژكه وكهرب و حهسويديئ ژ ناقدا بينهدهر و قيان و دلوقانييّ بكه تيّدا، وان دلى موحهمهدى ئينادهر و د ناقا وى تهستى دا شويشت.

سارحی وهسا هزرکر کو ئهوان زهلامان ئهو دیت لهوما بلهز ژویّری رهقی و بهره قدمیکاخو هات و یی دکهته ههوار و دبیّژیت: دادی، دادی، دادی وهره لهزی بکه وان برایی من کوشت وان موحهمهد کوشت وهره دادی.

حەلىمايى دەمى ئەقە گوھلىبووى ژ ترسادا لەرزى و ژ جهى خو رابو و گوت: تە چ گوت سارح؟ تەخىرە كورى من؟

و حهلیمایی کره غار و دگهل خهلکی بهره ق وان گرا قه چوون و دیت موحهمه دیی راوهستیایه ژ پیافه و لیّفیّن وی ییّن د لهرزن، حهلیمایی نهو دا بهرسینگی خو و چافیّن وی تژی روندك بوون و دبیّژیت: نه قه چیه دهیّته سهری فی زاروکی؟

ههر ژ قی رویدانی و تا پیغهمبهر مهزن ژی بوی و دهمی سهحابیا ددیت جهی دروینه کی وه نیشان ل سهر سینگی موحهمهدی ههبوو؛ (سلاقین خودی ل سهربن).

حارثی گوته حهلیمایی: یا باشتر ئهوه ئهم فی زاروکی بو دهیکا وی بزفرینین.

حەلىمايى گوت: ئەى بابى كەبشى تو دزانى ئەز چەند يا ب قى زاروكى قە ھاتىمە گريدان؟ ئيدى دلى من خوشى و ئارامىي نابىنىت ئىلا ب نيزيكيا وى نەبىت.

حارثی گوت: راسته به لی پا ترسا مه نهوه تشتهك لی بهیّت، و نهفه نهمانهته ل ده ق مه.

حهلیما نهچاربو کو موحهمهدی بو نیك دهیکا وی بزڤرینیت، د ڤان ئامادهکاریان دا حهلیما دناخی خو دا دسوت و جهرگی وی ئاگر بهربویی و دگوت: ئهز دی چهوا بی موحهمهدی قهتینم و چهوا دی سهبرا من هیّت؟

د ریّکا زفرینی دا بو مهککههی دا و گههشتنا وان بو دنافا مهککههی دا و دهمی ژیی وی مهککههی دا و دهمی موحهمهدی کهعبه دیتی کو وی دهمی ژیی وی چار سال بوون و دیت هژماره کا حهجیان ل ویّری بوون و خو ژ دهستین حهلیمایی دا دهافیّت و د چیته ناف وان زهلامان دا ئهفیّن ل دور کهعبی، به لی پا ل دهمه کی دا موحهمه د دناف مهککههی دا بهرزهبوو، وهسا هاته به لافکرن کو نهفیی عبدالمطلبی یی ژ بادیی زفراندی؛ به لی پا ل مهککههی یی بهرزهبووی.

حهلیما یادکهته گری و ب گریهکا تژی ترس، چونکی ئهمانهت ئینا مهککههی و ل مهککههی بهرزهبوو؛ و ههمی مروڤان دهستپیّکر لیّگهریان.

عبدالمطلب گهلهك ئالوزبوو، و بوى نهخوش بو و يى هزرا خو دكهت كا دى نهڤيى وى هينته دين يان ناهينه دين و يى لاڤا دكهن كو خودى بو وان موحهمهدى ب زڤرينتهڤه.

ژدویرقه (وهرهقه بن نهوفهل) یی ل دهواری خو سیاره و یی دهینت و گازی دکهت مزگینی بوته نهی شیخی بهنوهاشمیان من موحهمهد دیت، و نه مروقه خودان تیگههشتنه کا گهله مهزن بویه و پهرستنا خودایی نیکانه دکر.

دقی ناقبهری دا حهلیمایی و زهلامی وی بهره و وهره و بن نهوفه بن نهوفه لی قه چوون و دکرهههوار: کوری مه.. کوری مه.. و عبدالمطلب دچیت زاروکی دده به بهر سینگی خو و ژ گریان دا روندکین وی هاتینه خار حهتا رهین وی ییت سپی تهربوی و عبدالمطلب دانیته سهر ملی خو و دبهت ل کهعبی تهوافه کی پی دکهت بهری کو ببهته ده ده ده ده کامینایی.

دەمى موحەمەدى دبەنە بەردەرگەھى مالى.. ئامىنا يسياردكەت و دبيْژيت: ئەرى حەلىما تە بوچ موحەمەد زڤراندەڤە؟

- حەلىمايى ب دەنگەگى ھێدى و تژى خەم و كوڤان گوت: ئەز ژى ترسيام!
  - ئەرى ما چ چىبويە؟
- گەلەك رويدان يين پەيدابوين، و گەلەك تشتين سەير يين پەيدابوين.. و دهيت هەمى رويدانان بو قەدگيريتەقە و رويدانا فال قەگرى و قەكرنا سينگى موحەمەدى.
- ئامىنايى كورى خو دا سىنگى خو و گرنژى و گوت: تو ژى د ترسى يا حەلىما؟ و گوت: ب خودى كەمە ئەقى كورى دى پاشەروژەكا گەش ھەبىت.

بهشی حهفتی چونا موحهمهدی بو یهثربی و مرنا دهیکا وی ئامینایی

پشتی موحهمهد ژ بادیی فهگهریایه مهککههی و هاتیه ده فد دهیکا خو نامینایی، نامینا گهلهك کهیفخوش دبیت و هزردکهت نه فد دونیایه ههمی یا وییه، و ژیان و مالا نامینایی تامهکا دی وهرگرت و خوشیهکا دی وهرگرت، نه فه موحهمهده یی دل و چافان تژی دکهت ودناف مالی دا دهیت و دچیت ژ فی ره خی و بو ره خی دی و یی یاریا دکهت.

دەمەك ژ دەمان موحەمەد يى د پەنجەركا مالى دا سەحدكەتە كەعبى و ئەو روناھيا ژ وى جهى دچيت، و ل دەمى روژئاڤابوونى وتارياتى يا ل سەر مەككەھى دا ھاتيە خار، ئامينايى موحەمەد دا بەر سينگى خو و روندك ژ چاڤان ھاتن و كرە گرى، و كورى وى موحەمەد يى سەحدكەتى و دەيكا وى يا دكەتە گرى، موحەمەدى روندكين دەيكا خو پاقژكرن و گوتى: ئەى دەيكامن ئەرى بوچى تو دكەيە گرى؟

ئامینایی ژی روندکین خو پاقژکرن و هات سوحبهتا بابی وی بو وی قهگوهاست و د قی ناقبهری دا هزرهك بو ئامینایی چیدبیت و دبیژیت: ئهری بوچی ئهز قهستا گوری (عبدالله) می ناکهم؛ بابی موحهمهدی؟

دەمى بويە سپيدە دچىتە دەڤ خەزىرى خو عبدالطلب وداخازى ژى دكەت بچىتە سەر گورى زەلامى خو يى وەغەركرى، ئەوۋى رىكى ددەتى و دزانىت كا ئامىنا چەند يا غەرببە و ھزرىن زەلامى خو دكەت، ل ڤيرەدا ئامىنا داخازيەكا دى ژى دكەت و دبيريته خەزىرى خو: ئەز حەزدكەم موحەمەدى ۋى دگەل خو ببەم و رىك دا كو وى ۋى دگەل خو ببەت.

و ل دەمى بويە سپيدە ھەميان خو حازركر ئەڤين دى چنه يەسربى و كەيفا وان يا دھيت و بەرى بچن چون تەواڧەك لدور كەعبى كەعبى كر و داخازكر كو خودايى كەعبى وان دڤى گەشتى دا بپاريزيت.

گافا بویه دهمی خاترخاستنی عبدالمطلب دگهل ههمی کوریّن خو ل کهعبی بوون و ئامینایی دهستی موحهمهدی گرتبوو، و یا ب شهوق بو ژ بو فی گهشتی، د فی دهمی دا روندکیّن عبدالمطلبی هاتنه خار؛ چونکی نهفیی وی دی بو ماوهکی ژی دویرکهفیت و لهوما

داخازی ژ خودانی که عبی دکهت کو وان بپاریزیت و نهو هزردکهت دلی وی ژی یی دگهل موحهمهدی دچیت و فی سهفهری دکهتن.

کاروانی بهره فی یه شربی ریکه فتن و ل ده می گه هشتنا وان بو یه شربی و پشتی ل ده فی خالین موحه مه دی ب بهیندانه کا کورت بیهناخو دای؛ ئامینایی موحه مه د دگه ل خو بر و چو سهر گوری (عبدالله) کو ل جهه کی ها تبو فه شارتن ب نافی (دار النابغه).

پشتی چوینه سهر گوری زهلامی خو و تژی روندکین غهریبیی باراندین دوباره ئهو هاتنه ده خالین پیغهمبهری و بو چهند روژهکان ئهو مانه ل ویری، د فی ماوی مانا ل ویری موحهمهدی گهلهك حهش زاروکین یهثربی کر و وان زاروکان ژی گهلهك حهش موحهمهدی کر، و موحهمهدی دناف فان خوشیان دا دگهل زاروکان خو ژبیرفهکر و ئهو ههمی خهمین موحهمهدی ژ دهیکاخو دیتین ژبیرفهکرن.

ل یه شربی گه له ک دارقه سپ و ناف یا لی هه ی و دناف فان نافان دا پیغه مبه ر فیری مه له فانیا هاته کرن و ل فی جهی تاخه ک نیشا پیغه مبه ری هاته دان و گوتی نه فه تاخی جوهیا نه و دبیر ثنی تاخی (به نو قورهیض) و نه فه ژی (به نو نه ضیرن) و نه فه ژی (به نو قه ینوفاع) و ل فیری کاری ناسنگه ریی ده ین ده ین دو و ل یه شربی دوو هوزا شه ین به رده وام شه ر بین هه ین دبیر ثنی (هوزا نه وس و هوزا گولزاره ک ژ ژیانا خوشت شی مه موحه مه د (سلاف لی بن)

خەزرەج) و ئەقە ھێشتا ل بچويكاتيا پێغەمبەرى (سلاڤێن خودێ ل سەربن) و ھەروەسا موحەمەدى د بەنە چيايێ ئوحدێ و ب ڤى رەنگى گرنگيەكا زور ب موحەمەدى دھێتەدان ژلايێ خالێن وى ڤه.

جارهکێ بهرهکه یا حهبهشی موحهمهدی دبهته بازاری دا و یههودی ل ویٚرێ بون و ئیٚك ژ زهلامیٚن یههودی موحهمهدی دبینیت و بهرههٔ وی هٔه دهیٚت دگهل زهلامهکێ دی یێ یههودی، بهرهکه ل هیٚره گهلهك د ترسیت، لێ ئهو زهلام دبیٚژنێ: نهترسه ب تنێ مهدهٔێت تو وی زاروکی نیشا مهبدهی.

پشتی وان ههردوو زهلامان سهحکریه موحهمهدی و پستپستهك کر و پاشی گوت ئه ف زاروکه دی بیته پیغهمبهری فی ئوممهتی وئه فه دی بیته جهی مشهختبوونا وی.

بهرهکه پشتی گوه ل قان گوتنا بووی ب لهز موحهمهدی د ههلگریت و دئینته دناف مال دا، و بو ماوی ههیفهکی موحهمهد و دهیکا خو دمیننه دهف خالین خو ل یه شربی، ژ بو نامینایی نهف روژین ل یه شربی گهله ک زوی دچوون چونکی سهبرا وی گهله ک ل ویری دهات ژبهر گوری زهلامی وی، و پاش بو دوماهیک جار چوو سهر گوری زهلامی خو ل (دار النابغه) بو خاتر خاستنی.

- خەلكى يەثربى و زاروكىن وى گەلەك حەش پىغەمبەرى يا كرى و ئەو شەش سال بو و ھەميان بو خاترخاستنا موحەمەدى دكرە گرى.

ئامینا ما بیدهنگ و یا تژی خهمه ههروهکی دزانیت هیدی هیدی روحا وی یا دهیته ههلکیشان.

موحهمهد یی زاروکه و شهش ساله یی دبینیت دیمی دهیکا وی یی تژی خهم و نهخوشی و بیزاریه و قی رهوشی دا خو دهافیته سینگی دهیکا خو و دهیکا وی ژی سهرهرای بیچارهییا خو نهو دا سینگی خو و کوری خو ههمبیزکر.

دفی رموشا نهخوش یا ئامینا تیدا هروبایهکی ب هیز بهره وانقه هات ل فی بیابانی و بو ئهگهری وی چهندی کاروانی وان بهیته راوهستاندن و دهلیقه بو دهلیقی ئهف هروبایه ب هیزتر لی دهیت و خهلك یی ل ئیك دکهنه ههوار و گازی دکهن و دبیژن هشیاری خوبن، و گههشته وی ئاستی کو ئهفی هروبایی بهیز توز و خیز بلندگر و ببو ئهگهر کو کهس کهسی نهبینیت و ئهو ههودهجا ئامینا و کوری خو تیدا ل سهر بشتا حیشتری ب ههژبیت و بهیت و بچیت.

د قی کاودانی دا موحهمهدی خو ب دهیکاخو قه گرتبو و لبهدرسینگی وی بو و ئامینایی ژی سهرهرای نهخوشیا خو ئهو گرتبوو دا چلینههینتن، و هیدی هیدی بیهنا ئامینایی یا تهنگ دبیت و ب زهحمهت یا بیهنا خو دههاکیشیت، و پشتی باروقه بیدهنگ بوی دیت ههر ئیک یی بهره خوقه چووی و ههر ئیک ژ حیشترا خو هاته خار داکو دوباره باری خو ب شدینن و خو لیکبدهنه قه.

بهرهکه بهره خیشتری فه دچیت و یا دحاله کی گهله ک نهخوش دا و یا دبیزیت:موحه مه دی بیننه خار، موحه مه د یی د عهمری خو یی شهش سالی دا و نهو یی ل به ر سینگی ده یکاخو و دهیکا وی یا به ر ب چرکه ساتین دوماهیا ژیانا خو دچیت..

موحهمهد یی ب چاقهکی سهحدکهته دهیکاخو و ههروهکی چاقین وی یی دبیرژنی نهچه، دادی و ئهزیی ئیکانهمه ل قی جیهانی

دا، من باب نینه و مینمه بی دهیك ژی، کی دی من ریشهبهتن؟ و دلی پینهمبهری یی تژی ترسه و ههر یی دبیژیت دادی و دادی و دکهته ههوار و دشیّت گوه ل دهیکاخو ببیت و زیدهتر خو دا سینگی دهیکاخو و ههر یی گازی دکهت و دهیکا وی بهرسفا وی نادهت و نهشیّت باخشیت.

دهمه کی دا به ره که یا دکه ته ههوار و یا ناخی ب سه ری خو و مردکه ت و ههر یا دکه ته ههوار و کاروانی ههمی ژ دهوارین خو هاتنه خار و یی دهین سه حکه نه به ره که یی و نامینایی.

و یی دبینن کو ئامینایی یا وهغهرکری و موحهمهد یی ل سهر سینگی و ههر یی دکهته گازی و دبیّژیت دادیّ دادیّ.

روندك ژ چافین ههمی كاروانیان هاتنهخار ب دیتنا فی دیمهنی جهرگ ههژین كو ئهو دیمهنه بو یی موحهمهد (سلافین خودی ل سهر بن) هیلایه بی دهیك و ئهو ژیی شهش سالیی دا و ههلبهت بهری ئهو ژدایك ببیت بابی وی ژی وهغهركربوو.

- هندهك زهلام بهرهف موحهمهدی چون داكو وی ژ سهر سينگی دهيكا وی راكهن، ئهوژی ب ئهزمانی خو یی بچیك ههر یی دبیژت: دادی من نههیله، دادی من نههیله.

گوورهك ل (ئهبواء) بو كولا و دهيكا پيغهمبهرى ل ويرئ قهمارت و پشتى ئه در ريورهسمه تهمامبووين و چافين ههميان ب روندكبوون كاروانيان دوباره ريكا خو گرت و بهرهف مهككههي دا ري چافين موحهمهدى ب چيايين مهككههي كهفتن و چافين وى يين تژى خهم و نهخوشى نه، چونكى دفي گهشتي دا دهيكاخو يا ژ دهست داى و ب تني قهگهريا مهككههي، ئهبو طالب مامي پيغهمبهرى دهستي بابي خو عبدالمطلبى باپيري پيغهمبهرى يي گرتى و ئينايه بهراهيا وان و پيشوازيا وان و دلي عبدالمطلبى هنده يي ب خهمه و دلي وي يي خو دقوتيت و ههروهكى ئهو دزانيت تشتهك يي رويداى.

دەمى نزيك بوين عبدالطلبى گوت: كانىپە ئامىنا؟

دگهل فی گوتنی کاروانیا ههمیان پیکفه کره گری و سهری خو چهماند، و بهرهکه بهرهف عبدالمطلبی دچیت و دبیژیتی: ب ریفه وهغهرکر و مه ل (نهبواء) فهشارت

عبدالمطلب دکه فیته سهرچوکا و نه فیی خو موحه مهدی دده ته سینگی خو و د وی حالی دا روندکا د ئینیته خار و دزانیت دفیت ئهو ئیدی ببیته دهیك و ببیته باب ژی بو پیغه مبه ری و خه ما وی مهزنتر لیهات، و پشتی گریانه کا مهزن ههر ئیك به ره ف مالا خو فه دچیت.

بهشی ههشتی نهینیا پاشایی یهمهنی و وهغهرا عبدالمطلبی باپیری پیغهمبهری (سلاف لی بن)

پشتی وهغهرکرنا دهیکا موحهمهدی (سلافیّن خودی ل سهربن)

ئیدی باپیری وی بو دهیك و بو باب ژی بو وی، عبدالمطلب هندی

سهحدکهتی پتر پیّفه دهیّته گریّدان و دبینیت کو جورهکی زیرهکیی

یی ل ده موحهمهدی ههی کو ل ده کهسی نهبویه، لی خهما باپیری

ئهوه ههر هزرا خو دکهت و دبیّژیت: ئهری کی دی سهبرا فی ئینیت و

نه دهیك و نه باب و نه خویشك و نه برا کو سهبرا وی بینن و ههر

یی ئاخینکا دهیّلیت و دبیّژیت ئهری کی دی دهستی خو ل سهری فی

دا ئینیتهخار؟ ئهری یاشهروژا فی زاروکی دی بهرهف کیفه جیت؟

و پشتی ئیتیم بوون و سیوی بوونا پیغهمبهری (سلافین خودی ل سهربن) بهرهکهیی چافی خو دایی و دناف مالا عبدالمطلبی دا ب خوداندگر و بهردهوام عبدالمطلبی چافی وی ل سهر پیغهمبهری بو (سلافین خودی ل سهربن). عبدالطلب ئیّك ژ سهیدیّن مهككههی بو و گهلهك نهیّنی ل ده فه ههبوون و ل دهمی سهرهدان و ریّقهبرنا كاریّن مهككههی ئهو ناف دابوو، و جارهکی سهرهدانا ئومهدان كربو پیروزباهیا (سیف بن یزن) ل یهمهنی بو وهرگرتنا وی یا دهستههلاتی، سهیفی گوته عبدالمطلبی تشتهك یی ل ده فه مههی ئهز دی بوته بیژم و دبیرژیتی: د زانستین مه دا و ئهو پهرتوكین مه فهشارتین تشتهك یی تیّدا ههی گهلهك یا گرنگه و من دفیّت بوته بیژم...

- عبدالمطلبي گوت: ئەو چيە ئەي شاھ؟
- سەيفى گوتى: زاروكەك دى پەيدابىت و ل ناڤ ملين وى نىشانەك يا ھەى و ئەو زاروك دى بىتە ئىمام حەتا قىامەتى.
  - حيبهتيا عبدالمطلبي بترلي هات و گوت: ته جگوت؟
- گوت: ناها نهقه نهو دهمه کو نهو زاروکه پهیدابیت و دینژیت دی بابی وی مریت بهری نهو پهیداببیت و پشتی هینگی دهیکا وی ژی دی مریت و دی باپیری وی و مامین وی وی بخودانکهن.

عبدالطلب گهلهك حينهتى ما و هژيانهك ئيخسته وى و مرنا عبدالله و ئامينايى هاته پيش چافان و ئيتيميا نهفيى وى و دبيژيته شاهى: ئهى شاه يى عهمردريژبى و ملكى ته بوته بهرفرههتر لى بهيت، ئهرى دى شيى هيشتا بومن فى بابهتى رونكهى؟

- سەيفى گوتى: ھندەك نىشان يىن ھەين وەك ئەو زاروكە درەوى ناكەت و دقىت بنەمالا وى ھشيارى وى بن و نىزيكى يەھوديان نەكەن؛ چونكى دى بنە دوژمن بو وى و دقىت يەھودى نىزيكى وى نەبن.

پشتی قهگهریانا عبدالمطلبی ژیممهنی؛ هشیاربوونا وی زیدهتر لی هات و پتر چاقی وی ل موحهمهدی بوو (سلاقین خودی ل سهربن) و بهردهوام دگوته بهرهکهیی: بلا پتر چاقی ته ل موحهمهدی بیت، و بو وان دیاربو کو قی زاروکی پاشهروژهکا گهش و مهزن یا ههی؛ لهوما بهردهوام چاقی وان ل موحهمهدی بوو.

بهرهکهیی گهلهك چاقی خو ددا پیغهمبهری (سلاقین خودی ل سهربن) و ههتا پیغهمبهر مهزن ژی بووی ههر دگوت: بهرهکه دهیکا من بو پشتی مرنا دهیکا من ئامینایی.

عبدالمطلب ل بهر سیبهرا کهعبی دروینشته خار و زاروکین وی و ل دهوروبهرین وی درونشتنه خار کو نهه زاروک ههبوون؛ بهلی پا کهسی ئهو ویرهکی نهبو بچیت سهر دوشهکا وی ب روینته خاری وههمی زاروکین وی هزرهکا مهزنبوو؛ دهاتهکرن بهلی پا نهدچوون سهر دوشهکا بابی خو بهلی موحهمهد دچوو سهر دوشهکا باپیری خو د روینشته خار.

مامین وی چافین خو لی دکرنه گری دا نهچیته وی جهی و ریزی ل باپیری بگرن، بهلی پا عبدالمطلبی دهستین خو بو فهدکرن ونافچافین وی ب دیتنا موحهمهدی گهش دبوون و دگوت: بهیلن، بهیلن، ئهوی پاشهروژهکا گهش و مهزن یا ههی و حهزدکر موحهمهد ههمی گافا ل ده قتهنشتا وی یی رونشتیبا.

عبدالطلبی گهلهك پرهنسیپین جوان دناق مهككههی دا دانابوون؛ وهك ئیکهم کهس بو دانا خوینی فهرزکری ئهگهر ئیك ئیکی بکوژیت دقیت خوینا وی بدهت، و ههروهسا ئهوبو یی ههقژینیا موحهرهم ل ناق مهککههی و قورهیشیان قهدهغهکری و ههر ئهوبویه کو ریک ل خهلکی دگرت و نهدهیلا ل دور کهعبی رویس تهوافی بکهن و ل وی دهمی دا دهمی دبو مهغرهب خو بی جلك دکر و خهلکی تهواف دکر.

عبدالطلب گههشته ژیی سهد سالیی و ههست پیدکر کو نههه یی نیزیکی دوماهیا ژیی خو دبیت و هزر د موحهمهدی دا دکر پشتی وهغهرا وی و کادی چلیهیت و دگوت: نهز فی نهمانهتی رادهستی کی بکهم؟ وی پتر ههمیا باوهی ب کوری خو نهبوطالبی ههبوو دگوت: نهگهر نهو نهبیت نهز نهشیم رادهستی کهسی بکهم، چونکی نهبوطالب برایی (عبدالله) ی بوو و یین دهیکهکی بوون.

و دەمى عبدالطلبى ل بەر مرنى وەسيەت كرى و موحەمەد رادەستى ئەبوطالبى كر، و باپيرى پيغەمبەرى (سلاڤين خودى ل سەربن) وەغەركر و ھينشتا ژيئ پيغەمبەرى ب تىن ھەشت سال بوون.

بەشى نەھى دەمى موحەمەد ل دەف مامى خو ئەبوطالبى

ئهبوطالب وهکو مامی پیغهمبهری ئهو شیرهتا بابی خو ل بیره دهمی بابی وی یی و نهساخ و ل بهر مرنی گوتیه ئهبوطالبی: کا وهره نزیکی من ببه، و وی خو نیزیك کری و عبدالمطلب گوتیی: کوری من من چ وهسیهت نینه بو ههوه و هوین ییت بوینه زهلام و ب کیرهاتی نه و ههمی تشتهکی دزانن، و فی گوتنا عبدالمطلبی دگهل ئهبوطالبی ههروهکی یی دبیژیتی: من باوهری یا ب تهههی و سهحدکهته موحهمهدی و یی دبیژیتی: ئهی کوری من، موحهمهد کوری برایی تهیه و ئهمانهته د ستویی ته دا و بکه دناف مالا خو دا و پشتی من دفیت تو لی ببیه خودان.

ئەبوطالب باش ئەڭ ئاخقتنە ل بیرا وی بوون پشتی وەغەرا بابی وی، و ئەبو طالب باشترین ئیّك بو ژ برایان كو چاڭی خو بدەته موحەمەدی.

موحهمهد هندی نزیکی ئیکی ببا دچو دلیّن وان دا؛ وهکی چویه ددلیّ حهلیمایی و زهلامی و زاروکیّن وی دا و ههروهسا ل

یهسربی چویه دلی زاروکین وی دا، و ههروهسا کا چهوا بهرهکهیی چاقی خو دایی و حهژیکری و چویه د دلان دا و کا چهوا چویه د دلی باپیری خودا، و ویرهکی دایه خو کو بچیته سهر دوشهکا وی کو بهری وی کهس نهدشیا بچیته وی جهی، ناها هوسا چویه د دلی نهبوطالبی دا و دا بهرسینگی خو و حهژیدکر و ههر دگوت: نهقه موحهمهده و پارچهیهکه ژ مه و نابیت ب مینته ب تنی، و نهدهیلا کهس خو نیزیك بکهت و تشتهکی بیژیتی و چاقدانهکا باش بو دکر و دگوتی: نهز مامی تهمه و تو برازایی منی و هندی نهز یی ساخبم نهز پشتا خو نادهمه ته.

ئهبوطالب خودان زاروك بو و رهوشا وى يا دارايى يا باش نهبوو، و يى ههژار بو لى پشتى موحهمهد چويه ويْرى بهرهكهت كهفته د مالا وان دا، لهوما ئهبوطالبى ههردگوتى: تو يى پيروزى و ته پاشهروژهكا گهش يا ههى و تو نه وهكى ههمى زاروكايى.

ل بیرا ئهبوطالبیه دەمی زەلامەك ژ (لەھەب) ھاتیه مەككەھی و ئەڭ زەلامە یی بەرنیاس بو ب بیرتیژیی (فیراسی) و ئەڭە یی بەرنیاس بو و دەمی خەلکی دیت زاروکین خو دبرنه دەڭ و دەمی ھاتیه مەككەھی ئەبو طالبی موحەمەد بره دەڭ دا سەحكەتە روویی وی، دەمی وی زەلامی موحەمەد دیتی ئەو ھاتە گوھرین و ما دھزرەكا كویر دا و گوت: ئەڭى زاروكی دی گەلەك پاشەروژەكا بلند ھەبیت.

دەمى ئەبوطالبى ئەڭ چەندە زانى پىر گرنگى و چاڭدان بو موحەمەدى كر و دەمى دىتى پىر بەرەكەت يا دكەڭيتە د خارن و قەخارنىن وان دا و دەمى بەرى خو د دەتى مالا وان يا ترى تفاق بووى و شەر و لىككەفتن نەمايە، ئەڭان تشتان ھەميان وەكر كو موحەمەد زىدەتر بچىتە د دلى ئەبوطالبى دا و بەردەوام يارى دگەل دكرن.

ئهبوطالب ئهو روژه لبیرا ویه دهمی هشکاتی ل مهککههی رویدای و خهلکی ههوارا خو گههاندیه ئهبوطالبی و گوتیی وهره ئاقا زهم زهم چارهبکه، و د قی روژی دا ئهبوطالب موحهمهدی گهل خو دبهت و دچنه ده کهعبی و ژیی موحهمهدی ب تنی ده سال بوون، موحهمهد دهمی نزیکی کهعبی بوی تبلا خو بلندکره ئهسمانا و داخازا خو دگههانده خودانی کهعبی (چونکی بنهمالا عبدالمطلبی دزانی فی کهعبی خودانه ک یی ههی؛ ژ بهر وی روویدانا فیلی یا دروست بووی)، پشتی فی داخازی عهور بهرهف مهککههی دهین و باران دبارن و کانی دپهقن و خهلک تیر ئاق دبیته ه، پشتی فی رویدانی ئیکجار موحهمهد دپهقن و خهلک تیر ئاق دبیته ه، پشتی فی رویدانی ئیکجار موحهمهد جوو د دلی ئهبوطالبی دا و پتر چاقی خو دایی و گرنگیهکا زیده تر ب

ئەبوطالب مابو عەجێبگرتى ژ موحەمەدى و دگوت: چ جاران من درەو ژ قى زاروكى گوهلى نەبوينە، كەنيا زيدە من ژى گوهلى گولزارەك ژ ژيانا خۆشتڤيى مە موحەمەد(سلاڭ لى بن)

نهبویه، ئهو تشتی ل جههالهتی خهلکی دکری؛ وی نهدکر و هندی من دیتی خیر و بهرهکهت یا دگهل فی زاروکی، دلی وی تژی فیان و دلوفانیه بهرامبهر خهلکی دی و زاروکین ههفالین وی.

دفیّت بوخو بکهینه وانه کو نه ههر کهسی بو ئیّتیم خلاس و ئه ما بی خودان و ب کیّر چ ناهیّت و نابیته چ تشت، نهخیّر دفیّت بزانین ئیّتیم ییّن بوینه خودان بها و پلهییّن مهزن، و ههروهسا دفیّت بخو وانهیا ژ عبدالمطلبی و ئهبوطالبی وهربگرین و چافیّن خو بدهینه ئیّتیمیّن خو و نهکو ئیّتیما پاشگوهه بهافیّژین، گهلهك جاران د جفاکی مه دا مه ئیّتیمی خو یی پاشگوه هافیّتی و پشتی وی ئیّتیمی خو ل سهر پیّیین خو گرتی و بویه خودان پلهیهك ژنوی مام و خالیّن وی ییّن چوینه ده ف و داخازا لیّبورینی یا ژیّکری و ژنوی یا خو نزیکی وی کری، دفیّت ئهم ب باشی بوخو وانی ژ عبدالمطلبی و ئهبوطالبی و مهبوطالبی و مربگرین و ب باشترین شیّوه چافی خو بدهینه ئیّتیمیّن خو.

بهشی دههی گهشتا موحهمهدی (سلافین خودی ل سهربن) بو شامی و روویدانا راهبی ریکا شامی

مهککهه گهلهك جههكی یی ئیمن بو و ببو جههكی بازرگانی و سهنتهری ئالوگوركرنا بازرگانی بو و گهنجین مهککههی گهلهك شههرهزا ببون، ل وی دهمی دوو گهشتین بازرگانی ل مهککههی ههبوون ئیك ل زفستانی و ئیك ل هافینی؛ و د قورئانا پیروز دا یی بهحسی فان ههردوو گهشتان هاتیهكرن (إیاافهم رخلة الشِتاء والصیف به بورهت قورهیش ئایهتا دووی، ئه فگهشتا بازرگانی یا ل زفستانی بو یهمهن و حهبه شی بویه و یا ل هافینی بو شامی بویه.

ئەقان ھەردوو گەشتان خير و بەرەكەتەكا مەزن بو مەككەھى ئىنابوو و وەك مە گوتى كربو سەنتەرەكى بازرگانى ل دەقەرى، قيجارى ئەبوطالب مامى پيغەمبەرى (سلاقين خودى ل سەربن) يى خو بو گەشتەكا بازرگانى حازردكەت، بەلى يا ب زەحمەتە بو وى چونكى ئەمانەتەك يى د دەستىن وى دا ئەو ژى برازايى وى موحەمەدە، و ھەر يى دېيژيتە خو ئەرى ئەز چېكەم؟ موحەمەدى

بهێلمه مهككههێ دا يان دگهل خو ببهمه شامێ؟ ئهرێ ئهگهر من هێلا ل مهككههێ ئهز چهوا يێ پشتراستبم كو دێ يێ پاراستی بیت و ئهز ل مهككههێ نهبم ل ده ف وی؟ و ئهگهر من دگهل خو بره شامێ ئهرێ چ گرهنتی ههیه ئهوی سلامهتی ب زفرینم و دهیكا وی و بابێ وی ههردوو ب گهشتێن ب فی شێوهی گیانێ خو ژ دهست دایه؟ و ئه فه لدهمهكی دایه هێشتا ژیێ پێغهمبهری دووازده سال بوون.

و مامی وی حهزدکهت دگهل خو ببهت؛ چونکی دا فیری بازرگانیی بکهت و تیکههلی خهلکی ببیت، و دهمی نهبوطالب پسیارا پیغهمبهری دکهت نهری دی دگهل من هیی یان دی مینیه مهککههی؟ موحهمهد حهزدکهت دگهل مامی خو بچیت و بریارا چونی ددهت، و گهلهك کهیفا وی ب فی گهشتی هات.

خەلكى مەككەھى عەدەتەك ھەببوو؛ ھەردەما دچونە گەشتەكى لى دەرقەى مەككەھى؛ دچون تەواڧەك لى دوور كەعبى دكر و پاشى دچونە گەشتا خو، قىنجارى ژى چون و تەواڧەك كر و ژ مەككەھى دەركەڧتن بەرەڧ گەشتا خو و كاروانى وان بەرەڧ شامى بى رىكەڧت، ژبو ئىنانا جل و بەرگى و ئىنانا ئەو تشتى وان بقىت.

د ریّکا بهرهف شامیّ دا جههك ههبوو؛ ههردهما كاروانی دچون ل ویّریّ بیّهنا خو قهددا (سهومهعهك) بو یا راهبهکیّ بو ب ناقیّ (بوحهیراء) و نهقی کهسی دیت ژدویرقه کو کاروانهك ییّ دهیّت و

ئەقجارە ئەف راھبە مابوو حەيرى ژ بەر وى سىبەرا عەورى يا بەردەوام ل قان مروقان و سىبەرى ل قى كاروانى دكەت؟

و ئەف راھبە گەلەك يى زانابوو ب كار و ئايينى نەسرانى و زانيارى ھەبوون و د پەرتوكىن وان دا نىشان ھەبوون كو ل نىزىك دى پىغەمبەرەك ھىت و دى ژ عەرەبان بىت.

و گوته فی کاروانی هوین میه شانین منن و نه فه ل دهمه کی دایه چ جاران فی راهبی چ کاروانی میه شان نه کرینه، و کاروانی و ژ وان مامی پیغه مبه ری مانه حهیری ژ فی ره فتارا راهبی و دگوت نهری نه فه چیه رویده ت؟

و ل دەمى خارنەك چىكرى خارنەكا بەرفرەھ بو و داخازكر ھەمى بھين بو وى خارنى، و ھەلبەت ئەوى مەرەمەك ب قى مىلىقاندارىي ھەبوو.

ئیّك ژ وان بازرگانا گوت: ئەى بوحەيراء ئەرى ئەقە چىه چیددیت؟ چ جارا تە كەس میٚهقان نەكریە تو نابیٚژیه من بوچى تە ئەم میٚهقان كرینه؟

بوحهیراء گرنژی و گوت: راسته من کهس میّهقان نهکریه، بهلیّ پا من هوین ییّن میّهقانکرین و دقیّت هوین بهیّن.

ههمى هاتن خارن خار ب تنى موحهمهد نهبيت، ئهوان ئهو ل بهر دهوارين خو هيلابوو، دا چلى نههين و موحهمهد ژ ههميان بچويكتربوو، لهوما ئهوان ئهو ل بهر كاروانى هيلابوو.

بوحهیراء گوتی ئهری ههوه کههس نههیّلایه و نههاتبیته خارنیّ ؟

ئەبوطالبى گوتى: نەخىر مە كەس نەھىلايە ب تىنى بچويكەك نەبىت يى مايە ل بەر دەوارىن مە و دەمى مە خارن خار دى ئىك چىتە بەر كاروانى و ئەو دى ھىت خارنى خوت.

بوحهیرائی گوت: هوین بخودی کهنه وهنهکهن و ههرنه ب دویف وی را و بلا بهیّت خارنی بخوت.

زهلامهکی قورهیشی رابوو و چو موحهمهد دا سینگی خو و بو ئینا و گوت وهره موحهمهد تو ژی دی دگهل مه خارنی خوی.

بوحهیراء پتری ههمیان چاقی وی ل موحهمهدی بو و هزرا خو د وی عهوری دا دکر ئهقی ل هندافی سهری وی، و پاشی خو نیزیککر و پسیارا ناقی وی و ژییی وی و رهوشا وی کر.

موحهمهد (سلافین خودی ل سهربن) بهرسفا پسیارین وی ب شیّوهیه کی جوان ددا، و ل دهمه کی دا بوحهیرائی ههولدا سهحکه ته پشتا وی و ببینیت کا چ نیشان لی ههنه یان نینن، پشتی وی ئهونیشان ل سهر ملیّن پیّغه مبهری دیتی بو وی ئیّکلابو کو دی ئهفه ئهو

کهسهبیت یی دی بیته پیغهمبهر و دی نهو پیغهمبهر بیت یی د تهورات و نینجیلی دا وهسفا سالوخهتین وی هاتیهکرن.

بوحهیرائی ئهو دا بهر تهنشتا خو و گوته ئهبوطالبی ئهقه کییه؟

ئەبوطالبى گوت: ئەقە كورى منە.

بوحهیرائی گوت: نهخیّر نابیت ئهفی باب ههبیت و بابیّ وی مابیته ساخ!

ياشى ئەبوطالبى گوت: ئەقە كورى برايى منە.

بوحهيرائي گوت: بابي وي چلي هاتييه؟

گوت: بابيّ وي دمميّ مرى، ئهو ل ناف رمحما دميكا خو دابوو.

بوحهیرائی گوت: ته راست گوت، و پتر خو نیزیکی ئهبوطالبی کر و ب قیان گوتی: یا ئهبوطالب هلو ئهقی کوری ببه مهککههی قه و چوجارین دی نه ئینیه قیری قه، و بلا تو ژ بازرگانیا خو خوسارهت ببی بهلی پا بزقره قه، چونکی یههودیان گهلهك یا ل بهر قی زاروکی دانای و ههما دیت دی کوژن و گوتی باش بزانه دی برازایی ته گهلهك پاشهروژهکا باش ههبیت.

ئەبوطالب گەلەك ما حيبەتى و پتر چاڤى خو دايى و زانى دى موحەمەدى پاشەروژەكا گەش ھەبيت، و پشتى وى ئەڭ ئاخفتنە ژ وى راھبى گوھلى بووى؛ پتر موحەمەد چو د دلى وى دا و زانى دى گولزارەك ژ ژيانا خۆشتڤيى مە موحەمەد(سلاڭ لى بن)

موحهمهد ژ وان کهسین ههیی و مهزن بیت ل مهککههی، و تشتی دیار پیغهمبهری (سلافین خودی ل سهربن) چوجاران ب (لات و عوزای) سویند نهدخار و ههتا ل وی دهمی نهو یی زاروك ژی، بهلکو بهردهوام تهماشهی نهسمانان دکر و ههروهکی وی دزانی نهو یی ل چافهری تشتهکی مهزن.

یههودیان دزانی دی پیغهمبهره که هیتن و دی ژ عهرهبان بیت لهوما ل بهر دانابوو؛ و ل نیشانا دگهریان و دقیا ببینن و بکوژن چونکی نهدفیا چ پیغهمبهر ژ چ مللهتین دی بهین ژبلی مللهتی وان، لهوما مامی پیغهمبهری پتر چاقی وی ل موحهمهدی بوو، و ههولدان نهینیا وی قهشیریت و کهس نهزانیت کا موحهمهد کییه و چ نهینی ههیه ا

بهشی یازدی موحهمهد دهمی بویه شفان و ژ جهژنا بهوانی رمقی

د گهشتا خو یا بازرگانی دا موحهمهد فیری هندی بو کو کارکرن ژیانه و ژیانی پیدفی ب وی چهندی ههیه مروف کاربکهت دا بشیت بژیت و زانی مامی وی یی کاردکهت و بازرگانیی دکهت ژپیخهمهت رزقهکی بو زاروکین خو پهیدابکهت، لهوما ئهف گهشتین مامی وی دکهتن ههر بو وی چهندییه رزقهکی بو زاروکین خو پهیدابکهت.

موحهمهد ببو (13) سال و دفیا کارهکی بکهت دا باری مامی خو سقك بکهت و نهبیته بارگرانی بو وی لهوما ههولدا بو پهیداکرنا رزقهکی بو ژیاری کارهکی بکهت.

مهککهه دگهل هندی سهنتهرهکی بازرگانی بو بهلی پا نه جهی چاندن و پیشهسازیی بوو، و کاری بازرگانیی ژی گهلهك یی ب زمحمهت بوو؛ و گهلهك جاران چوون ههبو و زفرین نهبوو، و ل بیرا وییه کو دهیك و بابین خو ههردووك یین ل ریکین دویر ژ دهستداین.

لهوما ههر رووژ یی گوهلی دبیت کو زاروك یی دچنه بهر کارك و بهرخکا و دبهنه نیزیك وان گرین دهردورین مهککههی، و یی دبیژیته خو بوچی نهز ژی ناچمه بهر کارك و بهرخکان؟

روژا پاشتر سپیدی زوی هندهك كارك دهرئیخستن بو دهردورین مهكکههی، و موحهمهد هند دگهل دهوروبهرین خو یی دلوقان بوو؛ و ههتا دگهل كاركان ژی و ئهگهر دیتبا كاركهك یا زهعیفه و نهشیت ریقهبچیت ئهوی ههلدگرت و دكره ملی خو و دبر، و كارك چو جار نهبرنه جهین زهحمهت؛ بهلکو ل جههکی ب سانههی دگهریا كو بو چهرینی یی باش با و ههتا نهدبرنه جهین ب ستری دا كارك نه ئیشن. موحهمهدی (13) سالی گهلهك یی كهیفخوش بو ب فی كاری خو و بهردهوام ل جهین خوش دگهریا ژ بو چهراندنا وان كاركین ئهو دچونه بهر، چوونا وی بو بهر قان كاركان بو وی دهرفهت چیکر كو هزراخو د ژیانی دا بكهت و هزراخو ل چیا و دار و بهر و ئهسمانان دا بكهت و ههروهسا هزر د ئاق و هشكاتیان دا بكهت.

گەلەك جاران روحا وى گەلەك دويىر دچوو دگەل قان كاركان دەمى ئەف كارك و بەرخە دبرنە قان دەشت و نهالان، و گەلەك ب گەردوونى قە ھاتە گريدان و ھزرا خو د وى چەندى دا دكر، ئەرى كى ئەف گەردوونە چىكرىيە؟ و دار و بار و چيا و ئەرد و ئەسمان كى چىكرىنە؟

موحهمهد (سلاف لی بن) بهردهوام بهری خو د دا ئهسمانی و هزرا خو د فی گهردونی دا دکر و دگوت: ئهری نهینیا فی گهردونی چیه؟ ئهری ئهفه چ مهزناهییه؟ ئهفه چ ریّك و پیکییه و چ ریّکخستنه هوسا یا ههستیار د فی ژیانی دا؟ ئهری کییه چیّکهری فان ههمی تشتان؟

روژ بو روژێ موحهمهد بهردهوام بو د قان هزران دا و خو نیزیکی چیایی سهفایی دکر، و ههمی شقانان حهزدکر موحهمهد دگهل دا بچیت ژبهر وی رهوشتی جوان یی موحهمهدی ههی و وان ئاخقتنین شرین یین وی دگوتین و ههروهسا وی راستگویی و دلوقانیا وی ههی و ب قی رهوشتی خو یی بهرز و بلند یی بهرنیاس بوو.

و ههمی خهلکی مهککههی شههدهیی بو د دا ل سهر فی رهوشتی و ههمیان ب رهوشتی بهرز و بلند و یی دههمهن پاقژ دنیاسی، و جارهکی دههواتهك ل مهککههی ههبوو و د دههواتین وی سهردهمی دا ههمی جوره تیکههلیهك ههبو و سهما دکر یا تیکههل دنافبهرا کچ و کوران دا و ههمی گهنج بهرهف فان دههواتان دچوون، موحهمهدی حهزدکر نهو ژی جارهکی بچیت و ل دههواتهکی دا بهژداربیت و ببینیت کا یا چهوایه لهوما دهما بویه نهف دههواته وی کارکین خو هیلانه ل دهف شفانهکی و بهرهف فی دههواتی چوو و نهو سیزده چارده سالیه؛ و دهمی بهره فی دههواتی دچوو و نیزیك بوی و

دهنگی دههولیّن دههواتی هاتیی و نهو یی ریّکی دچیت نقوسکیّن خهوی نهو گرت و نهبهردا و د ریّکی دا نهو دخهو چوو و ژ خهوی هشیارنهبویه حمتا گهرماتیا روژی یا روژا پاشتر نهو هشیارگری.

دەمى زڤرىيىە بەر كاركێن خو و چويە دەڤ وى كەسى، گوتێ: ئەى موحەمەد تە چكر؟

موحهمهد ژی ههمی چیروکا خو و خهوی بو گوت.

ئهقه پاراستنا خودی ته عالا بویه و قیایه موحه مه دی ژ جهین خراب بپاریزیت (سلاقین خودی ل سه ربن) و خودی قیایه هه می ده رگه هین ئیبلیسی لی بگریت، و موحه مه دی به رده وام یی خو ژ قان جهین خراب دیر کری و خودی ژی ئه و یی پاراستی و چو جاران توشی قان خه له تیان نه بویه.

لهوما د بابهتی دههمهن پاقژیی دا ههمی خهلکی مهککههی شههدهیی بو پاقژییا وی ددا و گهلهك جاران دگوتنی: (خزینین قیانی) یین دگهل موحهمهدی ههین، موحهمهد خودان دلهکی پاقژ و پری قیان و دلوقانی و ئهمانهت و دههمهن پاقژی و راستگو بوو، و چ جارهکی ل وان جهان نه روینشتیه خاری یی مهی (عهرهق) لی دهاته قهخارن و فروتن و چ جارهکی نه چویه وان جهان یی قومار لی دهاتیهکرن و تیکههلیا وان مروقین بهتال و عهتال نهکریه؛ و چ جاران ئاخقتنهکا سهقهت و کریت نهگوتیه، و ژبهر قی چهندی

چوبوو ددلی ههمی خهلکی دا و خهلکی حهژیدکر، چونکی خهلکی دگوت: مه چ جاران درهو و و دزی و حیله و غشه و ب سهردابرن لی گوهلی نهبویه.

و لوی دهمی ئه فنافی بهرنیاس که فته سهر نافی (موحهمه دی نهمین)، و موحهمه دین بهردهوامه ل سهر ب خودانکرنا کارکان و دچوو بهر کارکان دا بو پهیداکرنا پاریی ژیانی هاریکاریا مامی خو بکهت.

بهرهکه روژهکی هات و گوته موحهمهدی: رابه موحهمهد و کاری خو بکه و نهڤرو جهژنه

موحهمهدی گوتی: ئهری ئهقه چ جهژنه؟ بهرهکهیی گوت: جهژنهکه دبیّژنیّ بهوانه؟ موحهمدی گوت: بهوانه چییه؟

بهرهکه ما حیّبهتی ژ قیّ پسیارا موحهمهدی و گوت: ئهری ما ئیّك ههیه نهزانیت بهوانه چییه؟ ما گهنجهك دناق مهککههی دا ههیه کو ناقی قی پهیکهری مهککههی نهزانیت؟ یی کو خهلکی مهککههی بهنداتیی بو دکهن و روژهکا وهکی ئهقرو دچن قوربانیان بو ددهن و پهزا سهر ژیّ دکهن و ب شهق ژی ل ویّری دمینن.

بهرهکێ گوت: رابه ئهی موحهمهد رابه کارێ خو بکه وبهوانهیه.

موحهمهدی بهری خو دایی و ژ جهی خو نهرابوو و گوتی: ههما تو ههره نهز حهش فان جهژنا ناکهم تو ههره بهوانی.

بو بهرهکهیی نهخوشبوو و گوتی: تو چ دبیّژی؟ چهوا حهژیناکهی؟

موحهمهدی گوت: من گوت ئهز حهژیناکهم و ناهیّم...

ئهبوطالب هات و گهلهك قهدر و قيمهت ل ده ق موحهمهدى ههبوون و گوت: ئهى موحهمهد رابه و كارى خو بكه و ل سهرته پيدڤييه و دڤينت تو دگهل من بهييه جهژنا بهواني.

موحهمهدی گوت: ئهز داخازا لیّبورینیّ دکهم مام و ههما تو ههره ئهز ناهیّم و زیّدهتر دریّژنهکر دا مامیّ وی ژیّ تورهنهبیت.

بهلی مامی وی گوت: دفیّت توژی بهیّی و دگهل خهلکی خو بهژداربی و خهلک ههمی دی چیت و بوچ تو ناچی؟

موحهمهد ما بی دهنگ و یی رازی نهبوو ب وی تشتی خهلک دکهت و د دلی خو دا دگوت: بهنداتیا پهیکهران چیه؟ و بهوانه چیه؟ و پاش مهتین وی هاتن و گوت: دفیت تو دگهل مه بهیی و ئهم ژ فیره ناچین ههتا تو بهیی و ئهگهر تو نههیی تو دی بیه ئهگهر کو خوداوهندین مه ژ مه تورهبین.

و بەرامبەر قى زورىيا لى ھاتيەكرن، موحەمەد نە ژدل رابو و دگەل وان دەركەفت دا بەرەف وى جهى قە بچن يى كو خەلك لى كوم

دبیت و جهژنا بهوانی دکهن و دهمی نیزیك بوی ب شیوهیه کی پتر ژ ویری رهفی!

مهتین وی گوتی: تهخیره نهی موحهمهد؟ ته چبو تو هوسا رهڤی؟

وی گوت: من تشتهکی گهلهکی ب ترس دیت؟ مهتین وی گوت: ته چ دیت کا بومه بیژه؟

موحهمهدی گوت: وهختی من فیایی ئهز نیزیکی فی پهیکهری بیم زهلامهك هاته پیش چافین من و جلکین سپی ل بهر بوون و گوت: موحهمهد خو بده رهخهکی و ژ فیره دویرکهفه و نیزیك نهبه.

مهته کا وی گوت: ئه فه شهیتانه و هندی خیر یا ل ده فتههی دهینته د ریکاته دا دا ئه فخیره نه گههیته ته و خو پشتراستکه و چنینه.

لی موحهمهد نه چوو ویری و ژ ویری دویرکهفت، روژ ب روژ موحهمهد یی بهرهف گهنجاتیا خو دچیت و روژ ب روژ یی ژ وی جههالهت و خورافاتین خهلکی مهککههی دناقد ا دژین دیر دکهفیت.

و جارهکێ پسیار ژ پێغهمبهری هاتهکرن کا ئهرێ ته چ جاران پهرستنا پهیکهران نهکریه؟ چونکی خهلکێ مهککههێ ههمیان پهرستنا پهیکهران دکر؟

گوت: نەخير.

و پاش پسیار ژێ هاتهکرن و گوتێ ئهرێ ته چ جاران مهی نهڤهخارییه؟

گوت: نەخير.

و ئەو تشتى موحەمەدى حەۋىنەدكر دناڭ خەلكى مەككەھى دا ئەو دارەقىيا خەلكى مەككەھى بوو؛ و ئەو خرابى و كوشتن و مەى ڭەخارنا خەلكى مەككەھى بوو، و گەلەك حەش رەفتارا مەزنىن مەككەھى نەدكر، چونكى وان زولم ل خەلكى ھەۋار و دەستكورت دكر.

بهشیّ دوازدیّ نیاسینا موحهمهدی بو خهدیجاییّ

ل دەمى بورى دا مە گوت كو مەككەھ ژ بو دەوروبەران وەك سەنتەرەكى بازرگانى بوو، لەوما وان پەيوەندىيىن ب ھيز ھەبوينە دگەل شامى و يەمەنى و مصرى و وەلاتى فارس و رومان و ئەو وەلاتە جهى وى بوينە كو خەلكى مەككەھى بو بازرگانىي قەستبكەنى، چوونا موحەمەدى بو كارى بازرگانىي دگەل مامى خو شەھرەزايەكا باش بو پەيداكريە د فى كارى دا، و مامى وى دگوتى دفيت تو كاربكەى و ھەرە د بازارين مەككەھى دا و بخو كاربكە، مامى وى گەلەك پشتەقانەكى باش بوو؛ و شيرەتكارەكى باش بويە بو موحەمەدى و ل پشتەقانەكى باش بوو؛ و شيرەتكارەكى باش بويە بو موحەمەدى و ل پەردەوام مروقى پيدقى ب شيرەتى ھەيە.

همه قکاره ک همه به شه ک بو موحه مه دی داری بازرگانی دا پهیدابوو ب نافی سائیب بو ئه فه ده ستپیکا بازرگانییا وان بویه، و کاری وان روژ بو روژی بهره پیش چوو و بازرگانیا وان بهرفره بوو، و دناف خهلکی مهککه هی دا نافی موحه مه دی ئه مین گهله ک

هاته گوتن و ئەقە بو جهى وى چەندى سەرنجا هەمى بازرگان وخەلكى بخو راكيشا.

ئه فی نافی سهرنجا خهدیجایی بوخو راکیشا، خهدیجا بازرگانه ک بوو به لی پا بهری بازرگانیی ژنه کا دههمه پاقژبوو و یا خودان سامان و نافی بوو، و دهمی گوه ل نافی موحهمه دی بوی و هوسا نافی و دهنگ بوی و سهرنجا خهلکی بخو راکیشای، خهدیجایی فیا یه وی ببینیت چونکی ههمیان دگوتی: موحهمه دی ئهمین و نافی وی وسهرکه فتنا وی یا بازرگانی سهرنجا خهدیجایی ژی بخو راکیشابوو.

خەدىجايى ئىدارىەك ھەبوو كو كار و بارىن خەدىجايى ب رىقە دىبرن و ئامرازى پەيوەندىا خەدىجايى و بازارى بو و ناقى قى مروقى (مەيسەرە)بوو.

مهیسهره چهند چوبا مال دا مهدحیّن، پیّغهمبهری کهت بو خهدیجایی و بهحسی ناف و دهنگیا وی کهت و دگوتی خوزی ته دیتبا چهند یی ئهمین و ناخفتن خوشه و خهلك ههمی بهحسا وی دکهن.

دلی خهدیجایی بهرهف موحهمهدی قه دچیت و ههستپیدکهت نیزیکبوونه کی یا بو موحهمهدی پهیدادبیت.

خهدیجا کچا (خویلد بن الاسد بن عبدالعزی بن قسی) ه؛ و وی کاری بازرگانی ب مالی خهلکی دکر و دهین د دانه خهلکی،

و وێ دگوته خو بوچی ئهز موحهمهدی ناکهمه بازرگانێ خو و هندهك پارهی بکهمه د دهستان دا و کادێ یێ چهوابیت؟

خهدیجایی گوته مهیسهرهی ههره و بیزه موحهمهدی کو خهدیجا حهزدکهت هندهك پارا بدهتهفته و تو بازرگانیی بو بکهی.

موحهمهدی گهلهك هزرا خو د فی داخازی دا کر و گوته مامی خو ژی کو خهدیجایی نهف کاره یی پیشکیشی من کری و نهفه لدهمهکی دا بو کو وی سالی ژی جوره هشکاتیهك پهیداببوو.

نافچافیّن مامیّ وی تیکچوون و خهمبارییّ ل سهر روییّ وی دیارگر و گوت: ئهی موحهمهد من هند مال و سامان نینه تو بازرگانیی پی بکهی و ئهگهر تو بشیّی فی کاری بکهی دگهل ئیکیّ یا نورماله و بکه؛ ب تایبهت دگهل خهدیجایی چونکی خهدیجا یا خودان سومعهتهکیّ باش بویه.

و ئه قی کاری سه رگرت و کهیفا خه دیجایی گهله که هات و پاری خو دافی و موحه مه دی بازرگانی ب پاری خه دیجایی کر و وه ک یا دیار کو ئه فی بازرگانیی سه رگرت و شیا سه رکه فتنی دهستفه بینیت و پشتی باوه ریا خه دیجایی پی هاتی به رهف هندی چوو کو هه می سامانی خو بکه ته د دهستین موحه مه دی دا.

و د ههمی گهشتان دا خهدیجایی دگوته مهیسهرهی چاقی ته باش ل موحهمهدی ههبیت و باش پاریزی و ئیکهم گهشتا خو دا بو

شامی چوون ، ل دهمه کی دا موحه مه د ژ دهواری خو هاته خار بو بهیندانی ل ده سهومه عا نستوری راهب و د قان گهشتان دا ژی ته ژی دیمه نین سهرنج راکیش هه بون و نه و دیمه نه بون یی کو به ری مروفی دا هزر کرنی و ب قان دیمه نا موحه مه د چوو د هزره کا کویر دا.

ئهو راهبه موحهمهدی دبینیت و باش سهحدکهتی و دهیّت خو نیّزیکی مهیسهرهی دکهت و دبیّژیتی: بیّژه من ئهقه چ گهنجه؟ مهیسهرهی گوت: ئهو زهلامهکه ژ قورهیشیان و ژ ئههلیّ حهرهمیّ یه.

وى راهبى گوت: ئيّك ناهيّت بچيت بن ويّ داريّ روينته خار ئيلا پيْغهمبهر نهبيت (سلاڤيّن خوديّ ل سهربن).

مهیسهره د مینته حهیری و حیبهتیی دگریت و دبیرژیت: نهفه چ رامانه؟

راهبی گوت: ئەقى نە بەردەی و لى هشياربى و ئەو دى بىتە پيغەمبەرى دوماهيكى.

موحهمهدی ب راستگوی و ئهمانهت و شههرهزاییا خو شیا ببیته جهی باوهریا خهدیجایی و شیا د بازرگانیا خو دا یی سهرکهفتی بیت.

و وهختی خهدیجایی دیتی هوسا ب ئهمانهت یی فی کاری دکهت و ب ئهمانهت یی مالی وی بو دهیته زفراندن بی کو مالی وی بهیته

کیّمکرن یان فیّله کتیدا بهیّته کرن، ل فی دهمی دا خهدیجا بهره ف هزره کا دی فه دچیت، و هزرا هندی دکهت هه فرینیی دگه ل دا پیک بینیت و موحه مه د بیته هه فرینی خه دیجایی، و خه دیجا د ژیه کی مهزن دابوو؛ کو گهله ک ژ پیغه مبه ری سلافیّن خودی لسه ر بن مهزن بو ب ژیی خو.

ژ عهدهتی خهدیجایی نهو بو کو دچوو تهواف ل کهعبی دکر و سوپاسیا خودی دکر سهر وی نیعمهتا دگهل وی هاتیهکرن، جارهکی د تهوافا خو دا دوعا دکرن و داخاز دکر بگههیته مرادا خو نهو مرادا د دلی وی دا.

دەمى خەدىجا ژ تەواق زقرى و خەوەكى دلى وى گرت و د وى شەقى دا خەونەكى دېينىت، د وى خەونى دا دېينىت كو روژەك يا ل مەككەھى د ھەلىت و ھەمى مەككەھ يا پى روھن دېيت.

خهدیجا ل سپیدی قهستا کورمامی خو دکهت (وهرهقهیی کوری نهوفهلی) ئهو مروقه کی نهسرانی بوو؛ و دناق خهلکی دا یی زانا و بهرنیاس بوو، خهدیجایی خهونا خو بو گوت و ئهو رویدانا مهیسهرهی و راهبی ژی بو وهرهقه ی گوت.

وەرەقە سەرى خو د ھەۋىنىت و پشتى ماوەيەكى دېيۆيت: ئەگەر ئەوا تو دېيۆى راست بىت ئەقە دى بىتە يىغەمبەرى قى

ئومەتى و پشتى ماوەكى دمىنىت راوەستىايى دېيىرىت ئەقە ئەو زەمانە يى كو دوماھىك پىغەمبەر دى دياربىت.

ئاخفتنا وهرهقهیی کوری نهوفهلی وهل خهدیجایی کر کو گهلهك گهلهك هشیارتربیت ل سهر موحهمهدی و چاقی وی پتر لی بیت و دقیا پتر خو نیزیکی موحهمهدی بکهت و خهدیجا یا وی ههستی دکهت کو دزانیت نهینیا موحهمهدی چییه.

و لروژهك ژ روژان دا ل جهژنهكێ ژنێن مهككههێ يێن كومڤهبووين و ئهو يێ دگهل ئێك و دوو د ئاخڤن و دهنگێ وان يێ بلند دبيت.

ل قی دهمی دا زهلامهکی یههودی بهر وان را چوو و گوتی: ئهی گهلی ژنکا چ نهمایه دی پیغهمبهرهك دهرکهقیت و ئهگهر ئینك ژ ههوه بشیّت بیته ههقژین بو وی بلا ببیته ههقژین بو وی و لهزی بکهت.

وان ژنان پي کره کهنی و گوت: ئهڤه يي سهرداچووی.

لى خەدىجا د هزرەكادى دا چووخار؛ چونكى ئاخفتنا كورمامى وى و ئاخفتنا قى يەھودى ئىك ئاخفتن بوون، لەوما دلى خەدىجايى گەلەك بەرەف موحەمەدى چوو.

بهشی سیزدی ههقژینیا پیغهمبهری (سلاف لی بن) دگهل خهدیجایی

خەدىجا گەلەك ژنەكا ب كێرھاتى بويە و ئەو نموونەبو يا خەلكى چاڤلێدكرى و خودان عەقلەكى مەزن بوو و دگەل ھندى يا دەھمەن پاقژبويە، و گەلەك سەركردێن قورەيشيان ڤيايە وێ بخازن، بەلى پا ئەو يا رازى نەبوو.

دەمى مەيسەرە و موحەمەد ژ بازرگانىي قەدگەريان، خەدىجايى دقيا مەيسەرە ھەر بو باخقىت و بەحسى موحەمەدى بو بكەت.

مەيسەرەى گوتى: من گەلەك گەنجەكى ژێھاتى و بەركەفتى يى دىتى و يى بىێھنفرە و شەھرەزا و تێگەھشتى و نەيى خو مەزنكەر و خودان رەوشتەكى جوانە.

خەدىجايى پىر دلى وى دكەڤىتە موحەمەدى و حەزكەت بىڭرىتە موحەمەدى: من ڤێت ھەڤژىنىيى پێكبىنىن، بەلى پا نزانىت دى ب چ رێك بێژيتى.

خهدیجایی هزرهك بو هات كو نهفیسایی فریکهته ده موحهمهدی و ب نهینی دگهل باغفیت.

نەفىسا چوو دگەل ئاخقت و گوتە موحەمەدى: بوچى تو ھەڤژينيى يىڭ نائىنى ئەى موحەمەد؟

پێغهمبهری گوتێ: من شیانێن هندێ نینن.

نهفیسایی گوت: پا ئهگهر ئینک ههبیت و یا خودان مال و سامان بیت و خودان جوانی بیت و عهقله کی شههر مزا ههبیت، ئهری ته ئیکا هوسا دفیّت یان نه؟

پینهمبهر ما و هزرا خو کر و گوت: نهو کیه؟ نهفیسایی گوت: خهدیجایه.

پێغهمبهری ب شهرمینی قه گوت: بلا ئهزین رازیمه.

دەمى نەفىسايى ئەف ئاخقتنە ژ پىغەمبەرى گوھلى بوى بلەز چوو داكو قى مزگىنىى بگەھىنتە خەدىجايى، دەمى گوتىه خەدىجايى كو موحەمەد رازىبوو.

خهدیجا گهلهك كهیفخوش بو و زیدهتر قیانا پیغهمبهری كهفته د دلی وی دا، قیانهك بو خودی ته عالا ئیخستبوو د دلی وی دا، و دگهل خو دئاخفت و دگوت: موحهمهد دی بیته باشترین زهلام بو من، دی بیته باشترین هه فرین بو من.

ژ ههمی لایانقه مهزن و رهسپی و سهرکردین مهککههی هاتن دا بچنه خازگینیا بو پیغهمبهری سلاقهٔ لی بن، و ل دهستپیکی مامی پیغهمبهری ئهبوطالب ئاخقت و گوت: ئهقه کوری برایی منه،

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

موحهمهده کوری (عبدالله) هوین دزانن ئهم یین هاتین خهدیجایی بو بخازین و هوین ههمی موحهمهدی دنیاسن و دزانن رهوشتی وی یی چهوایه.

و ب فی رەنگی مەراسىمىن ھەقۋىنىى دەستىپىكرن و ھەمى ئامادەكارى ھاتنە كرن و ل روۋا شەھيانى خارنەك دا خەلكى مەككەھى.

ب قی چهندی موحهمهد چو دناق مالهکا تهنا و ئارام دا، ل گهل ژنهکی کو خودان تیگههشتنهکا باش و مهزن بووو.

موحهمهد ژ نهخوشیین ژیانی رزگاربوو؛ و پشتی چهندین نهخوشی دیتین و ئیتیمیاتی و سیّویاتی دیتی و دهست ب ژیانه کا نوی کر.

و ئەگەر ژن يا تێگەھشتى بيت و بەركەفتى بيت و د زەلامى بگەھيت و رێزێ ل زەلامێ خو بگريت بو زەلامى دبيته پێگوھر بوھەمى مروڤان و زەلام ئاراميێ دگەل ڤێ ژنا ب ڤى رەنگى دبينيت.

خهدیجا بو باشترین پشته قان و هاریکار بو موحهمه دی (سلاقین خودی ل سهربن) و ماله کا تژی قیان و خوشی و کهیف ئاقاکر و ماله کا ئیمن و بی ناریشه بوخو دروستکر.

پشتی ماوهکی ژ ههڤژینیی خهدیجا ژ پیغهمبهری ب دوو گیان دکهڤیت و خودی کورهکی ب زرقی دکهت، و ناڤی وی دکهنه قاسم و موحهمهد دبیته بابی قاسمی و پاشی موحهمهد پیغهمبهر ب ڤی ناڤی بهرنیاس بو و خهلکی مهککههی دگوتی نهبو قاسم.

پشتی چهندهکی خودی کهرهمهکا دی ژی دگهل کر و کچهك دایی و نافی وی ژی کره زمینه و پاشی رهفیا و پاشی ئوم کلثوم و پاشی فاتیما و پاشی عبدالله کو ناسنافی وی کره (الطیب الطاهر).

بهشی چواردی ئهو ههفپهیمانیا ل جههالهتی دا حهژیکری و پشتی پیغهمبهرینیی ژی شانازی پی بری

موحهمهد ژ ژیێ گهنجاتیێ دا بو گهنجهك کو چ جاران تێکههلی گهنجێن مهککههێ نهبو و تێکههلی خرابیێن وان نهبوو، و خودێ ئهو یێ ژ ههر تشتهکێ خراب پاراستی، بو وێ چهندێ دهمێ دبیته پێغهمبهر کهسێ چوو خالێن رهش سهر نهبن و نهبێژن: پاته ل گهنجاتیێ فلان کار و فلان دکر و ژنوی تو دهێی مه شیرهت دکهی و بێژیه مه ئهز پێغهمبهرم.

ل وی دهمی دا شهرهك چینبو بناقی شهری (فوجار) ئهف شهره دنافیبهرا فورهیشی و ههوازنان دا پهیدابوو، وی سالی وا بازارهك ههبو دگوتی (عکاظ) دفی بازاری دا ههمی کهلوپهل دهاته فروتن و ههتا شاعران شعر دگوتن و ههر سال ئهف بازاره دهاته فهكرن و نیزکی (20) روژان ئهف بازاره د ما فهكری.

ههروهسا بازارهکی دژی ههبو دگوتی (ذی المجاز) و د وهرزی حهجا وان دا وان ئهف بازاره ددانا، د فی سالی دا ئه ههردوو بازاره

نههاتنه فهکرن شهر فی شهری و ههتا کاری بازرگانی ژی هاته راوهستاندن و کاری خو بو فی شهری دکر و بهردهوام رومین وان ل ئیک بون و شیرین وان بهرامبهر ئیک بوون، و ئهف رهوشه بو چار سالان یا بهردهوام بو و گهلهک خوین هاته ریّن.

موحهمهد (سلاق لی بن) دگهل مامین خو بو بهلی رازی نهبویه دگهل وان راوهستیت د شهرهکی دا چونکی وان ریز ل کهعبی و ههیقین پیروز نهدگرت (ل ده وان هندهك ههیش ههبون پیروزبون وشهر تیدا نهدکر و ل کهعبی ژی شهر نهدکر) و کاری قان ههر شهربوو؛ لهوا موحهمهدی دژایهتیا فی شهری کر و حهزکر ئاشتی چیبیت.

لی وهك عهدهت فیابا ئهو دگهل مامین خو و خهلکی خو ل دژی دوژمنین هوزاخو یا قورهیشی راوهستیابا و مادا موحهمهد چکهت نهشیا بهژدارنهبیت و ئهو پازده سال، لهوما دگهل خو بره شهری و ئهو (15) سال هیشتا و کاری وی ئهو بو بهس روما بدهتهف جهنگاوهران ئهو ئهو ژی وان روما ب دوژمنین خو وهرکهن.

و موحهمهدی گوت: ئهو کاره گهلهك نهیی ب دلی من بو کو بچم رما بدهمهف مامین خو، و پشتی ئاشتی چینبووی و داخازا قهرهبوکرنی کری ژ ئیک و دوو، موحهمهدی ئهقه ب چافین خو دیت

بو وی ببو سهربورهك كو بزانیت دی چهوا سهرهدهریی دگهل شهران كهت و دانوستاندنین شهرا دی چهوا كهت.

پشتی چهند سالهکیّن کیّم ههڤپهیمانیهك دناڤبهرا ڤان هوزا دا چیٚبو بناڤیّ (حلف الفضول) و ئهف ههف پهیمانه ژ لاییّ سهیدیّن مهککههی و هوزیّن وی ڤه بوو؛ و موحهمه د ڤی وهختی دا ژیی وی (20) سال بوون و گهلهك کهیفا وی هات و دیتی دهمیّ مامیّ وی (زبیر) یی دبیرژیت: پیدڤییه ئهف ههڤپهیمانه پشتهڤانیا زولم لیکریا بکهت و ل دژی زورداران ب راوهستیت و موحهمه دیی دناڤ ڤیّ پیکهاتنیّ و یی گوهداریا وان دکهت؛ دهمیّ پهندیّن ڤیّ پیکهاتنیّ دخوینن.

و موحهمهد پیغهمبهر (سلاقین خودی ل سهربن) دبیژیت: ئهز د قی ههقپهیمانیی دا ئامادهبووم و ب خودی من ئهو پیخوشتربو ژ حیشترین سور، و گهلهك کهیفا وی ب قی ههقپهیمانیی هاتبوو؛ چونکی پشتهقانیا مروقین زولم لیکری هاتهکرن.

و ههتا پشتی بویه پێغهمبهر ژی موحهمهدی (سلاڤێن خودێ ئهگهر ل سهربن) بهحسی ڤێ ههڤپهیمانیێ دکر و دگوت: ب خودێ ئهگهر نوکهژی بو ڤێ ههڤپهیمانیێ داخاز ژ من بهێتهکرن ئهز دێ چم و تێدا بهژداربم.

سالوخهتین موحهمهدی کوری (عبدالله) یی دیاردبن و خهلک بهردهوام یی مهدحین وی دکهن و دهمی موحهمهد دکولانهکی را دهربازببا خهلکی دگوتی: (جاء الامین و ذهب الامین) ئانکو ئهو مروقی راستگو چوو، یان ژی ئهوی ئهم ژی د ئهمین و پشتراست هات و ئهو چوو و خهلکی باوهریهکا تهمام ب وی ههبوو.

قورهیشی ههمی ل کهعبی (بیت العتیق) کومقهدبوون و مهدحیّن خو دکرن و پهسنا شیانیّن خو دکرن و دگوت: من یا هوکری و هوکری و ئهز دشیّم قی بکهم و یا هه بکهم، موحهمهدی چ وجاران د گهل وان بهژدارنهبوو چونکی وی حهش خو مهزنکرنی نهدکر.

و یا سهیر ئهو بو چهوا ئێتیمهك بویه خودانێ خو قان ههمی رهوشتێن باش وهكی (راستگویی و دلوقانی و دویری قومارێ و مهیێ و زوریێ و خو مهزنکرنێ و دویری درهوا و فێلا و غشێ)؟

لهوما موحهمهد پیغهمبهر (سلافیّن خودی لیّ بن) دگوت: ((ادبنی ربی فأحسن تادیبی)) ئانکو: خودیّ ئهزیّ ب رهوشت کریم و وی باشترین رهوشت و توره ییّن پیشکیشی من کرین.

کهعبه ل سهردهستی ئیبراهیم پیخهمبهر یا هاتیه نافاکرن بو موسلمانا و وی ئهم یین نافکرین ب موسلمان، و خهلکی مهککههی فییا کهعبی نویژهنبکهن و ب ئهگهری ئاف رابوونهکی زیان گههشتی، ههمی

مەزن و كەنكەنين مەككەھى كوم ببون و ھەر ھوزەكى دگوت ئەو شەرەف بومەيە و ئەم دى كەعبى نويژەنكەين؛ ل وى دەمى دا ژيى موحەمەدى (سلاڤين خودى ل سەربن) (35) سالبوون، و ئەف مەزنين مەككەھى نە گەھشتنە چ ريكەفتنا و ناكوكى دناڤبەرا وان دا پەيدابوو و تا گەھشتيە وى رادەى ھەميان يى خو بەرھەڤكرى بو شەرى كو چيدبيت دناڤبەرا وان دا روى بدەت و ئەڤە ھەمى ژ پيخەمەت وى چەندى بو كا كيش بنەمال و كيژ ھوز دى قى بەرى دانيتە جهى وى و كەعبى نويژەن كەت.

مروقه کی دانعه مر ژی گوتی: پیدفی ناکه ت نهفی کوشتنی بکه ن و دهرگهه کی مهککه هی دهستنیشان بکه ن وئیکه مین که س وی دهرگه هی را هاته دنافا مهککه هی دا نهم هه می دی رازیبین کو نه و دنافیه دادو هر و نه و بومه ناریشا مه چاره بکه ت.

ههمی هوز و بنهمال ل سهر فی چهندی رازیبون و مانه چافهری و بهری وان یی ل وی دهرگههی و یی بهری خو ددهنی کا کی دی هیته دنافا مهککههی دا دفی دهرگههی را، و دنافبهرهکی دا موحهمهد د وی دهرگههی را هاته دنافا مهککههی دا.

کەیفەکا مەزن بو وان ھەمى ھوزان چێبوو چونکى ھەمى خەلکێ مەککەھێ باوەريەکا تەمام ب موحەمەدى ھەبوو (سلاڤێن خودێ ل سەربن)، و دگوته ئێك و دوو: ئەقە ئەو كەسێ ئەمىن ھات و

ئەقە مروقى راستگو ھات و دى باشترين ئىنك بىت كو ببيتە دادوەرى مە.

موحهمهد هاته ناف مهککههی دا و ههر نزانیت بابهت چییه، و پشتی زانی بابهت چیه داخاز ژ مهزنین بنهمال و هوزان کر و گوت وهرن دا فی ناریشی چاره بکهین.

موحهمهد (سلاقین خودی ل سهربن) گوته وان هوین ییت رازی بوین ب دادوهریا من و رادبیت عهبایی خو دانیت و وی بهری دانیته ناق عهبایی خو و دبیژیته قان مهزنان: وهرن ههر ئیك ژ ههوه لایهكی قی عهبای بگریت و بهری کهعبی بدانیته جهی وی.

و ههمی هوز و بنهمال ب قی بریاری رازیبون و کهیفا وان گهلهك هات و دلخوشی دناقا مهککههی دا پهیدابوو ئه کهیفه دمهکی دا بو کو وانا تهست دانابون و دگوته یی بهرامبهر ئهم دی قان تهستا تژی خوین کهین ئهگهر ئهم وی بهری نهدانینه جهی وی و ئهو شهرهفه بومه نهبیت.

د دلی موحهمهدی دابویه کو تشتهکی ل مهککههی پهیدابکهت، و دقیّت گوهرینهکی بکهت و حهزدکهت نهو زولم و زوردارییا ل مهککههی نههیّلیت و دچیت شکهفتا (غار الحراء) و هزر دفی گهردونی دا دکهت و ل ریّکهکی دگهریت کا دی چهوا فی خرابیا ل مهککههی ههی وهکی قوماری و لهشفروشی و زولی نههیّلیت.

خهدیجا ژی دبیته پشته قان و هاریکا و ریّکی لیّ ناگریت و همر یا دگهل دا و هاریکاریا زهلامیّ خو دکر و خارن بو ناماده دکر دا بچیته چیایی نوور و ل شکهفتا حهرا ب تنیّ قهدما وهزرا خو دکر.

ل قی جهی موحهمهدی پتر ههست دکر کو یی نزیکی نئهسمانایه پتر ژ خهلکی نهردی و د بیدهنگیهکا روحی یا تهمام دا بو و دقی بیه شهندانی ژ نهخوشیین دونیایی یین خهلکی مهککههی پیشه د مژویل.

خەدىجا و موحەمەد ھەردوو چاقەرى نە، ئەرى ل قى شكەفتى و ل چيايى نوور دى چېبىت؟ و خەدىجا ژبەر وى خەونا وى و ژبەر ئاخفتنا يەھودى و گوتنا مەيسەرەى پىر چاقى وى لى بو كا دى چ رويدەت و ب ھەمى رەنگان يا ئاسانكاريا بو موحەمەدى دكەت كادى چېبىت، و ئەرى ئەف چاقەرىبوونە دى حەتا كەنگى قەكىشىت؟

بەشىّ پازدىّ دەمىّ وەحى بو يىٚغەمبەرى ھاتى (سلاڤ لىّ بن)

ههمی پهرتوکین ئهسمانی ئاماژه ب هاتنا موحهمهدی یا دای و یا دیارکری کو ئهف پینهممبهره دی ژ ئهردی عهرهبان بیت.

و د پهرتوکا تهوارات و ئینجیلیّ دا هاتیه کو ئهو دیّ دوماهیك پیّغهمبهربیت و دیّ بو ههمی بو جیهانیّ بیت.

ههمی روهبان و زهلامیّن ئایینی ییّن یههودیا و کاهنان دزانی ئهقه ئهو دهمه یی کو دی ئهو پینغهمبهر هیّت یی پهرتوکیّن وان بهحس ژیکری.

و د وی دهمی دا گهلهك ژ خهلکی ئهف دهنگوباسه زانی نافی زاروکین خو کرنه ئهحمهد و موحهمهد و دگوت بهلکی کوری مهبیت بینه پیغهمبهر.

چونکی ل دونیایی دا گهلهک فهساد و خرابی بهلاق ببو وگهلهکا ههقپشک بو خودی چیدکرن، و نهسرانیا(مهسیحیا) دگوت: مهسیح کوری خودی یه، و هندهکا پهرستنا پهیکهران دکر و هندهکا پهرستنا سروشتی دکر و هندهکا پهرستنا دار و بهرا و گیانهوهران دکر، و مروقین پهرستنا خودی دکر

گولزارەك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

گهلهك د كيم بون و ب تنى ل مهككههى پهيكهرى هوبهل و لات وعوزا د پهرستن و دگهل سهدههان پهيكهرين دى.

د قی دهمی دا یی سهردهست مروقی بن دهست بی بارکر ژههمی مافان، و زولم زورببوو، و کچ ب ساخی دهاته بن ئاخکرن بتنی ژبهر کو ئهو کچه، ئهری ئهقه فهوزا و بی سهروبهری ودروستکرنا ههقپشکایه ژ بو خودی پهیدابووی ؟ و کوشتن یا زوربوی و خهلک بهس ئاگهه ژ شهههواتین خو ههیه و دونیا یا بویه دونیایه یا تژی جههالهت و نهزانین.

ئەرى كى دى قى خەلكى ژ قى جەھالەتى و زولى و زوردارىي رزگاركەت؟ ئەرى كىيە دى دەرگەھى ھەقىى بو خەلكى قەكەت؟ و بەرى وان دەتە روناھىي و ژ قى بەرزەبونى رزگاركەت؟

د قی کاودانی هوسا یی نهخوش دا یا پیدقی بو کو رزگارکهرهك بهیت و وان ژ قی نهخوشیی رزگار بکهت، و ئهف نهخوشیا ههیی نههیلیت، و قان مروقان قهگهرینته مروقایهتیا وان و بهری وان بدهته باشیی و ئهو باشیا خودایی مه ئهمری مه پیکری.

موحهمهد (سلافین خودی ل سهربن) یی ل شکهفتی دا و بهردهوام یی د گهل خوفهمانی دا و یی ل ریکهکی دگهریت بو رزگارکرنا خهلکی و بهردهوام بهری وی ل ئهسمانی بو و هزرا خو ل خودایی گهردونی دا دکهت.

موحهمهد یی نیزیکی وی ههستی بوی کو ئیدی نهفسا وی یا نیزیکی ئهسمانا بوی و نهفسهکا پاقژ یا بو پهیدابووی و ژ وان گونههین خهلك دکهت یی رزگاربووی، و گاق بو گاق یی ههست دکهتن کو دلی وی یی ب ئهسمانا قه دهیته گریدان و ههر یی موناجاتا دگهل خودایی گهردونی دکهت.

بورینا روژا و شمقان و موحهمهد (سلاقه لی بن) یی بهردهوامه و پهرستنا خودایی گهردونی دکهت و هیشتا وی باش خودایی گهردونی ژی نهنیاسیه، بهلی پا ژ بچیکاتیا خو و هیشتا ئهو شقانی کارکان بوو؛ وی دزانی کو دقیت ئهقی گهردونی خودانه ههبیت و چیکهره ههبیتن.

د قی ماوه ی دا پیخهمبهری ههر خهونه کا دیتبا وه کی وی دهردکه قیت و بهرده وام یی تشتین سهیر دبینیت، و هه قریناوی بهرده وام پشته قانیا وی دکر و دگوتی: نه ی موحه مه د تو مروقه کی هندی پاقری یی پشتر استبه و چ جاران شهرمزار نابی.

ل روژا دوشهمبی و (21) رهمهزانی یه و ئه و روژه دکه فته بهرامبهر(10 ئابا سالا 610) زاینی و پیغهمبهر یی بهردهوامه ل سهر خهلوا خو و هزرکرن د گهردوونی و خودایی گهردونی دا، د ئی شاریه کی دا دبینیت هنده ک روناهیین پهیدادبن و چافین خو فه کرن و دیت زه لامه که جلکین سپی یین ل بهر و دهری شکه فتی هه میی یی

گرتی، و بهلکی نه وهك زهلامایه بهلکی مهلائیکهتهکه ژ مهلائیکهتان و ل بهرانبهر دهری شکهفتی یی راوهستیای و موحهمهد یی بهری خو ددهته وی.

د قی دهلیقی دا ئهو کهفته د حیبهتیهکی دا و ئهف کهسه یی خو نزیکی وی دکهت و بهیزیی دبیژیتی: بخوینه!

- موحهمهد گوتى: ئەز نەيى خواندەڤانم.
- بو جارا دووی موحهمهد بهرهف خو قه بر و گوتی: بخوینه!
- دوباره بهرسڤا پێغهمبهری ئهوبو کو گوت: ئهز نهیێ خواندهڨانم.
- جارا سی یی ژی ب هیزتر بهرهف بخو قه ئینا و گوتی: بخوینه!
- سیّ باره موحهمهدی ب لهرزین و ترس قه گوتیّ: ئهز نهییّ خاندهقانم.

ل فیٚجاری ب دهنگهکی بلند و خوش و تژی خشوع گوت: اقْرَأْ باسْم رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1)

و موحهمهدی هزراخودا دگوت: ئهری ئهقه کی هات؟ و ژکیقه هات؟ و چهوا هات؟ و چهوا هات؟ ئهقه چ تشت بو ژ نیشکهکیقه رویدای؟ و ههر ل سهر ئهزمانی وی بو و دگوت: ((اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ))

و بلهز و ب شيوازى غاردانى بهرهف مال ب ريكهفت و ئهو يى لهرزيت و يى ههولدهت ژ شكهفتى دويركهڤيت و يى سهرى خو بلند دكهت و ههر ئهو مهلائيكهت ل هنداڤى خو ديتهڤه؟

فینجاری جبریلی گوتی: یا موحهمهد تو پینههمبهری خودیی و ئهز ژی جبریلم.

موحهمهد پتر ترسیا و ههر یی هزرا خو دکهت نهری نهقه چ ناف بوو؟ نهفه کی بو خو بومن دایه نیاسین؟

ئهو دهم هات یی ههمی چافهری و موحهمهد بو پیغهمبهری خودی (سلافی لی بن)، ئهو دهم هات ئهوی ههفی دیارببیت، و روناهی پهیداببیت و تاریاتی نهمینیت، موحهمهد (سلافی لی بن) لیدانین دلی وی زیدهبوون و ریکا مال ل بهر وی دریزبوو و دی کهنگی گههیته مال و کانی ریکا مهککههی و یی فان هزرادا و پهیفا جبریلی یا ل سهر هزرا وی دهمی گوتیی: یا موحهمهد تو پیغهمبهری خودیی و ئهز ژی جبریلم.

بهشی شازدی هاتنا ومحیی و چونا بو دمڤ ومرمقهیی کوری نهوفهلی

هاتنا وهحیی ترسهکا مهزن بو پیغهمبهری چیکر سلاق لی بن و نه رهحهتیهکی دا بو، چونکی ئیکهم جار بوو تشتهکی هوسا ببینیت لهوما گهلهك دلهرزی.

خهدیجایی دیت دهرگهه قهبوو و موحهمهد (سلاق لی بن) هاته د مال دا و یی د لهرزیت و دترسیت و رهنگی وی ب تهمامی یی هاتیه گوهرین.

خەدىجايى گوت: ئەى موحەمەد تە خىرە ج ب سەرى تە ھاتىه؟ ئەقە چىه چىدبىت؟ ئەو چىيە تو عاجزكرى؟

خەدىجايى ھەولدا قى ترسى ل سەر راكەت و ئاخقتنىن ھىيمنىيى دگوتنى...

موحهمهدی گوتی: جبریل هاته ده ف من و وهحی بومن ئینایه و ئهزیی ژ خودترسم ،

و ههر دوباره دكهت ئهز يي ژ خو دترسم!

خەدىجايى گوت: ژخو نەترسە تو مروقەكى تە باشى بو مروقايەتيى دقىتن تو دژى زولى يى و پشتەقانىى بى گونەھاى ورىزى ل مىنھقانىن خو دگرى و خودى تە شەرمزارناكەتن پشتراستبە.

موحهمهد (سلاڤ ليّ بن) پيچهك ئارام بو و ئهو ترسه ل دهڤ كيّم بوو.

خەدىجا گەلەك دلخوش بو ژبەر وێ خەونا وێ دىتى و ئەوان رويدانێن مروڤێ يەھودى و ئاخفتنا مەيسەرى و دزانى دێ بىتە پێغەمبەر، خەدىجايێ دەستێ خو ب ئەنيا پێغەمبەرى دا ئىنا خار ژبو وێ چەندێ دلێ وى ئارامتر لێ بهێت.

خەدىجايى گوت: دا بچىنە دەڤ پسمامى من وەرەقەيى كورى نەوفەلى و دا چىروكا تە بو بىڭرىن.

موحهمهد (سلاڤ لێ بن) سهرێ خو ههژاند ب رازيبوون ڤه ههروهکي يێ دبێژيت: دا بچين

وهرهقه ئهو زانایهبو یی خهونا خهدیجایی شروقهکری، و دهمی گههشتینه ویری خهدیجایی گوت: ئهی کورمام وهره رویدانا زهلامی من بو شروقهبکهی و بو دیاربکهی کا چ چیبویه.

وهرهقهی گوت: ئهی موحهمهد بیّژه چ رویدایه و ته چ دیتیه؟ موحهمهدی (سلاف لیّ بن) ههمی رویدان بو گوتن ییّن وی دیتین و چیّبوین.

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

هه ژیانه که که که و هر هقه ی و گوتی: نه و جبریل بوو.. نه و جبریل بوو.. نه و جبریل بوو، نه فه خودانی و محیی یه نه فه نه وه یی بو موسای هاتی و بو پیغهمبه را وه حیی د نینیت و دبیژیتی تو بویه پیغهمبه ر نه که موحه مه د.

پشتی راوهستیانهکی بو ماوهکی کیم و یی کاریگهربووی ب وی یا بو موحهمهدی (سلاف لی بن) و پاشی گوت: ژ خیرا خودی را ئهزگهنجهك بام ئهی موحهمهد، و خوزی ئهزیی ساخ بام دهمی خهلکی ته ته د دهرئیخیت ههریی دبیژیت خوزی و خوزی...

موحهمهد (سلاف لی بن) گوت: تو چدبیّژی؟ دی خهلکی من چهوا من دهرئیّخیت؟

وهرهقهی گوت: زهلامه ک نهبویه ب وی یا بوته هاتی کو ملله تی وی نه و نهدهرئیخستبیت، ئانکو ههر پیغهمبهره کی هاتبیت یی توشی نهخوشیا بو پهیدابووی و یی هاتیه دهرئیخستن، و دبیژیت یی خوراگر به نه ی موحه مه دی خوراگر به.

خەدىجا يا دبينيت كو روناھيا پتر يا كەفتيە سەر سەروچاڤێن بو پێغەمبەرى (سلاڤ لێ بن) و گەلەك يا دلخوشە ب ھاتنا وەحيێ بو زەلامێ خو و يا دلخوشە كو زەلامێ وێ بويە دوماھيك پێغەمبەر كو ژلايێ خودێ ڤە بهێتە ھنارتن.

ئەقە ئەو روژە ھات يا مە دگوت؛ ئەقە ئەو روژ ھات يا ھەمى ل ھيڤيێ و مە ھەر دگوت موحەمەدى دێ پاشەروژەكا گەش ھەبيت، ئەقە ئەو روژ ھات يا ھەمى چاقەرێ و موحەمەد بو پێغەمبەرێ خودێ و پەيامبەرێ خودێ؛ دێ ل مەككەھێ دەستپێكەت.

باری پیغهمبهری سلاف لی بن دی گرانتر لی هیّت و دفیّت دهست ب بانگهوازیا خهلکی بکهت، روژ یی دچن و موحهمهد یی چافهری دوباره هاتنا جبریلی یه و گهلهك یی غهریبه و ههر یی چافهرییه دوباره جبریلی ببینیت.

خەدىجايى گوت: خو راگرە چ جارا خودايى تە تە ناھىلىتە بتى.

جبریل گیرو بو و زوی نههاته خار، و موحهمهد (سلاق لی بن) یی ل شکهفتی و یی چاقهرییه دوباره جبریل بهیته ده وی، و ههر یی سهحدکهته ئهسمانا و یی دبیریت: ئهی جبریل کانی تو و تو کیفه چوی؟ و ئه چه چبو یا وهرهقهیی کوری نهوفهلی بو من گوتی و هزرا خو د ئاخفتنین وهرهقهی دا دکهت و پشتی فی ماوهی وهرهقهی وهغهرا دوماهیی کربوو و موحهمهد نهدشیا دوباره بچیت پسیارا خو پی بکهت و بیریتی نه هه هیشتا جبریل نههاتیه.

شهش ههیف دهربازبون و چ تشتهك بو نههاتیه و پشتی فی ماوه ی دهنگهك ژ ئهسمانا هات و جبریله و گوته پیغهمبهری (سلاف لی بن): تو پیغهمبهری خودی یی ب ههی و ئهز جبریلم.

دوباره پێغهمبهر گهلهك ترسيا و لهرزى و هاته مال و ژ لهرزينادا گوته خهديجايي من ب نخێڤه من بنخێڤه و من ساره.

و پاشی وهحی بهردهوام هاته خار و ئی*ّدی* کاری بانگهوازیی دهستییّکر.

بەشى ھەقدى بانگەوازيا نھىنى

خودی ته عالا پشتی وه حی بو پیغه مبه ری (سلاف لی بن) هنارتی و ئایه ت فریکرین ئه فئایه ته بو هاتنه خار:

يَا أَيُّهَا الْمُدَّتِّرُ (1) قُمْ فَأَنْذِرْ (2) وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ (3) وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ (4) وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ (5) وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ (6) وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ (7))) المدثر 1-7

ئانكو : ((((1))) هەى كەسى تە جلكىن خۆ ب سەر خۆ دادايىن (2) رابه و كارى خۆ بكە و خۆ بەرھەڤ بكە، و خەلكى ئاگەھدار بكە(3) و خودايى خۆ ب تىن، مەزن بكە [مەزناتىيى ب بال كەسى دىڤە لى نەدە، بەس خودى يى مەزنه] (4) و جلكىن خۆ بژوين بكە ژ پىساتىيى (ئانكو دلى خۆ پاقر بكە) (5) و خۆ ژ بوت پەرىسىيى دوير بىخە (6) و قەنجىيى نەكە منەت ل سەر كەسى، و قەنجىيى ب ئىيەتا ھندى نەكە زىدەتر بوتە بهىتە شويىن (7) ژبو خودايى خو، بىنا خو ل سەر ئىزا و نەخۆشىيى فرەھ بكە)) ئەقەبو دەستىكا ناما

گولزاردك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

پیغهمبهری و پشتی ژ لهرزادا و سهرمادا و ترسادا چویه مال و نقین بخو داداین.

ئیدی دهستپیکر و بانگهوازیا بهرهف خودی دهستپیکر و دفیت خو بهرهه فکهت کو بانگهوازیا خهلکی بکهت بو پهرستنا خودایی ئیکانه و خهلکی ژ پهرستنا پهیکهرا و تشتی بی مفا رزگاربکهت و بهری وان بدهته خودایی ئیکانه و خودایی ئهرد و ئهسمانا.

ئیدی روینشتن نهما و دفیت کاری خو بکهت و بهری خهلکی بدهته وی یا ئهمر ب وی هاتیهکرن و ئیکهم کهس موسلمان بوی خهدیجابوو دهیکا مه موسلمانا و پاشی عهلیی کوری ئهبی تالب کورمامی وی هات و ژیی وی (10) سالن و ئیمان ب پیغهمبهری ئینا (سلاف لی بن) و پاشی زهید کوری حاربی هات خزمهتکاری وی موسلمان بو و شههدهدا.

پشتی قان... همقالی وی یی ئیکانه ئمبوبهکر سهدیق هات و باوهری پی ئینا ئمبو بهکر (خودی ژی رازیبیت) ئمو بو یی کو ئیمانا وی بمرامبهری ئیمانا هممی موسلمانا و ئمو کمسه بو یی دگهل پیغهمبهری (سلاق لی بن) گهشت کری ژ مهککههی بو مهدینی.

موسلمانبوونا خەلكى يا بەردەوام بوو و ل بيرامەبيت ئەف بانگەوازيە ھێشتا يا نھێنى بوو، و پاشى بيلال موسلمان بو و بيلال ئەو كەسە بو يێ بەندەيێ مروڤان و چيروكا وى يا ب ناڨ و دەنگ

دەمى بەرەكى مەزن دانايە سەر سىنگى وى و بىلالى ھەر دگوت ئەحەدون ئەحەد وەك ئاماژە بو خودايى ئىكانە.

پیغهمبهری (سلافین خودی ل سهربن) ژ نیزیکین خو دهستپیکر و داخازا وان دکر و بهری وان دا ئیمانی و باوهری ب خودی ته عالا و گهلهك ژ وان ئیمان پی ئینایه و بوینه پشته فان و ههر ئیك ب ئیك خهلك یی موسلمان دبن.

سیّ سال تهمام بون و ههر پیّغهمبهر ییّ ب نهیّنی بانگهوازیا خهلکی دکهت بو ئیسلامی و ههرکهسهکیّ دلیّ وی ییّ نهرم بیت و حهقیی وهربگریت و ئهقلیّ خو دابیته کاری موسلمان بوو، بهلیّ پاههر کهسیّ دلیّ وی رهق بیت و نهفساوی کونترولا وی کربیت و بهس ل دویث شهههواتا و پله و پوستا بیت و چاقیّ وی ل دونیاییّ بیت موسلمان نهبوو؛ و ترانه و ئیهانا پیخهمبهری دکر (سلاقیّن خودیّ ل سهربن).

ل سەردەمى بانگەوازىا ئىسلامى ژبەر زولا مەزنىن قورەيشا و خەلكى مەككەھى يى نەموسلمان و ئەقىت دويف مەزناھىا خو دچون و مەزناھىا خودى ژبىردكر موسلمانا قەستا دول و نھالىن مەككەھى دكر ژبو خاندنا قورئانا پىروز.

د قان سیّ سالان دا موحهمهد (سلاق لیّ بن) زهحمهت ونهخوشیهکا مهزن دیت و موسلمانا گهلهك زولم دیت ل سهر دهستیّ

مروقین زالم یین حهزدکر کو خهلك بهنداتیی بو وان بکهت نه ژ بو خودی بکهت، و ئهف خهلکی مهی قهخور و خو مهزنکهر و ههر خودیتی خهلکی خولامینیا وان یا کری و ههر یا دیتی خهلك یی ل بن دهستی حهزنهدکر کهس ل دویف بانگهوازیا ئیسلامی بهیت و حهزنهدکر کهس موسلمان بیت و وان ئهف چهنده کر؛ نهکو وان باوهری ب ئیسلامی نینه و موحهمهد درهوینه حاشا نهخیر بهلکی وان دقیا خهلك ههر ل بن دهستی وان بیت و وان دگوت: ئهگهر ههمی موسلمان بوون ئیدی چ دهستههلاتد دهستی مه دا نامینیت.

پیغهمبهری و موسلمانا ل سهر قان نهخوشیا بینا خو فرههکر و بهس کاردکر بو ئاقاکرنا هندهك مروقان کو ئهف مروقه بشین وان بنهماییت ئیسلام پی هاتی لناقا خهلکی بهلاف بکهن چونکی بو سهر ئیخستنا ههر کارهکی مه پیدقی ب مروقان ههیه و ئهق مروقه ژی مروقین دادپهروهر و پاقژ و ئهمین بن.

ژبلی دول و نهالا بانگهوازیا ئیسلامی ل نیشادانا شهنگستین ئیسلامی ل مالا ئهرقهمی کوری ئهرقهمی ژلایی پیغهمبهری قه بو موسلمانا دهاتنه گوتن و قورئان نیشا خهلکی ددا.

روژ بو روژ موسلمان بهرهف زیدهبونی دچون و بهرامبهر نهخوشییین کافران بهردهوام ییخهمبهری و موسلمانا سهبر دکیشا.

جارهکی پیخهمبهری خارنه که بو مهزنین مهککههی بهرهه فکر و پشتی تیر قهدری وان گرتی گوته وان: هوین دزانن ب تنی من دوو تشت یین بو ههوه ههین؛ ئهو ژی ئهوه کو هوین شههدهیی بدهن و بیزن: اشهد آن لا اله الی الله و اشهد آن محمد رسول الله و ب فی چهندی دی خیرا دونیا و خیرا ئاخرهتی ژی گههیته ههوه و دی هوین دونیایی ژی سهرفرازین و دی ل ئاخرهتی ژی د سهرفهرازین.

ئەف ئاخفتنە بو وان گەلەك يا غەرىب بوو، ئەو مانە حێبەتى و يێ ھزراخو دكەن و دبێژن: ئەڤە چ دبێژيت و مامێ وى ئەبوطالبى گوت: ھەرە و كارێ خو بكە و بانگەوازيا خو بكە ئەز دێ تە پارێزم و ئەز چ جاران دەستا ژ پشتەڤانيا تە بەرنادەم بەلێ ئەز چ وجارا دينێ عبدالمطلبى ناھێلم.

هندیکه مامی وی یی ئهبو لهههب بو گوتی: نهخیر و جارهکا دی بیژمه ههوه نهخیر و پیدفیه موحهمهد فی کاری ب راوهستینیت چونکی ئهفه کیماسییه بو هوزامه.

ئەبوطالبى ب شێوازەكێ ھێدى و نەرم گوت: ئەبو لەھەب موحەمەد ژ مەيە و ئەو بانگەوازيا ئەو پێ ھاتى راستە، ئەم نەشێين راستينين ئەگەر خو ئەم چبكەين و ئەز دێ حەتا مرنێ پشتەڤانيا وى كەم.

ئهبو لهههب رازی نهبوو و دهست ب دژایهتیا پیغهمبهری کر دگهل ههڤژیناخو دهیکا جهمیلی و تا گههشتیه وی رادهی هاتن و ستری کرنه د ریکا پیغهمبهری دا (سلاڤین خودی ل سهربن).

سهرهرای قان ههمی نهخوشیان پیغهمبهری سلاق لی بن بانگهوازی بهرنهدا و سهبر و ههدار دکیشا و بهس کاردکر بو کیشانا خهلکی بهرهف ریکا خودی.

پشتی پینهمبهری زانی ئهبوطالب پشته قانیا وی بهرنادهت چوو سهر چیایی سهفایی پشتی ئهف ئایهته بو هاتی: (وَأَنْذِرْ عَشِیرَتَكَ الْأَقْرَبِینَ) و ئهفه گازیهك بو ژ بو پینهمبهری کو گازیا خو بهرهف قوناغا ئاشکرایی ببهت و نهینی نهمینیت لهوما ل سهری چیای گازی ههمی عهشیرهتین مهککههی کر و ههمی هاتن لدور کومبوون و گوته وان: ئهز دی نموونهیهکی بیژمهههوه ئهفه دهوارهك یی ل پشت قان چیایا دهیت هوین دی باوهرکهن؟ ههمیان پیکفه گوت بهلی دی باوهرکهین و ژ راستیی پیفهتر مه چو تشتی دی ژ ته گوهلی نهبویه.

ئینا پیفهمبهری گوت: ئهز یی هاتیم و هشیارکهرهك بو ههوه و دی بهری ههوه دهمه گوتنا لا اله الی الله.

دناڤ ڤان مروڤان دا ئەبو لەھەب ھەبو ب دەنگەگى بلند گوتە يىٚغەمبەرى (سلاڤ لىٚ بن): تبا لك.

لهوما يشتى ڤي ئاخفتنا وى ئهف ئايهته هاته خار:

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ (1) مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (2) سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (3) وَامْرَأْتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (4) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ (5))) المسد 1-5

ئانكو:

(﴿ ﴿ ﴿ ﴿ ﴾ بهرزیان و بهرئاتاف ببن دهست و لهپیّت (أبو لهب)، مهرهم پی ئهو ب خوّیه ۔ و بهرزیان ژی بوون. ﴿ ﴿ ٤ مالی وی و قازانجی ژی گههشتیی، مفایی وی نهدا. ﴿ ﴿ ٤ حِیته د ئاگرهکی ب گوریدا. ﴿ ﴿ ﴾ د گهل ژنا خو کو پشتیههلگرا دار و ستریان بوو (بو هلئیخستنا فتنهیی). ﴿ ﴿ § وهریسهکی هلچنی د ستویی ویّدایه))

و پیخهمبهری گازی کر کو خهلک پهیکهرا و پهرستنا وان بهیلیت و خهلکی دگوت: یان دقیّت ئهم ههر بیّژین (صادق الامین) لیّ ل قیّره دقیّت ئهم ب دویف که قین یان ژی بیّژینی ئه قه یی دین بوی و یی ب سهرداچووی.

بەشى ھەژدى چوونا بەرەف حەبەشى

مهککهه ههمی یا کهفتیه د حیبهتیی دا و خهلکی ههستهکی تورهبونی یی ده پهیدابویه و وان پی باش نهبویه سی سهد سهنهمان ههمیا بهیلین و بچین پهرستنا ئیك خودا بکهین.

ههمی مهزنین قورهیشیان خو کره ئیک و چونه ده فه نهبوطالبی و گوتی: نهی نهبو طالب برازایی ته یی سفکاتیی ب دینی مه دکهت و یی سهنهمین مه ب چونه حساب دکهت و دفیت تو بچی و ریکی ل وی بگری و گهل باغهه و بلا نه فان ناخ فتنین خو بهیلیت و نه گهر وی بفیت بکهینه مهزن دی کهینه مهزنی خو و نه گهر مال بفیت هندی ههیه د دونیایی دا دی دانینه بهردهست؛ نهبوطالبی پشته فانیا برازایی خو بهرنه دا.

ئینا خەلکی و مەزنین مەككەھی دژاتیا وی كر و جار دگوت یی دینه و جار دگوت یی بهردهوام بوو دینه و جار دگوت ئەقە سیربەنده، لی پیغهمبەر یی بەردهوام بوو سەر دەعومیا خو و بو پەرستنا خودایی ئیكانه گازی خەلکی دكر، و ئەقە ژی وانەیەكە پیغهمبەر ددەتە مە كو ھەمی دەمان دی مروق

ههبن بنه ریّگر د راستا مروفیّن گازیا خودیّ دکهن و دیّ مروف نهخوشیان بینیت ل سهر بهلافکرنا ئهفی ئاینی لیّ دفیّت مروفیّ خوراگربیت و بهیّزبیت.

پێغهمبهر ل سهر بانگهوازیا خو یێ بهردهوام بو و تایبهت د وهرزێ حهجێ دا و دچو بهراهیا وان کهسێن خهلکێ دهرڤهی مهککههێ دهاتنه حهجێ و گازیا وان دکر بو ئیسلامهتیێ و پهرستنا خودایێ ئێکانه.

د بهرامبهر دا کافران ریّك ل خهلکی دگرت کو موحهمهدی ببینن و دگوته خهلکی: خو نزیکی فی مروفی نهکهن ئهو مروفهکی دینه و سیّربهنده و چهندین توهمه ب دویث فهدنان، بهلیّ پا ههر نهشیان ریّکیّ ل پیخهمبهری بگرن (سلافیّن خودیّ ل سهربن)

و پاشی کافران قیایه ریکهفتنهکی دگهل پیغهمبهری بکهن و گوتی: ئهی موحهمهد وهره سالهکی ئهم دی پهرستنا خودایی تهکهین و سالهکی تو پهرستنا خودایی مه بکه.

ل سهر في ناخفتنا وان سورهتا (الكافرون) هاته خار و خودايي مهزن گوت:

((بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (1) لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (2) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا عَبَدْتُمْ (4) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا عَبَدْتُمْ (4) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (5) لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (6))) الكافرون 1-6

ل فیره ژی کافر شکهستن و بهینا وان گهلهك تهنگ بوو و رابون شهرهکی بهرچاف دهستپیکر و دهست ب ئیشاندنا موسلمانان کر و ئه دوژمنکاریه زیدهکرن و ئهبو لهههبی پشتهفانیا فی شهری دکر دگهل هندهك سهرکردهیین دی یین هوزین مهککههی.

و ئه ف کافره هاتن عوسمانی کوری عه فانی دکره ناف حیّسیله کی دا و دقوتا به رده وام و کنفه ک دکره ستویی بیلالی دا و دناف خه لکی مه ککه هی دا دکیشا و ل دژوارییا گهرما مه ککه هی دهیّلا؛

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

ههروهسا عهمار کورێ یاسری و بابێ وی و دهیکاوی ههر دئێشاندن و پێغهمبهری دگوت: (سهبرێ بکێشن ئهی مالا یاسری و ژڨانێ ههوه ل بهحهشتێ یه)

و چهندین موسلمانین دی ژی هاتنه ئیشاندن و نهزیهت دان وهك (نهبو فهكیهه و خهباب و زهنیرا) و گهلهكین دی.

بهلیّ پا ل سهر قان ههمی نهخوشیان موسلمانا دهست نهداهیّلان و مانه ل سهر ههقیییّ و بهردهوام دگهل ههقیییّ بون، لیّ یاگرنگ و خالا ب هیّز ئهقهبو کو سهرکردی وان پیّغهمبهری خوشتقی بهردهوام دگهل وان دا بو و بهردهوام گازی خهلکی دکر بو ئیسلامی و دهست ژ موسلمانان بهرنهددا.

و پشتی قی چهندی ئیدی قوربانی مهزنترلی هاتن و یاسر هاته شههیدکرن و سومهیا ههقژینا یاسری و دهیکا عهماری د دهستی نهبو جههلی دا هاتنه شههیدکرن.

پشتی قان ههمی نهخوشیان پیغهمبهری هزراخو د پاراستنا ههفالین خو دا دکرپشتی هاتنهخارا فی ئایهتی: ((قُلْ یَا عِبَادِ الَّذِینَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّکُمْ اللَّذِینَ أَحْسَنُوا فِی هَـٰذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَةٌ الوَّرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ الْاَبْمَا يُوَفَّ الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَیْرِ حِسَابِ (10)))

پیغهمبهری زانی کو مهلکهکی ل حهبهشی ههی ب نافی (نهجاشی) ئهو شاههکی دادپهروهره و ئهو زولی ل کهسی ناکهت و پیغهمبهری هنده که همقالین خو هنارتنه حهبهشی و ل سالا پینجی یا پیغهمبهری دا؛ (سلافین خودی ل سهربن) ئیکهم مشهختبونا موسلمانان دهستپیکر و ئهف کومهله پیکدهات ژ چوارده زهلام و چوار ژنان و سهرکردی وان عوسمانی کوری عهفانی بویه.

دەمى كافران زانى ھندەك موسلمان بەرەف حەبەشى چون ھەولدا رىكى ل وان بگرن بەلى پا ئەو نەشيان و كافر گەلەك ژ ئەڤى ترسيان و زانى ئەڤە دى بىتە دەرگەھ بو خەلكى و خەلك پىر بەرەف ئىسلامى بچيت و ئەو ترسا مەزنىن مەككەھى د سەرى خەلكى دا نەمىنىت.

و پیخهمبهر و هندهك هه قالین خو مانه د مه ککه هی دا و بهرده وام بانگه وازیا خه لکی خو دکر و ب تنی د قیا خه لکی خو رزگاربکه ت و نه وه ك سهر كرده یه كی دی یه كو خه لکی خو بهیلیت و ئه و خوشیادابیت، نه خیر پیغه مبه ریی هاتی خه لکی رزگاربکه ت.

کافر ب هندهك دياريين پر بوهاقه بهرهف حهبهشي چوون ل ده نه خاشی و ژپيخهمهت وي چهندي ئهو شاهه قان موسلمانا ژ حهبهشي ب دهرئيخيت چونكی وان دزانی ئهگهر وان شيا قان

موسلمانان ژ حهبهشی دهربیخن ئیدی خلاس و خهلکی مهککههی نهویدریت بگههیته پیغهمبهری (سلاقهٔ لی بن) چونکی وان چ ریک بو رزگاربونی نینه.

نهجاشي مروڤهكيّ ب ئاقل بويه و ئهف ههردوو كومه ئينانه بهریّك و ل فیّریّ دا جهعفهر خودیّ ژیّ رازیبیت ناخفت و گوت: نهی شاه ئهم هندهك مروڤ بوين جههل و نهزانين ل ناڤ مهدا ههبويه، مه پەرستنا سەنەمان دكر مە گوشتى مرار دخار و مە كريارين گەلەكين کریّت دکر و مه باشی نهبویه و ئیّمناهی نهبویه حهتا خودای بومه پیّغهمبهرهك فریّکری ژمه و ئهم باش نهسهبا وی دزانین و مه باوهری ييّ ئينا و ئەوى بەرىّ مە دا خودايەكىّ ب تنىّ كو دېيْژنىّ (الله) و بهری مه دا هندی ئهم د راستگو بین و درهوی نهکهین و ئهم ئهو بین يێِت ئەمىن و ئەمانەتى بگەھىنىن و بەرىٰ مە ژ فاحىشىٰ دا ياش و گوته مه هوین مالیٰ ئیٰتیما نهخون و شههدهزورییٰ نهدهن و پهرستنا وی خودای بکهین یی ئیّکانه و چو ههڤیشکا بو خودیّ چیّنهکهین و نیشامه دا ئهم روژیا بگرین و نڤێژا بکهین، لهوما هندهك ژ خهلکێ مەككەھىٰ ئەڤێت ئىمان ب پێغەمبەرى نەئىناى ھەولدا مە ژ دىنىٰ مە ڤەكەن و ئەم ئێشاندين و روژ بو روژێ دوژمنكارياوان لسەر مە زيدهكر و تا گههشتــيه وي جهندي هندهك ژ مه كوشتين، لهوما ئهم دەربەدەر بوین و ژ گەلەك وەلاتان مە وەلاتى تە ژیگرت ژبەر كو ئەم ییّت ھاتنە دەڤ پاشايەكى كو كو ئەو پاشايە زولى ناكەت.

نهجاشی گوت: ئهری تشتهك ل گهل ههوه ههیه ژ وی ئهوا پیغهمبهر دبیّژیت کو ئهفه ژ دهف خودایه؟

جهعفهری گوت: بهلیّ.. و هندهك ئایهت ژ دهستپیّکا سورهت مهریهم خاندن.

پشتی قان ئایهتان نهجاشی گوه ل قان ئایهتا بوی کره گری و گوت: ب خودی ئهوا ئهو پی هاتی و یا عیسا پی هاتی ژ ئیك روناهیه و ژ ئیك جهه، و نهجاشی ل وهفدی قورهیشیان زقری و گوتی ههرن و دیاریین خو ژی ببهن ب خودی ئهز قان نادهمه قهههه.

کافران ل فیری ژی شکهستن ئینا، نه جاشی گوته موسلمانان ههرن و هوین ل حهبهشه د ئازادن و کهس نینه دژاتیا ههوه بکهت.

بهلاقبوونا ئهقی دهنگوباسی ل مهککههی بو جهی ترسا کافران و گوته ئیّك ئهقه گازیا پیغهمبهری ژ مهککههی دهرکهفت و ئیّدی دقیّت ئهم ریّکهکی بدانین و ب راوهستینین، دوباره مهزنیّن مهککههی چونه دهق مامی پیغهمبهری (سلاق لی بن) و گوتی: یان دی مهههلبژیّری یان دی برازایی خو ههلبژیّری؟

ل فَيْرِيْ نُهبوطالب سست بو و بيرا وى يا ل وهسيهتا بابي وى عبدالمطلبى دهيّت دهميّ گوتييّ دهستا ژيّ بهرنهدهى و پشتهڤانيا

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

بەردەوام يا موحەمەدى بكەى، ئى ئەو ۋى قىجارى نەشيا بەرامبەرى گەفىن مەزنىن كافرىن مەككەھى راوەستىت.

و ماميّ وى ئهو داخاز كره دهﭬ خو دا دگهل باخڤيت..

بەشى نوزدى موسلمانبونا عومەرى كورى خەتتابى

موحهمهد سلاف لی بن بهرامبهر مامی خو ناماده بو و ل هیفیا مامی خو بو کا دا چ بیّژیتیّ.

ئهبوطالبی گوت: مهزنی، مهککههی یین هاتینه ده فی من و یا گوتی کو موحهمهد یی ئیهانا دینی مه دکهت و یی سهنهمین مه ب چونه حساب دکهت و دفیت تو بچی و ریکی ل وی بگری و دگهل باخقه و بلا ئهقان ئاخقتنین خو بهیلیت و ئهگهر وی بفیت بکهینه مهزن دی کهینه مهزن دی کهینه مهزنی خو و ئهگهر مال بفیت هندی ههیه د دونیایی دا دی دانینه بهردهستین وی.

وهك مهگوتی ئه خاره گهفین وان گهلهك د مهزن و د وار بوون و وان هزركر ب فان گهفان و ب فان ریّکا وان گرتیهبهر كو دانا بله و پوست و مالی بویه دی ریّکی ل پیّغهمبهری گرن، بهلی پا بهرسفا پیّغهمبهری ئهفه بو و گوته مامی خو: ئهگهر هوین روژی بکهنه د دهسته کی من دا و ههیفی بکهنه دهسته کی دی دا ئه زدهستا ژ فی ئاینی به رناده م و دی یی به رده وام به.

موحهمهد (سلاف لی بن) ژ ده مامی خو رابوو و ههروهکی زانی دلی مامی وی ژی ما، بهلی پا مامی وی گوت: ههره نهی برازایی من و پشتراستبه نهز خو رادهستی وان ناکهم و پشتا ته بهرنادهم.

ئه فهولا قورهیشیان ژی شکهستن ئینا، و د بیزیته ئهبو جههل جههلی ئهز دی وی ب بهرهکی کوژم، دهما بویه سپیده ئهبو جههل چوو دا پیخهمبهری کوژیت و پیخهمبهریی دنقیژی دا دهما نیزیك بوی دهستین ئهبو جههلی شهلهلی بون و بلهز ئهبو جههلی بهرهافیت و رهفی و بترس ژ ویری هات.

هندهك مروفان گوتى: ته چیه تو هوسا ب ترس زفری و رهنگی ته هاتیه گوهرین؟

گوت: من دیت دوو حیّشتر هاتن و چ نهمابوو دامن داعویرن. ئهقه پاراستنا خودی بوو؛ و پشتهقانیا خودی بوو؛ ژ بو پیّغهمبهری (سلاقٔ لیّ بن).

دفان کاودان و نهخوشیا دا و ئهزیهتدانا وان بهردهوام بو و پشتی رویدانا ئهبو جههلی ژی وان ههر دهست ژ ئیشاندنا موسلمانا بهرنهدان و جارهکی وان بهر دهافیّتنه پیخهمبهری و موسلمانا؛ و حهمزه مامی پیخهمبهری ل ویری ئاماده دبیت و دربهکی ب هیز د دانیته ئهبو جههلی و پاشی دبیّژیتی ئهگهر تو زهلامی دی فی دربی ل

پشتی قی رویدانی حهمزهی موسلمانبوونا خو راگههاند ل ده فل که عبی و حهمزه یی بهرنیاس بو ب زیره کی و میرانیا خو لهوما نهبو جههل پاشفه چوو و نهدشیا خو ل بهر سینگی حهمزه ی بگریت و ژبهر زیره کیا وی پشتی موسلمان بونا وی ناسنافی (شیری خودی - اسد الله) پی هاته دان.

پیغهمبهری (سلاف لی بن) بهردهوام دوعایهك دكر و گوتی یارهبی تو ئیسلامی عهزیزکهی ب ئیك ژ ههردوو عومهرا، عومهری کوری خهتتابی و عومهری کوری هیشامی(ئهبو جههلی)

شهفهك ژ شهفان عومهرى كورى خهتتابى ژ مال دەردكهفيت و دهينته نيزيكى كهعبى دبينيت پيغهمبهر يى زكرى دكهت و قورئانى دخوينيت عومهر گوهى خو دەته قورئانى و دلى وى نهرم دبيت، ههرچهنده هیشتا عومهر ل سهر دینی بابیران بو و ب زفراتی و رهقیاتیا خو یی نافداربوویه.

پشتی گوهلیّبوونا قان پهیقان عومهری گوت: ئهری ئهقه شاعره؟ و یی د دلی خو دا دبیّژیت... پیّغمبهری ژی سلاق لی بن د خاندنا قورئانی دا گههشته قی ئایهتی: ((إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ کَرِیمٍ خاندنا قورئانی دا گههشته قی ئایهتی: ((إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ کَرِیمٍ (40)) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِیلًا مَّا تُؤْمِنُونَ (41))) الحافه 40،41 ئهف ئایهته دگهل هزر و خهیال و پسیارا عومهری ژ خو دکر، یشتی قی ئایهتی عومهری گوت: یا دیاره ئهقه کاهنه.

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

و پێۼهمبهر گههشته ئايهتا؛ وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ (43))) الحافه 42،43 تَذَكَّرُونَ (42) تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ (43)

ل قیره ئیسلام چوو د دلی عومهری دا لی ههر نه ل وی ئاستی کو موسلمان ببیت، و روژهکی ژ مال دهرکهفت و یی تورهیه و شیری وی یی د دهستی دا و دی چیت پیغهمبهری (سلاق لی بن) کوژیت، هندهکا ب ریکی دا گوت ئهقه تو دی چکهی و شیری ته د دهستی ته دا؟

عومهرێ کورێ خهتتابی گوت: دێ چم موحهمهدی کوژم.

ئەوان گوتى: دى جارى تو چارەيەكى ل خويشكاخو و زاڤايى خو بكه، نى ئەو ژى يىن موسلمان بوين.

عومهری ریّکا خو گوهارت و بهرهف مالا خویشکا خو چوو؛ و گوهلیّ بوو کو ییّ قورئانیّ دخوینن و دهمیّ ب ژور کهفتی خویشکاوی ئهو دوو لایهریّن قورئانیّ قهشارتن.

عومهری دربهك ل خویشكا خو دا و ئيّك ژی ل زاڤاییّ خو دا و گوت: كابینن ئهو چ لایهرن بدهنهفمن.

خویشکا وی گوت: تو مروقهکی پیسی و چینابیت تو دهستی خو بکهیه قان لاپهران و بهس پاقژ دهستی خو دکهنی و ههره خو بشو و وهره دی پاشی دهمهفته.

دەمى عومەرى دىتى كو خويشكاوى خوين يا قيدا دهيتهخار ژبەر دربى وى و سەرەراى قى چەندى ئەو ھيشتا يا خوراگره و يا ل بەر سينگى عومەرى رادوەستىت، و عومەر نەچاركر بچيت خو بشوت دا بهيت وان لاپەران ببينيت و دەمى عومەر هاتى ئەو لاپەر دىتن و ئەف سورەتە يا ل سەر:

طه (1) مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى (2) إِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشَى (3) تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى (4) يَخْشَى (3) تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى (5) لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى (6) وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى (6) وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى (6) وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى (6) وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَمَا بَيْنَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُو لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى (8) وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى (9) إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِلِّي آنَسْتُ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِلِيِّ آنَسْتُ نَارًا لَعَلَى النَّارِ هُدًى (10) فَلَمَّا أَتَاهَا لَعَلِي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى (10) فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى (11) إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ لَوْدِي يَا مُوسَى (11) إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاحْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدِّسِ طُوًى (12) وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى (13) إِنَّنِي أَنَا الْمُقَدِّسِ طُوى (12) وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى (13))) طه 1-14

ئانكو: (($\{1\}\}$ (طه) [هۆسا دئێته خواندن (طاها)، ئەڤە و ھەمى تيپێن ل دەستپێكا سورەتان ئاماژەنە ل سەر ئيعجازا

گولزاردك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

قورئانيٚ].﴿2﴾ [ههى موحهممهد] مه قورئان ل سهر ته نهئينايييه خوارێ، دا تو بوهستی و زهحمهتێ ببهی [ژ بهر زێده خهمخوارنا ته ل سهر گاوری و نهباوهری ئینانا وان، و راوهستیانا ته یا زیده دریژ ل سهر نقيْرْيْ].﴿3﴾ [مه ئهڤ قورئانه نهئينايييه خوار] ژ بهر هنديّ نهبیت دا ببیته بیرئینان بو وان ئهویّت ژ خودیّ دترسن. ﴿4﴾ [ئەڤ قورئانه] ژ نك وى يا هاتييه خارى، ئەوى ئەرد و ئەسمانين بلند چێؚکرين. ﴿5﴾ خودايێ دلوٚڤان ل سهر عهرشێ خوٚ بلندبوو [بلندبوونهکا لائقی وی و یا بی چاوایی]. ﴿6﴾ و هندی د ئهرد و ئەسماناندا و هندى د ناڤبەرا واندا، و هندى د بن ئەردى ژيڤه هەر يى وييه. ﴿ 7 ﴾ و ئهگهر تو دهنگي خو [بو دوعايي و زكري] بلند بكهي [یان ژی د دلی خودا بیّژی، ل دهف خودی ههر ئیّکه]، ب راستی خودی ا نهینیی، و تشتی ژی فهشارتیتر و نهپهنیتر ژی دزانیت. ﴿8﴾ خودی ئيْكه و ژ وي پيْڤهتر جو خودايينت دي نينن، و باشناڤ و ناڤينت گەلەييرۆز ھەر ينت وينه. ﴿9﴾ ما سەرھاتىيا مووسايى بۆ تە نههاتييه؟!﴿10﴾ دمميّ ناگرهك [ژ دويرفه] ديتي، ئينا گوته مالا خۆ: ل قيرێ بن، ب راستى ئاگرەك ب بەرچاڤێ من كەڤت [ئەز دێ جم بەرى خۆ دەمى] بەلكى ئەز بۆ ھەوە بزۆتكەكى ژى بينم، يان ئەز رێناسەكى ل دەڤ ئاگرى بېينم [رێكێ نيشا مە بدەت].﴿11﴾ قَيْجا وهختيّ هاتييه دهڤ [ئاگري]، گازييهك هاتيّ: ههي مووسا. ﴿12﴾ ب راستی ئهز خودایی تهمه، فیجا تو پیلافیت خو بیخه، تو یی ل نهالا پیروز، (طوی)یی. (13) و من تو [بو پیغهمبهراتییی] یی نهالا پیروز، (طوی)یی. (13) و من تو این پههمبهراتییی] یی ههلبژارتی، فیجا تو گوهدارییا وی بکه یا ب وهحی بو ته دئیت. (14) ب راستی ئهزم خودی [ئانکو ئهفی گازی ته دکهت، ئهوه خودی]، و چو پهرستی ژ بلی من هیژایی پهرستی نینن، فیجا من ب تنی بپهریسه و نفیژی بکه، دا ئهز ل بیرا ته بم [یان ژی ل وهختی بیرئینانا من (کو نفیژی) نفیژی بکه].))

دگهل تهمامبوونا قان ئایهتان خویشکا وی و زاقایی وی سهحکری عومهر یی روندکان دبارینیت و یی دبیژیت ئهقه چ خوش ئاخقتنن و چهند ب قهدر و قیمهتن و موحهمهدی نیشامن بدهن؟

دەمى دا دەركەڤىت زاڤايى وى خەبابى گوتى: مزگىنى بوتە بىت ئەى عومەر ب خودى تو دوعايا پىغەمبەرى بوى و پىغەمبەرى دوعايا بوتە كرى كو تو موسلمان ببى.

ب قان ئاخفتنا دلی عومهری خوشتر لی هات و پتر شهوقا ئیسلامی کهفته د دلی دا و بهرهف وی مالی چوو یا پیغهمبهر لی، دهمی گههشتیه ویری و ل دهرگههی دای و دهمی زانی ترسهك بو سهحبا چیبوو چونکی ههمیان عومهر و میرخاسیا وی دزانی و دزانی زهلامه کی دژواره و خودان کریار و ئاخفتنا خویه، ل فی دهمی دا حهمزهی گوت: دهرگههی بو قهکهن ئهگهر بو خیری هاتبیت سینگی

مه یی بو فهکریه و ئهگهر بو خرابیی هاتبیت دی ل بهر سینگی راوهستین.

دهمی ب ژورکهفتی چوو خو د پیغهمبهری وهرکر و روندك باراندن و گوت: أشهد أن لا اله الی الله و أشهد أنك رسول الله.

ب گوهلیّبوونا قان پهیقان ههمی موسلمانی، ویّری گهلهك كهیفخوش بون و دهست ب تهكبیراتا كر و گوت (الله أكبر ألله أكبر) و بدهنگهكیّ بلند ههر دگوت (الله أكبر ألله أكبر الله أكبر ألله أكبر).

موسلمانبونا عومهری تهرازی گهلهك گوهارت و ههر ل وی جهی موسلمانبونا وی بریاردا و چوو بهرامبهر کهعبی نفیزگر وهك بهرهنگارییهك بو مهزنی قورهیشیان ئهفین کافر و خودی ئیسلام ب عومهری عهزیز کر و دوعایا پیغهمبهری قهبیلکر، و (ئبن مهسعود) دبیرژیت: مهنهدشیا ئهم نفیرژی ل کهعبی بکهین حهتا عومهر موسلمان بوی.

و پاش ئهم کوم ب کوم ل دهوروبهریّن کهعبی دروینشتین و ژبهر عومهری کهس نهدشیا بهرامبهری موسلمانان ب راوهستیت.

ب قی چهندی ژی ههر کافر نه راوهستیان و دژایهتیا پینههمبهری و موسلمانان دکر و جارهکی ههمی مهزنین کافرا روینشتی بون و عوتبهیی کوری رهبیعهی گوت: موحهمهد ل بهرامبهر کهعبی یی روینشتیه نهز دی چم دگهل دا ناخقم و تشتی من دفیت نهز دی

پێشکێش کهم بهلکی ئهو دهستا ب داهێلیت و قورهیشیان گوتی: ههره و تو نوینهرێ مهی.

عوتبه چوو ده فی پیغهمبهری و ب نهرماتی دگهل ناخفت و گوت: ئهی برازایی مه تو ژ مهی و ئهزیی ژ ده مهزنین قورهیشیان هاتیم و یا گوتی ئهو مه ژیک هه دکهت و کیماسیان ژ خودایین مه دئینتهدهر ئهزیی هاتیم و هنده کشتان بیژم توژی ژمه قهبیل بکه.

پێغهمبهری گوتێ: کهرهمکه بابێ وهلیدی و ئهوا تو پێ ژ دهڤ قورهیشیان هاتی بێژه...

بهشی بیستی دورییّجا مهزن و سالا خهمان

عوتبهی گوت: ئهگهر تهمال بفیّت دی هند مالی دهینه ته کو کهسی هندی ته مال نهبیتن، ئهگهر ته مهزناهی ژی بفیّت دی ته کهینه مهزنی خو، ئهگهر ته پاشایهتی ژی بفیّت دی ته کهینه شاهی خو، و ئهگهر ته نهساخیهك و ئیشهك ههیه یان بابهتی ئهجنهكی و تشتهكی ب فی رهنگی ههبیت ئهم دی بو چارهسهریاته بوته ل باشترین نوژدار و حهکیما گهرین.

پیغهمبهری (سلاف لی بن) عوتبه نهراوهستاند و دهنگی خو ل سهر بلندنهکر و گوهداریا وی کر تا ژ ئاخفتنا خو تهمام بوی و دهمی زانی عوتبه ژ ئاخفتنی تهمام بو گوتی: ئهری ئاخفتناته خلاس یا بابی وهلیدی؟

عوتبهى گوت: بهليّ.

موحهمهدی (سلاف لیّ بن) گوت: دیّ پا تو نوکه گوهداریامن یکه و گوت:

((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حم (1) تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (2) كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمِ يَعْلَمُونَ (3) بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ (4) وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرُ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ (5) قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ (6) الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَة هُمْ كَافِرُونَ (7) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونِ (8) قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْن وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ (9) وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ (10) ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ (11) فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْن وَأَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (12) فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةٍ عَادِ وَثَمُودَ (13) إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْن أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ (14) فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي

الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ (15) فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ ربحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّام نَحِسَاتِ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَى وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ (16) وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (17) وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (18) وَنَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ (19) حَتَّى إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (20) وَقَالُوا لِجُلُودهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (21) وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ (22) وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (23))) فصلت 1-23

ئانکو: ((﴿1﴾ (حم) هۆسا دئیته خواندن (حا، میم)، و ل دۆر راقهکرنا قان رەنگه تیپان، برقره دەستپیکا سۆرەتا بەقەرە.﴿2﴾ ئەق قورئانە ژ دەق خودایی دلۆقان و خودان رەحم هاتییه خواری.﴿3﴾ کتیبهکه نیشان و ئایەتیت وی ب دریژی هاتینه ئاشکەراکرن، گولزارەك ژ ژیانا خۆشتقیی مه موحهمهد(سلاق لی بن)

قورئانهکه ب زمانی عهرهبییه، ئهویّت دورست تیّ دگههن قهدریّ ویّ دزانن..﴿4﴾ مزگینییه [بو مروٚڤێت خودێ] و ئاگههدارکهره [بوٚ دژمنێت خودێ]، بەلێ باراپټر ژ [گاوران] بەرێ خۆ ژێ وەرگێران، و گوهي خو نادهني. ﴿ 5 ﴾ و گوتن: پهرده ل سهر دليّت مهنه، و ئهڤا تو بوّ مه دبیّری ئهم تیّ ناگههین، و گوهیّت مه دکهرن مه های ژیّ نینه تو چ دبیّری، و پهردهیهکا د ناقبهرا مه و تهدا ههی، قیّجا تو ل سهر ديني خوّ به، و ئهم ييّت ل سهر ديني خوّ. ﴿ 6 ﴾ [ههى موحهمهد] بيِّژه: ئەز ژى مرۆڤەكم وەكى ھەوە، وەحى بۆ من دئيّت كو ب راستى خوداییٚ ههوه خودایهکیٰ ب تنیّیه، ڤیٚجا رِاست رِیْکا وی بگرن و ل سهر بمينن، و داخوازا لێبوٚرينێ ژێ بكهن، و ئيزا و نهخوٚشي بوٚ موشركان بیت. ﴿7﴾ ئەویت باوەرى ب دانا زەكاتى نەیى و باوەرى ب رۆژا قیامهتی نهیی.﴿8﴾ ب راستی ئهویّت باوهری ئینایین و کار و كرياريّت راست و دورست كرين، خهلاتهكيّ بيّ قهبرين بوّ وان ييّ ههی. ﴿ 9 ﴾ [ههی موحهمهد] بیّژه: ئهری هوین باوهرییی ب وی [خودایی] نائینن ئهوی ئهرد د دو روّژاندا چێکری، و هوین ههڤبهران بۆ چێ دكەن؟ ئەو چێكەر، خودانێ جيهانانە.﴿10﴾ و حيايێت بنهجه و بلند ينت ئنخستينه د ئهرديدا [دا نهههژينت]، و [ب ئاﭬ و گل و گیایی و دار و دەرامەت و شینکاتی] یی ب بەرەكەت ئیخستی، و د چار رۆژێت تمامدا، رزقێ خەلكێ ئەردى ئەوێت ھەوجە

دياركر. ﴿11﴾ ياشى بەرى خۆ دا ئەسمانى و ئەو دويكيل بوو، و گۆتە ئەردى و ئەسمانى ھەوە بقيّت و نەڤيّت ل دويڤ ئەمرىّ من وەرن كا من چ د ناڤ ههوهدا بوّ مروّڤان چيّ کرييه، دهربيّخن اَ گوتن: ئهم ب دلخوشي و بهر ئهمري ته هاتين. ﴿12 ﴾ و خودي د دو روزاندا كرنه حهفت ئهسمان، ههر ئهسمانهكي كاروباري وي دورست كر، و مه ئەسمانى دنيايى ب ستيران خەملاند و پاراست [ژ شەيتانان]، ب راستى ئەقە تەكبىر و تەقدىرا خودايى دەستھەلاتدار و زانايە. (13) قيْجا ئهگهر وان بهري خو [ژ باوهريئينان و هزركرني د ڤان چێػرياندا] وەرگێڔا، تو بێژه: ئەڤە من ھوين ژ ھشكەقێرييەكێ ترساندن، ومكى وى هشكهفيّرييّ ئهوا عاد و (ثمود) هنگاڤتين. ﴿14 ﴾ وهختیٚ پیٚغهمبهر ژ ههمی رهخانڤه بوٚ وان هاتین [گوٚتینه وان:] ژ خودێ پێڤەتر نەپەرێسن، گۆتن: ئەگەر خودایێ مە ڤیابایه پێغهمبهران بهنێريت، دا ملياكهتان هنێريت، و ب راستى ئهڤا هوين پي هاتينه هنارتن، ئهم باومرييي پي نائينين. ﴿15 ﴾ هندي عاد بوون ژ نهههقی خوّ د ئهردیدا مهزن کرن، و گوّتن: کی ژ مه ب هیّزتره؟ ما وان نهدديت، ب راستي ئهو خودايي ئهو چي کرين ژ وان ب هيزتره، و وان باوەرى ب ئايەت و نيشان و موعجيزەيێت مە نەدئينا.(61)ڤێجا مه هورهبايهكێ ب سر و سهقهم د چهند روٚژهكێت كوره و رهشدا، ب سهر واندا هنارت، دا ئيزايا رسواكرن و شهرمزاريي د ژيانا دنياييدا

بدهینه بهر وان، و ئیزایا ئاخرهتی رسواتر و شهرمزارتره، و هاریکاری ژی بۆ وان نائیتهکرن. (17) هندی (ثمود) بوون مه راستهریکرن، بهلیٰ وان گۆمرایی ب سهر راستهریٚیییی ئیْخست [ئانکو گاوری گرتن، و پشتا خوّ دانه باوهريييّ]، و ژ بهر كار و كرياريّت خراب ئهويّت وان دکرن، برویسییا ئاگری و ئیزایا رسوابوون و شهرمزاریی ئهو گرتن. ﴿18 ﴾ و ئەويْت باوەرى ئينايين و تەقوا خودى دكرن [ئانكو ژ خودێ دترسیان، و پارێزکارییا وی دکرن]، مه رزگار کرن.﴿19﴾ و رۆژا نەيارێت خودێ بۆ دۆژەھێ دئێنە كۆمكرن، و ئەوێت بەراھيكێ [دا ژێك نهڤهقهتن] دئێنه راوهستاندن، دا پێػڤه ببنه ئێك رێز و ييّت دويماهييّ بگههنه وان. ﴿20﴾ فيّجا گاڤا ل دهڤ ئاگري كوّمبوون [و ڤيان كار و كرياريّت خوّ ئينكار بكهن]، گوهيّت وان و چاڤيّت وان و چەرمىّ وان دىّ شادەييىيّ ل سەر وان كار و كرياران دەن، ييّت وان كرين. (21) و دى بيرنه چهرمى لهشى خو: بوچى ههوه شادهيى ل سهر مه دا؟ [و ئهم بهرهڤانييێ ژ ههوه دکهين] دێ بێژن: [نه ب مهيه] خوديّ ئهم ب ئهزمان ئيّخستين، ئهو خوداييّ [ئهڤروّ] ههمي تشت ب ئەزمان ئێخستين، و ئەوى جارا ئێكێ ھوين دابوون، و ھەر دێ ب بال ويڤه زڤرن.﴿22﴾ [ومختيّ هەوه گونەھ دكر] ھەوە خۆ ژ گوھ و چاق و چەرمى خو نەدقەشارت، ھوين ل وى ھزرى بوون شادەيييى ل سەر ھەوە نادەن [ھەوە بەس خۆ ژ مرۆڤان ڤەدشارت]، و ھەوە ھزر دکر خودی گهلهك ژ وان کاریّت ههوه دکرن، نوزانیت [ژ بهر هندی ههوه بستهیی د کرنا گونههاندا دکر]. (23) و ئهقهبوو ئهو هزرا ههوه ژ خودایی خو دکر، و ئهقی هزرا خهلهت ئهوا ههوه ژ خودی دکر، هوین د هیلاك برن و هوین بوونه ژ وان ئهویّت خوسارهت.))

پیغهمبهر یی قان ئایهتان دخوینیت و دهمه کی دا عوتبه ی دهستی خو ب ده قی پیغهمبهری قهنا و نههیلا خاندنا قورئانی تهمام بکهت، لهوما پیدقیه ئهم باش هزرا خو د قان پهیقان دا بکهین ژ پیخهمهت وی چهندی بزانین بوچی عوتبه ی دهستی خو ب ده قی پیغهمبهری قهنا و نههیلا قورئانی تهمام کهت و پیدقیه ئهم باش هزرا خو د قان ئایهتین قورئانا پیروزدا بکهین و جاره کی و دووا و سی یا و تا ده هاران بخوینین دگهل رامانا وی داکو باش تیبگههین کا پیغهمبهری چ گوته عوتبه ی.

دەمى عوتبه قەگەريايە دەق ھەقالىن خو، ھەقالىن وى گوت: ئەقە عوتبه زقرى بەلى پا سەروسىمايى وى ل وى دەمى ئەو چووى گەلەك يى جياوازە ژ سەروسىمايى وى دەمى ئەو زقرى و گوت: بابى وەلىدى وەرە و بومە بىر دانوستاندنا ھەوە چلىھات؟

عوتبهی گوت: من گوه ل ئاخقتنهکی بو ج جاران من وهك وی گوه لی نهبویه و ئهقه نه هوزانه و نه سیربهندیه و نه کاهنیه و ئهقی زهلامی بهیلن و من گهلهك تشتهکی مهزن ژی گوهلی بوو.

مەزنین قورەیشییان گوت: ئەقە شیاتە و سیربەندى ل تەژى كر!

عوتبهی گوت: ئەقە بوچونامنە و هوین ییّن ب كەيفاخو نه كادى چكەن.

و بو جارا سی یی ژی پیغهمبهری (سلاقه لی بن) ههمی ئهو دیاریین وان کافرا زقراندن و ههمی ئهو پله و پوسته رهدکرن و ل سهر بانگهوازیا ئیسلامی یی بهردهوام.

موسلمان روژ ب روژ پتر لیّهاتن و بهردهوام سهبر و بهیّنفرههی دکیّشا ل سهر نهخوشییّن قورهیشییّن کافر دگههیننی و موسلمان خودان ئیمانه کا ب هیّزبوون.

لهوما قورمیشی کومقهبون و ل ریکهکا دی گهریان بو راستاندنا پیفهمبهری (سلاقهٔ لی بن) و ل (بهنوکهمامه) ههقپهیمانیهك کر دژی هوزا (عبدالمطلب) عونکی هوزا پیفهمبهری پشتا وی نهبهردا و ههردهم پشتهقان بون و بلا هندهکا ئیمان ژی نهئینابیت و دقی ههقپهیمانیی دا هاتبوو: ((ئهم ژنا ژ وان نائینین و کچین خو ژی نادهینه وان، و کرین و فروتنی دگهل دا ناکهین، و ههمی پهیوهندیان دی دگهل دا برین.. حهتا ئهو موحهمهدی رادهستی مه بکهن و ئهم بکوژین))

و ههلبهت وان ئه پهیمانه ب نافی (بسم الله) دهستپیدکر و لاپهری فی پهیفی ب بهری کهعبی فه هلاویست، و دورپیچا مهزن دهستپیکر و موسلمان ههمی کرنه د دوله کی دا و نههیلا کرین و فروتن دگهل بهیتهکرن و نه کهس خارنی بو ببهت و نه کهس پهیوهندیی پی بکهتن، و قورهیش یی یاریا دکهن و یی کهیفی دکهن ئه فه د دهمه کی دا کو گریا بچویکا و ژنان بلندبوو ژ برسادا و ههتا گههشتیه وی راده ی موسلمانا بهلگین دارا و پیستی حهیوانان دخار...

ئەرى دى ئەو شىن ب قى رىكاخو پىغەمبەرى و موسلمانا راوەستىنن؟ ئەرى ب زولم و زوردارىى ھەقى بەرزە دبىت؟ ئەقجارە دىى مەزنىن قورەيش يىن كافر گەلەك يى ب كەيفبوون و دەمى وان گوھ ل دەنگى زاروكان دبوو و كو يىن ژ برسادا دكەنە گرى وان ھەست ب سەركەفتىن دكر و ھندى دشيان نەدھىلا كەس خو نىزىكى موسلمانا بكەت و خارنەكى بو ببەن.

ئەبو جەھلى سەركردايەتيا قى دورپىيچى دكر و د خەيالا خودا دگوت: ئەقە باشترين كار و پلانىن مەبوون و ب قى رەنگى دى ھوزا بەنوھاشم ژى پشتەقانىا موحەمەدى بەردەت و ئەم دى ب سەركەقىن چونكى ئەو خو ل بەر برسى ناگرن.

دەنگوباسێن ئەڤێ دورپێچێ بەلاڤبوون و گەھشتنە ھوزێن دوروبەرێن مەككەھێ و تا گەھشتيە وى رادەى ھەمى حەجاجا يسيار

دکر و ئیدی ئهو دهم هات ل جهی کو پیغهمبهر بچیت پسیارا خهلکی بکهت و ئیسلامی نیشابدهت ئیدی خهلک هات و یی پسیارا پیغهمبهری (سلاف لی بن) دکهن، ئه پلانا دورپیچی ئیدی ل دژی مهزنین قورهیشییان کاردکهت و یا دچیته دبهرژهوهندیا پیغهمبهری و هه فالین وی دا.

ئیدی خەلکی ھەمیا ب ئاشكەرایی بەحسا ئیسلامی و موسلمانا دكەت و سی سال دەربازبوون ل سەر قی دورپیچی دا و ئەق سی ساله ب سانەھی نەچوینە بەلکی سی سالن یین ب برساتی و نەخوشی قە دەربازبوین.

زوهمیری کوری ئوممیمی گوته مهزنین مهککههی: گهلی خهلکی مهککههی ئهم یین تیرین و بهنوهاشمی یین برسینه، ئهم یی جلکا دکهینه بهرخو و ئهوان جلك نهمان بکهنه بهرخوو، ئهز ناراوهستم همتا فی دورپیچی نه راوهستینم.

ئەبو جەھلى گوتى: تو درەوادكەى، و ئەم ژ پەيمانا خو لىڭھەنابىن.

ئەبو طالب دچیته دناق وان دا و دبیّژیتیّ: ئەی گەلی خەلکی ئەو لاپەریّ ھەوە پەیمان ل سەر نقیسی ھەمی یا ھاتیه خارن و ب تنیّ ناقیّ خودیّ نەبیت.

و دبیته کهنگهشه دگهل ئهبو جههلی و تاگههشتیه وی رادهی ئهبوطالبی گوت: ئهگهر ئهز راستبیّژم و لاپهر هاتبیته خارن ئیّدی دی دورپیّج ب دوماهیك هیّت و ئهگهر ئهز راست نهبیّژم ههوه چ دقیّت بکهن(ئانکو دی دهستا ژ پشته فانیا برازایی خو بهردهت).

مهزنین کافران ل سهر فی رازیبوون و چون سهحکری نهو لاپهر ههمی یی هاتیه خارن ژلایی کرمی فه و ب تنی نافی خودی یی مای و بهس پهیفا (بسم الله) یا مایه ل سهر لاپهری.

و ب قی رهنگی دورپیچا سهر موسلمانان ب دوماهی هات و ئه فی نهخوشیا موسلمانا ژی نهما و موسلمانا ههردهست ژ بانگهوازیا خو بهرنهدا.

مامی پیغهمبهری (سلاف لی بن) ئهبو طالب پشتی چهندهکی ژ دوماهی هاتنا ئهفی دورپیچی ل ژیی (80) سالیی دا وهغهرا دوماهیی دکهت و ل بیرامهبیت ئهفه ئهو کهسه بو یی بهرسینگی ههمی مهزنین مهککههی دگرت و بهردهوام پشتهفانیا پیغهمبهری دکر.

پشتی ماوهیهکی دی دهیکا مه خهدیجا (خودی ژی رازیبیت) چوو بهردلوڤانیا خودی، خهدیجا ئهو ژنهبویه یا ل ههمی دهم و ههمی نهخوشیادا دگهل پیغهمبهری دا (سلاڤ لی بن).

پێغهمبهری (سلاف لێ بن) ل وێ سالێ دا هند نهخوشی دیتن تا گههشتیه وی رادهی کو نافێ وێ سالێ کره (سالا خهمان).

پشتی دژایهتیا وی هاتیه کرن ژلایی خهلکی مهککههی قه پیغهمبهر (سلاف لی بن) یی ل دهرگهههکی دی دگهریت بو بهلافکرنا بانگهوازیا ئیسلامی و رادبیت قهستا (تائیف) دکهت و دچیته ویری ب ئنیهتا وی چهندی کو ئهو موسلمان ببن.

لىٰ پشتى گەهشتنا وى بو تائيف خەلكىٰ وىٰ و مەزنىن وىٰ درايەتيا پىغەمبەرى كر و دانايىٰ ب بەران و دىنىن خو فى را بەردان و تا گەهشتىه وى رادەى خوين ژ پىغەمبەرى ھاتى و پشتى دەركەفتى ژ تائىف ئەفىٰ دوعايا ب ناف و دەنگ بوخو دكەت (("اللَّهُم إلَيْك أَشْكُو ضَعْف قُوتِي ، وَقِلَة حِيلَتِي ، وَهَوَانِي عَلَى النَّاسِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ! أَنْتَ رَبّ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَأَنْتَ رَبّي ، إلى مَنْ تَكِلُنِي ؟ إلى الرّاحِمِينَ ! أَنْتَ رَبّ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَأَنْتَ رَبّي ، إلى مَنْ تَكِلُنِي ؟ إلى بَعِيدٍ يَتَجَهّمُنِي ؟ أَمْ إلى عَدُو مَلَّكْتَهُ أَمْرِي ؟ إنْ لَمْ يَكُنْ بِك عَلَيّ بَعِيدٍ يَتَجَهّمُنِي ؟ أَمْ إلى عَدُو مَلَّكْتَهُ أَمْرِي ؟ إنْ لَمْ يَكُنْ بِك عَلَيّ غَضَبٌ فَلَا أُبَالِي ، وَلَكِنّ عَافِيتَك هِيَ أَوْسَعُ لِي ، أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِك غَضَبٌ فَلَا أُبَالِي ، وَلَكِنّ عَافِيَتَك هِيَ أَوْسَعُ لِي ، أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِك غَلَيْ أَمْرُ الدّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ أَنْ الْذِي أَشْرَقَتْ لَهُ الظّلُمَاتُ وَصَلُحَ عَلَيْهِ أَمْرُ الدّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ أَنْ تُنْزِلَ بِي غَضَبَك ، أَوْ يَحِلّ عَلَيّ سُخْطُكَ، لَك الْعُتْبَى حَتّى تَرْضَى ، وَلَا حُولَ وَلَا قُوةَ إلّا بِك")) ﴿ابن هشام 1/ 420﴾ ..

بهشی بیست و ئیکی موشهخت بون بهرهف یهثربی

پشتی پیخهمبهر ژ تائیف هاتی و هاتیه ناف چهمهکی و ئهو دوعایا بناف و دهنگ کری، رامان ژ فی دوعایی ئهفهبو: ئهی خودایی من ئهم گهلهك بیخاره و بی شیانین و ئهم بهرامبهر خهلکهکی دی یین شکهستی نه، ئهی خودا توی یی ژ ههمیان دلوفانتر و خودانی مروفین بی چارهی، تو خودایی منی، ئهری تو دی بهری مه دهیه کی؟ بو ئیکی دویر کو هیرشی مه دکهتن یان بو ئیکی کو یی دوژمناهیا مهدکهتن؟ یارهبی ئهگهر ئهفه نه غهزهباتهبیت بومن نهخهمه ئهو چ بکهن، بهلی پا لیبورینا ته بهرفرههتره بومن و ئهز خو ب روناهیا رویی ته ئهفی تاریاتیا دونیایی رونکری و دونیا و ئاخرهت د دهستی دا دپاریزم ژ تورهبوونا ته و زفرین ههربوتهیه حهتا تو رازی دبی و کهسی چ شیان نینن و توی یی هیز و شیانا د دهیه مروفان.

د فی کاودانی دا زهلامهکی پیغهمبهر دیت و خوینا فیدا دهیتهخار دلی وی ماییفه و گوته بهندهیی خو (عهداس)___ ههره

هندهك ترى بو ببه، دهمى چويه ويرى و ترى بو برى و دهمى پيغهمبهرى دهست ب خارنا ترى كرى گوت: بسم الله.

عهداسي گوت: ئەڤە نە ئاخفتنا خەلكى ڤێرىٰ يە.

پێغهمبهری گوتێ: ئهرێ ما تو ژ کیش وهلاتی و دینێ ته چییه؟

عهداسی گوت: ئهز مروقهکی نهسرانی مه و خهلکی نهینهوامه. پیغهمبهری گوت: ئاها تو خهلکی وی باژیری یی یونس بو هاتی..

عهداسی گوت: فیّجا تو ژ کیفه یونس د نیاسی؟ پیّغهمبهربو و ئهز ژی پیّغهمبهربو و ئهز ژی پیّغهمبهرم.

عهداسهی خو هافیته سهروچافین پیغهمبهری و پیشه ماچیکر... و پاشی پیغهمبهر ب دلهکی شکهستی فهگهریا مهککههی ژبهر دل شهکستنا وی جبریل هاته ده و دوو فریشته یین د گهل دا و گوتی: ئهی پیغهمبهری خودی ئهز یی هاتیم و ئهفه ههردوو فریشتهیین چیا یین دگهل من و ئهگهر ته بفیت دی ههردوو چیایین تائیف وهسا لیکدهین کو ئیک ژی ژ خهلکی وی نهمینته ساخ.

پیغهمبهری ل سهر ههمی نهخوشیا ژ وان دیتی گوت: نهخیر وهنهکهن و بهلکی هندهك ژ پشتا وان دروستبن و باوهریی ب من بینن.

ئاها پێغهمبهرێ مه خودانێ خو ڤی رهوشتی بو حهتا بهرامبهری دوژمنێن خوژی یێ دلوڤان بوو.

پشتی قهگهریانا پیخهمبهری بو مهککههی بهردهوام بو ل سهر بانگهوازیا خو و موشرکین مهککههی ژی ل سهر دژایهتیا خوو د بهردهوامن، پیخهمبهری بوخو وهرزی حهجی ب دهلیقهدیت کو ئیسلامی بهلاق بکهت و خو نزیکی وان دکر ئهقین ژ دهرقه دهین بهلی پا موشرکان نهدهیلا؛ کهس نیزیکی پیخهمبهری ببیت (سلاقین خودی ل سهربن)، لهوما پیخهمبهری ب شهف دچو ده قان مروقین دهاتنه مهککههی بو حهجی.

پشتی قان نهخوشیان دیاریه ک بو پیغهمبهری مههات و رویدانا ئیسرا و میعراجی پهیدابوو و پیغهمبهر ژ مهککههی چویه باژیری قودسی و پاشی بهره ف عهسمانا و دیدارا خودایی مهزن و ل ئهسمانان روحین پیغهمبهران یین دیتین و روحی مروقین باش و مروقین خراب ییت دیتی و ل ههر ئهسمانه کی هنده ک پیغهمبهر یین دیتین تا گههشتیه (سدرت المنتهی) و ل ویری جبریل ل سهر رهنگی وی یی

ديتى كو (600) چەنگ پێڤەبوينە و د ڤێ رويدانێ دا نڤێژ ل ئەسمانان ھاتە فەرزكرن.

ئەق بابەتە گەلەك يى درىزە بەلى پا ئەم ب كورتى ل سەر راوەستىن و ب تنى مە دقىت بزانىن كو پشتى وان نەخوشىين پىغەمبەرى دىتىن خودايى مە ئەف دىارىه دايى و دا پىر ھىقى و خوراگرى ل دەق پىغەمبەرى پەيدابىت.

پشتی فی رویدانی پیغهمبهر (سلاف لی بن) ههر یی بهردهوام بو ل سهر بانگهوازیا خو و جاره کی چو مینایی و هنده ث ژ هوزا خهزهرج یین خهلکی یه شربی هاتبونه ویری ب سهرکردایه تیا ئه سعه د بن زرار و پیغهمبهری ئیسلام بو وان گوت و ئیسلام چوو د دلی فان دا و باوه ری ئینا و وان زانی ئه فه ئه و پیغهمبه ره یی د (اهل الکتاب) دا به حس ژی کری.

و وان گوته پیغهمبهری ئهم یی ل جههکی هاتین ههمی شهره تیدا کو هندی هوزا ئهوس و خهزرهج بهردهوام شهری دابوون و ئهم حهزدکهین جارهکی ل سهر دهستی ته ئهم پیکبهیین و ئاشتی پهیدابیت.

ئیکهم بهرههم و ئیکهم وهفد ژ وان ییت هاتین بو حهجی وموسلمان بوین خهلکی یه شربی بون و پشتی ئه و فهگهریاینه باژیری خو ماله ک نهمایه کو به حسی ئیسلامی تیدا نه هاتبیته کرن،

وبهردهوام قان موسلمانا قورئان دخاند و دگوته خهلکی هوین خالین قی پیغهمبهری نه و دقیت هوین پشتهقانیا وی بکهن و ئهقه ئهو موحهمهده یی بابی وی (عبدالله) مری و دهیکاوی ژی ل رویدانا سهرهدانا یهثربی گیانی خو ژ دهستدای و ئهقه ئهو کهسه بو یی زاروکاتی ههوه ههمیان دگوتی ئهقی زاروکی دی پاشهروژهکا گهش ههبیتن و روناهی ژ ناف چاقان دچوو ئاها ئهقه ئهوه یی بویه پیغهمبهر (سلاق لی بن).

و دوباره هندهك ژ خهلكي يهثربي هاتن دا سوز و پهيمانا بدهن بو سهر ئيخستنا ئيسلامي و ل جههكي مان دگوتني (عهقهبه) وان ئهف سوز و پهيمانه دان و بونه ئهنسارين پيغهمبهري (سلاڤ لي بن) موسعهب بن عومهير كو دهنگي وي بو خاندنا قورئاني گهلهك يي خوش بو ئهو فريكر دگهل ئهنساران دا ل يهثربي بو خهلكي قورئاني بخوينيت.

و پاشی دوباره پهیمانا عهقهبی هاته دان عهقهبا دووی، د فی پهیمانی دا عباد بن صامد ههبو و ئهو دبیژیت: مه سوز و پهیمان دانه پیغهمبهری (سلاف لی بن) کو ئهم گوهداریا پیغهمبهری بکهین دخوشی و نهخوشیا دا و ئهم ههقیی بیژین خو ئهم ل کیفهبین و ئهم ژ ئاخفتنین لومهکهران نهترسین.

پشتی قی بهیعی پیغهمبهری فهرمان ل ههقالین خو کر کو ئهو بچنه یهثربی و ژ زولم و زورداریا خهلکی موشرکی مهککههی رزگاربن ههمی ههقالین پیغهمبهری چون بهلی پا پیغهمبهر ژ مهککههی نهدهرکهفت و ما ل هیقا وی چهندی کو خودی دهستویریی بدهتی و ئهو ژی مشهخت ببیت.

ئهف مشهختبوونا صهحابیان نه یا ب سانههی بو و موشرکا ل ههمی جها ریّك لیّ دگرت و ل سهریّن ریّکا رادوهستیان و زالگهه بو ددانان و دبونه ریّگر ژ پیخهمهت وی چهندی صهحابی ژ مهککههی نهدهرکهفن و ئهو ههر زور یی لیّ بکهن و ل هیفیا وی چهندی بون ئهگهر وان زوری بهردهوام کر بهلکی روژهك بهیّت و ئهو ژ ئیسلامی فهبن.

بهشی بیست و دووی رویدانین مشهختبونی

د رویدانین مشهختبونی دا ئهبو سهلهمهی گوته هه شرینا خو: رابه کاری خو بکه و دا بهره ف یه شربی مشهخت بین، هه شرینا وی ژی خو کارکر و دا مشهخت ببن ده می مروفین وان زانی هاتن و دا ریگریی لی بکهن، و مروفین هه شرینا وی هاتن و گوتی: تو کی فه بچی هه ره به س تو ده یکا سهلهمه ی نابه ی.

- ئەبو سەلەمە ھەر يى دبىرژيت: ئەقە ھەقرىنامنە و دى دگەل من بىت و ھەوە ماى تى ناچىت.

- ئەوان گوت: نابيت تو ببەي.

زهلامهكن قهومن ئهبو سهلهمهى هات و گوت: ئهى قهومن ئهفى ژننى هوين سهلهمهى نابهن و ئهو ين دگهل مه، و ههتا گههشتيه وى رادهى دهمى ههر ئيكى ملى زاروكى بخو دكيشا و ملى سهلهمهى هاتبو دهر، پاشى گههشته وى چهندى كو ئهبو سهلهمه ب تنى بچيت و مشهخت ببيت.

همقژینا وی گهلهك خهمبار دبیت و ههر روژ دچیته جههکی کو دگوتی (الابطح) و بخو دکره گری و حمتا سالهك ب سهر قی رویدانی قه چوی و ههر ئهف ژنه د قی حالی دابوو، روژهك ژ روژان زهلامهك ژ بهنو موغیرهی گوت: ئهری بوچ هوین ناهیلن ئه و ژنا بهلهنگاز بگههیته زهلامی خو؟ هوین بوچ ریکی نادهنی بچیت؟

و پاشی رابو دهوارهك بو گرت و كورێ وێ داڤێ و ب تنێ بهرهف يهثربێ چوو؛ ب رێكا (450) كيلومهتران ب رێڤه (عوثمان بن طلحة) ديت خودانێ كليلا كهعبێ و وی گوتێ: ئهی كچا بهنی ئومهيهی دێ كيڤه چی؟

- ئەوى بەرسقدا و گوت: ئەز دى چمە يەثربى و چمە دەڤ زەلامى خو.
  - وی گوت: ما کهس دگهل ته نینه؟
- وێ گوت: ئهز ب تنێ مه دگهل کورێ خو و خودایێ مه یێ دگهل مه.
- غیرهتا عوثمانی کارکر و گوت: ب خودی نهز ناهیلم تو بچی ب تنی و دی دگهل ته هیم ته گههینم ههتا ب سلامهتی بچیه ویری.
- و ل دەمى گەھشتىن كەيفا ئەبو سەلەمەى گەلەك ب دىتنا كورى خو و ھەڤژينا خو ھات و بلەز چو وان ھەمىيزبكەت و يشتى

ساله کا پری نه خوشی و خهم دوباره نهو مالا ئیماندار گههشتنه ئیکشه.

ئیکی دی ب ناقی (عبدالله بن جحش) کو ب ههردوو چاقان یی کوره بوو و حهزدکر بچیته یه شربی و مشه خت بیت وئیك ب ئیك دهرکه فتن و بیلال بن رباح و سعد بن ابی وه قاس و عهمار بن یاسر ههر ئیك د ریکه کی را و ب نهینی دهرکه فتن و که س ب چونا وان نه حه سیا.

عومهری کوری خهتابی ژی خو نامادهکر کو ب دهرکه قیت دگهل دوو هه قالین خو و قیا دهرکه قن، عومهری کاری خو کر و شیری وی یی دهستی دا و تیر و کفان یی دهستی دا و چوو بهری بهیتی و (7) تهواف ل دور که عبی کرن و ل (مه قام ئیبراهیم) دوو رکاعه ت سوننه تکرن و گوت: نه ی خهلکی مه ککه هی نه قه نه ز دی دهرکه قم و هه ر نیک ژ هه وه بقیت هه قرینا خو بکه ته ده یکا نیتیمان بلا به یته د ریکا من دا و یی بقیت ده یکاوی پی بیژیت بلا به یته به رسینگی من و که س نه دشیا به رسینگی وی بگریت.

دگهل عومهری عهیاش ژی دهرکهفت و پشتی دهرکهفتی دهیکاوی گوته بهنو مهخزومیا ئهز دی لبهر دهرگههی بم و ناچمه ژوور و نهدخوم و نه فهدخوم حهتا هوین کوریّمن بومن نهزفرینن.

ئەبو جەھلى گوت ئەقە شەرمەزاريە بومە و دا بچينە يەثربى وى ب زقرينين.

پشتی گههشتنا وان بو یه شربی بنهینی قه دگهل ناخفتن و گوته عمیاشی ده یکاته یا بریاردای حمتا تو نه زفری نمو دی ل به رده رگههی بیت و ناچیته به رچ سیبه را و نه دخوت و نه قه دخوت.

دلی عمیاشی ما ل دویث دمیکا وی را و رویدان بو عومهری گوت و عومهری ژی گوتی: نهچه عمیاش ئمقان شمر بوته دقیّت و باشی نمقیّت.

عهياشي گوت: ماني ئهڤه دهيكا منه و دڤێت ئهز بزڤرم.

دەمى عومەرى زانى دى زڤرىت گوتى: پا ئەقە دەوارى منە بخو ببه و پى ھەرە مەككەھى دەق دەيكاخو و سەر پشتا قى دەوارى نەھىيە خار و ئەگەر تە زانى دى فىلەكى ل تەكەن بلەز دەوارى خو بزڤرىنە و قەگەرە قىرى.

پشتی ریکهفتنا وان بو مهککههی د ریکی دا ئهبو جههلی گوتی: ئهی کوری برایی من تو دزانی دهواری من یی بی چارهیه ئهگهر تو دهواری خو بدهیهفمن دی گهلهك باشتربیت و دی زویتر گههینه مهککههی.

عهیاش ژی رازی بو و شیرهتا عومهری ژبیرکر و ژ دهواری خو هاته خاری دا دهتهف نهبو جههلی، چهوا هاتهخار نهبو جههلی نهو

گریدا و ب روژی بره ناق مهککههی دا و گوت: نهی گهلی خهلکی مهکری مهککههی سهحکهنه موحهمهدی و ههقالی وی یا چل خهلکی مهکری و ناها نهقه یا دگهل عهیاشی کری و عهیاش گهلهك هاته نیشاندن و نهبو جههلی نهو ل بهر گهرمی گریدا و گوت نابیت کهس قی قهکهت حهتا نهو د زقریته دینی قورهیشیان قه.

ئاها ب قی رەنگی خەلکی مەکكەهی یین موشرك هوسا غەدر ل موسلمانان دکر، و تانوكه هیشتا پیغهمبهر یی ل مەکكەهی (سلاڤ لی بن) و ئەبوبەكر دگەل دا مابو ل مەككەهی، ئەبوبەكری حەزدكر ئەو ژی بچیت و مشەخت بیت و بگەهیته صهحابیین مشەخت بویی، پیغهمبەری گوتی: لەزی نەكە بەلكی هەقالەك بوتە پەیداببیت.

ب قی گوتنی گهلهك كهیفا ئهبوبهكری هات و زانی كو دی پیغهمبهر ئهو كهسهبیت یی ببیته ههقال دگهل دا، موشركان زانی كو ئهو دهمه هات یی دی پیغهمبهر ژی مشهخت بیت چونکی پیغهمبهری (سلاق لی بن) ههمی ههقالین خو هنارتبوون و موشركان دگوته ئیك و دوو خلاس دقیت ئهم چاقدیرییهكا باش ل موحهمهدی بكهین؛ چونکی ئهگهر ئهو گههشته یهثربی ئهقه دی موسلمان ژ دهستین مه دمركهقن و ئهم نهشیین كونترول بكهین و ههروهسا دی بنه مهترسی ل سهر بازرگانیا مه ژی دگهل دهردورین مهككههی.

مەزنین مەککەھی یین موشرك دوباره کومبوونەقە بو ریگریکرنی ژ چوونا پیغهمبهری بو یەثربی...

بهشی بیست و سی یی پلانا مهترسیدار و مشهختبونا پیغهمبهری بهرهف مهدینی

کومبوونا نهێنی و مهترسیدار یا موشرکان یا بهردهوامه و وان دهێت د ئههٔێ کومبوونێ دا نهدهرکههٔن تا بریارهکێ بدهن و رێکهکێ ببینن بو رێگریکرنێ ل پێغهمبهری (سلاهێن خودێ ل سهربن).

هندهکا گوت: دفیّت ئهم دهرگههیّن مالیّ لیّ بگرین و زنجیر بکهین، ئهفی سهرنهگرت و ترسیان گوتی: ههفالیّن وی ییّن دهرکهفتین و ئهو دیّ زانن.

هندهکین دی گوت: پیتقی یه نهم بهینه جههکی دویر و نهفی کهین، نهقی ژی سهرنهگرت چونگی هندهکا گوت هوین وی کیقهببهن دی ههر پشتهقانان بوخو پهیداکهت.

ئەبو جەھلى گوت: من پلانەكا باش ياھەى.

ئێكى گوت: ئەو چ پلانە كا بومە بێژە؟

ئهم بینین و پیکفه بچینه سهر مالا موحهمهدی دا بگرین و ههمی

پێکڤه ب ئێك ئێدان وى بکوژین و ب ڤى رەنگى دێ خوینا وى دناڨ مه ههمى هوزان دا و بهنو هاشم نهشێن تولا خو ژ مه ههمیان ڤهکهن و ئهم ژى دێ ژ موحهمهدى رزگاربین.

هندهك ب فى پلانى رازيبوون و ئەف پلانا نهينى دى چيته د بوارى جيبهجيكرنى دا.

جبریل هاتهخار ده فی پیغهمبهری و ئهمری دهرکهفتنی دایی، پیغهمبهر بهرهف مالا ئهبوبهکری چوو و گوتی: دهستویری یا بومه هاتیهدان و دفینت ئهم ژ مهککههی ب دهرکهفین.

ئەبوبەكرى گوتىّ: و ئەز دىّ دگەل تەدابم ئەى پىٚغەمبەرىّ خودىّ؟

پێغەمبەرى گوتى: بەلىٚ.

و ب ڤێ چەندێ ئەبوبەكر گەلەك كەيفخوش بوو؛ و گوت وەى بو ڤێ مشەختبوونێ و دێ ج خوش مشەختبوون بيت!

موشركان كومبوونا خو كر و پيغهمبهرى ئيمام عهلى دانا جهى خو دناڭ نڤينا خودا و چو مالا ئهبوبهكرى و دهمى چوى يى دناڭ كوما ئهڤان مروڤين موشرك را چووى و لهپهكى ئاخى هاڤيته ناڤچاڤين وان و چاڤين وان تارى بوون و ئايهتهك ل سهر ڤى رويدانى هاته خار: (وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (9)))

ئانكو: ﴿9﴾ و مه ل پێشييا وان ناڤبرهك دانا، و مه ل پشت وان ناڤبرهك دانا، و مه پهردهيهك ئێخسته بهر چاڤێن وان، ڤێجا ئهو [ههڤييێ] نابينن.

و وهك بهلگهه بو قى چهندى پشتى قى رويدانى وان بوخو دگوت: كهس نهبويه ژ مه كو هندهك خيز و ئاخ نهچوبيته دناڤ پرچا وى دا، و چو ئهبوبهكر دگهل خو بر و دهركهفتن.

دەمى دەركەفتىن دا بەرەف مەدىنى ئەو راست و ريك و ريك نەچوون... بەلكو بەرەف باشورى مەككەھى چون كو ريكا مەككەھى يە؛ چونكى وان زانى دى موشركين مەككەھى ھەر ب دويف كەڤن و نارويننەخار.

ئەبوبەكر ھەر جار يى خو د دەتە لايەكى پىغەمبەرى (سلاڤ لى بن) و جار بەرى پىغەمبەرى چوو و چار پشت وى و جار لايى راستى و جار لايى چەپى.

- پێغهمبهری گوته ئهبوبهکری: ئهرێ تو بوچی ڤێ چهندێ دکهی؟

- ئەبوبەكرى گوت: دەمى ئەز ھزركەم مەترسى يا ل رەخى تە يى راستى ئەز خو دەمە لايى تە يى راستى و دەمى ھەستىپىدكەم مەترسى يا ل لايى چەپى ئەز چمە وى لاى و دەمى ھەستىپىدكەم مەترسيا لسەر تە ل بەرسىنگى تە ئەز خودەمە بەر سىنگى تە و

گولزارەك ژ ژيانا خۆشتڤيێ مە موحەمەد(سلاڤ لێ بن)

دەمى ھەستىپىدكەم مەترسى يا ل پشت تە ئەز خو ددەمە پشت تە، داكو ئەگەر تشتەك ھات ئەز بېمە قوربان و تو يى پاراستى بى.

و ههتا گههشتینه چیایی (الثور) و گههشتینه بهردهرگههی شکهفتی، ئهبوبهکر بهری پیغهمبهری دچیته ژور دا سهحکهتی کا چ مهترسی نینه و پاش ری دا پیغهمبهری کو بچیته دناق شکهفتی دا.

و بو پاراستنا پێغهمبهری کوترهکێ هێلینا خو دانا وێری و تهڤنپیرکهکێ تهڨنێ خو د دهرگههێ شکهفتێ دا دانا، ژبو وێ چهندێ کهس هزرنهکهت کو کهس یێ چویه د ژورڨه.

پشتی قی چهندی موشرکان کومبوونهکا دی دانا و دیاریهکا ب بوها یا دانای ژ بو وی کهسی یی موحهمهدی بو بینیت، و خهلکی دهستپیکر لی گهریان و تا گههشتینه بهردهری شکهفتی و ئهبوبهکر هیدی یی دکهتهگری و یی ب خهمه چونکی ئهقه موشرك هاتن و یین ل بهردهری شکهفتی.

- پێغهمبهری گوتێ: "لاتحزن إن الله معنا" ئانكو: ب خهم نهكهڤه خودێ يێ دگهل مه.
- ئەبوبەكرى گوت: ئەى پێغەمبەرێ خودێ ئەگەر بەس ئەو سەحكەنە بەر پیێت خو ژى ئەو دێ مە بینن.
- دوباره پێغهمبهری گوتێ: تو چ دبێژی بو دوو کهسان و خودێ یێ سێ یێ یه دگهل دا؟ (({إِلاَّ تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ گولزارهك ژ ژیانا خوشتڤیێ مه موحهمهد(سلاهٔ لێ بن)

أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لاَ تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ *} ﴿التوبه: 40﴾.

موشرکان ژبهر کوتران و ههبوونا تهڤنێ تهڤنپیرکێ خو سهرێ خو سهرێ خو نهچهماند و نهسهحکره شکهفتێ و زڤرین، پێغهمبهر (سلاڤ لێ بن) و ئهبوبهکر سێ روژ و سێ شهڤان مانه ل ڦێ شکهفتێ و ئهسمایێ خارن بو وان دئینا و پشتی ئهسما دزڤری شڤانهك ههبوو پهز دجهێ شوین پێیت وێ شوین پێیت وێ شوین پێیت وێ قهشێریت، پشتی ڨی ماوهی وان دا رێکێ و بهرهف مهدینێ رێکهفتن و دهمێ رێکهفتین سوراقهی پێغهمبهر و ئهبوبهکر دیتن، دهمێ نێزیك بوی پینین ههسپێ وی د بوی پێیێن ههسپێ وی د عهردی راچوون.

ئەبوبەكر بەرەف سوراقەى قە چوو و گوتى: تە چ دقيا؟ سوراقەى گوت: ھەر كەسى ھەوە بگریت یان بكوژیت دی سەد حیّشتران وەك دیارى وەرگریت.

بهشی بیست و چواری گههشتنا ییخهمبهری بو مهدینی

سوراقه یی بهرهف پیغهمبهری دچیت و یی دبیژیتی سورز و پهیمانا بده من ئهگهر مال و ملك كهفتنه د دهستی تهدا تو قهدری من بگری.

پیغهمبهری گوته ئهبوبهکری: بو بنقیسه و پاش گوته سوراقهی ئهری چهوایه تو بازنکین کیسرای بکهیه دهستین خو؟

سوراقهی گوت: کیسرایی کوری هورمزی؟ و ب عهجیبی فه یی فی پسیاری دکهت.

پێغهمبهری گوتێ: بهلێ ئهی سوراقه.

ئەقە دەمەكى دا ئەق سوزە دا كىسراى دەمى پىغەمبەر يى مشەخت بىت و وەلاتى خو دھىلىت و ھەقالىن وى يى زەعىفى و لاوازىيى دا.

و پشتی کهفتنا ئیمپراتوریهتا ساسانی و کهفتنا کیسرای و مالی کیسرای کهفتیه د دهستی موسلمانا دا ل سهر دهمی خیلافهتا عومهری کوری خهتابی بازنکین کیسرای دانه سوراقهی و ئه شوزا پیغهمبهری بحه هات.

گولزاردك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

پیغهمبهر (سلاف لی بن) ل دهمی مشهختبوونی دا ل بهر خیفهتهکی را دهربازدبیت و ئهو خیفهته یا (دهیکا معبدی) یه و پیغهمبهر (سلاف لی بن) گهلهك یی وهستیایه و یی برسییه و دبیژنه ئهفی ژنی: ئهری ته چ خارن ههیه بدهیه مه و ئهم ژ ته بکرین؟

- دەيكا معبدى دبيّژيت: چ تشتەك ل بەردەستىّ مە نيە كو ئەز بدەمە ھەوە

- پێۼهمبهر (سلاڤێن خودێ لێبن) بزنهكێ ل وێرێ دبينيت يا پيره و گوهانێن وێ يێن هشكن، گوته وێ ژنێ دێ دهستويريێ دهيه من ئهز ڤێ بزنێ ب دوشم؟

- وێ ژنێ گوت: مانێ يا هشکه دێ چهوا دوشي؟

پیغهمبهری دهستهافیّتی و دوعا کرن و ئهو بزنه دوت و هند شیر ژی هات حهتا وان تیر فهخاری و ئامانیّن فی ژنی ژی بو تژی کرین، و پاش چوون، و ئه و ژنه ما عهجیّبگرتی و ههر یا د خهیالا خودا پسیاردکهت ئه فی زهلامه کییه؟

پشتی زهلامی وی هاتی و چوبو بهر بزنین خو و نهو شیره دیتی و پسیارگر: نهری دهیکا مهعبهدی نهقه چ ههمی شیره ته ژ کیقه نینایه؟

گوتی زهلامهکی پیروز هات و ئهف بزنه دوت حهتا وان تیرفهخاری و ئامانین مه ژی تژی کرین، زهلامهکی گهلهك بهرکهفتی و ژیهاتی بوو.

زهلامی وی گوت: ب خودی دی نهقه نهو زهلام بیت یی قورهیشی لیدگهرن و نهز ناروینمهخار حهتا نهز دگههمه وی.

ب ریکی قه بورهیدی بهنو خوصهیم هاته د ریکا پیغهمبهری دا ب حهفتی زهلام قه چونکی وی ژی یا گوه ل وی دیاریی بوی یا دی هیتهدان ب وی کهسی موحهمهدی دگریت یان دکوژیت.

و ئەبوبەكر گەلەك يى دترسىت و پىغەمبەرى پسياركر: ئەرى تو كى؟

- وى گوت: ئەز بورەيدەمە ژ بەنوخوصەيم.
- پێغهمبهر ل خو زڤرى و گوته ئهبوبهكرى ئهم ئێمن بوين و ئهم سلامهت بوين
  - بورهیدهی گوت: و تو کی؟
- پێغهمبهری گوت: ئهز موحهمهدم کورێ (عبدلله)ــێ کورێ عبدالطلبی مه.

پیغهمبهری (سلاق لی بن) دگهل کهفته دانوستاندنی و ئیسلام بو گوت و بو شروفهکر و دوعا بوکرن کو ئیسلام بکهفیته دلی وان دا، و ئهو ههمی موسلمان بوون و شههده دا و کهفتنه دگهل پیغهمبهری و بهرهف مهدینی چوون.

و خەلك سپيدەهيان دچونە جهەكى ب ناڤى (الحره) و ل هيڤيى راوەستيابوون كا دى كەنگى پيغەمبەر (سلاڤ لى بن) گەهيتە مەدينى.

و روژهك ژ روژان پيغهمبهر گههشت و ب شعرا (طلع البدر علينا) پيشوازيا پيغهمبهرى كر، و زوبهيرى كورى عهوامى چوو؛ و جلكهكى سپى كره بهر پيغهمبهرى و دلى ههميان تژى كهيف و خوشى بوو؛ و تهكبيرات ب هاتنا پيغهمبهرى دان و ههر دگوت (الله أكبر .. الله أك

و ههر ئیکی دفیا پیغهمبهر بچیته مالا وی و میهفانی مالا وی بیت..

پێغهمبهری ژی گوت: بهێلن ئهڤ حێۺڗامن ل کیڤه د رونیتهخار ئهو دێ بیته مالا مه و مالا خودێ دێ ل وێڔێ ئاڨاکهین.

بهشی بیست و پینجی ئافاکرنا ئیکهم مزگهفت و بهرفهرارکرنا ئاشتیی ل مهدینی

پشتی بورینا دەمهکی حیّشترا پیّغهمبهری (سلاق لیّ بن) لجههکی راوهستیا و پیّغهمبهر ل ویّریّ ژ حیّشترا خو هاته خار، ئهقه ئهو جهه یی مزگهفتا پیّغهمبهری (سلاق لیّ بن) هاتیه ئاقاکرن ل مهدینیّ.

ئیکهم پینگاف د ئافاکرنا مزگهفتی دا پیغهمبهر دگهل موسلمانا یی ههفکاربویه و ب چ رهنگهکی وهك سهرکردین نوکه نهبویه کو کاری ب خهلکی بدهتهکرن بهلکی ئهو بخو ژی د دانانا مزگهفتی دا یی پشکداربوو؛ و کاردکر و بهردهوام دوعا بو موسلمانان دکرن و دوعا بو ئهنسار و مهاجران دکرن و بهردهوام دگوت: یارب چ ژیان نینن ب تنی ژیانا ئاخرهتی یه، یارهب تو دلوفانیی ب ئهنسار و مشهختبویان ببهی.

عائیشا به حسی هاتنا پیخه مبه ری دکهت بو مهدینی و دبیژیت: ده می پیخه مبه رگه هشتییه مهدینی نه خوش که فت و نهبوبه کر ژی ههروه سانه خوش بوو؛ و تایه کا دژوار هاتی.

دەمى پىغەمبەر دچىتە سەرا بىلانى و پسيارا رەوشا وى دكەت بىلال دېنىژىت: لەعنەت ل سەر وان بن يىن ئەم ژ مەككەھى دەرئىخستىن و ب دەنگەگى بلند گوت: ئەز يى ژ مەككەھى غەرىب بوويم و لەعنەت ل شەيبەى و ئومەيەى بن.

پیغهمبهری (سلاف نی بن) ل فیره دوعایه کی و گوت: یارهب تو مهدینی ل بهر مه شرین بکهی ههروه کی چهوا ته مهککه ه ل بهرمه شرینکری و زیده تر، یارب تو ساخله میی بده یه مه و بهره که تی بیخیه دهرامه تی مه.

خودایی مهزن بهرسفا دوعایا پیغهمبهری دا و ئهو ئیشه ل نافه موسلمانا رابوو؛ و ههوایه کی پافتر ل سهر مهدینی دا هاته خار وبهره که ت و نیمناهی کهفته مهدینی و حهتانو که ژی ئهو ئیمناهیه یابهرده وامه.

پیغهمبهر (سلافین خودی ل سهربن) شیا براینیه کی پهیداکهت دنافبهرا ههردوو هوزین ئهوس و خهزرهج و ههروه سا دنافبهرا ئهنسار و مشهختیان دا و ئاشتی ل مهدینی پهیدابوو و گههشته وی راده کخهلکی مهدینی گوته پیغهمبهری کا چ پیدفیه ئهم دی کهین و مالی خو دی ب نیفی کهین نیفه ک بومه و نیفه ک بو مشهختبویان.

و نافی یه شربی هاته گوهرین بو مهدینا مونهوهره نه فه ژی ژبهر گههشتنا پیغهمبهری بو ژبو فی باژیری و ههروه سا نه شاستیا وی ل مهدینی پهیداکری.

(عبدالله بن سلامه) دبیّژیت: دهمیّ من پیّغهمبهر دیتی ب خودیّ من ژ روییّ وی زانی ئهقه مروقهکیّ راستگویه و چ درهو ل دهق نینه.

پێغهمبهر ئهو کهسهبویه یێ دگوت: موسلمانێ دروست ئهوه یێ برایێ وی یێ موسلمان ژ ئهزمانێ وی و دهستێن وی یێ پاراستی بیت.

همروهسا دگوت: کهس ژ ههوه ئیمانی نائینیت ههتا کو ئهوا ههوه بوخو دفیّت ههوه بو برایی خو ژی بفیّت.

و دگوت: موسلمان بو موسلمانی وهك ئاڤاهیهكییه و ئیك یی دی تهمام دكهت و دگوت: رهجمی ب خهلکی ئهردی ببهن دی خودی ژی رهجمی ب ههوه بهتن.

ئاها ب قان ئاخقتنین ئاقاکەر ئەقین خەلکەك ھەردەم ل ھیقیی پیغهمبەری ئاشتی ل مەککەهی بەلاقکر و کارکر بو ئاقاکرنا مەدینی و باژیرەکی مەدەنی ئاقاکر و پەیمانەك دگەل جوهیان ژی گریدا و تیدا دیارکر کو نابیت کەس زوریی ل وان بکەت و ئەو د ئازادن د دینی خو دا و هەروەسا دی مالی وان ژی یی پاراستی بیت، ب قی رەنگی پیکفه ژیانهکا تەمام ل مەدینی پەیداکر و پەیقا (لا اله الا

الله) ل مهدینی بلندبوو؛ و نهفسا خهلکی پافربو و چ حهسویدی و کهرب و کین د دلی وان دا بهرامبهر ئیک نهما و کرین و فروتن گهلهک جوان بوو؛ و د بهرژهوهندیا خهلکی دا بوو، گرانی نهما و ههروهسا رویبا نهما و زیدهکرنا ل سهر ئیک نهما؛ ههروهسا قورخکاری (احتکار) نهما ب فی رهنگی مهدینه کهفته د خوشیهکا تهمام دا و بو باژیرهکی روناهی ژی دچیت.

ل مزگهفتا بهردهوام نفیْژ دهاتهکرن و پیغهمبهر ئیمامی وان بو و خهلکی ژی بوخو شول دکر و وهك نوکه دهمژمیْر نهبون لهوما هندهك صهحابیان گوته پیغهمبهری ئهگهر تو ئالایهکی ل دهمی نفیْژی بلندبکهی دا ئهم بزانین ئهگهر وهختی نفیْژی یه چونکی گهلهك ژ مه یی ل سهر کاریْن خو و نزانن دهمی نفیْژی کهنگییه بهلی پا پیغهمبهر ب فی رازی نهبوو.

هندهکان دگوت: ئهگهر تو بوقهکی بدانی ل دهمی بانگی، پیغهمبهری ئهقه ژی یا ب دلی نهبوو.

هندهكيّن دى گوت: ئهگهر وى دهمى تو ئاگرى ههلكهى وهك نيشان بهلىّ پا ئهقه ژى يا ب دلىّ پيّغهمبهرى نهبوو (سلاڤيّن خودىٚ ل سهربن) چونكى ئهقه نيشانا مهجوسيان بوو.

پاشی عومهری کوری خهتابی (خودی ژی رازی بیت) گوتی: ما چیه نهگهر نهم مروفهکی تهکلیف بکهین نهو بچیت گازی خهلکی

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

بکهت، ئهقه یا ب دلی پیغهمبهری بو و ئهقه هاته جیبهجیکرن و بو بانگی بیلالی دکره گازی و دگوت: (الصلاه الجامعه) و بو چهندهکی ئهقه یا بهردهوامبوو.

همتا روژهك ژ روژان (عبدالله بن زید) خمونهكی دبینیت و جلكهكی شین یی د دهستی دا و ئموی ئمو بانگی نوكه نیشا (عبدالله) یی دا و ب فی شیّوهی:

((الله أكبر.. الله أكبر

الله أكبر.. الله أكبر

أشهد أن لا إله إلا الله.. أشهد أن لا إله إلا الله

أشهد أن محمدًا رسولُ الله.. أشهد أن محمدًا رسولُ الله

حيَّ على الصلاة.. حيَّ على الصلاة

حيَّ على الفلاح.. حيَّ على الفلاح

الله أكبر.. الله أكبر

لا إله إلا الله))

دەمى عبدالله هشياربوی گەلەك يا ب سەيربوو؛ و خو ل هيڤيا سپيدى ژی نەما و بلەز چوو دەڤ پيغهمبەری و خەونا خو بو گوت.

پێغهمبهری گوت: خهوناته خهونهکا ههقه و گازی بیلالی کر و گوت ب فی شێوهی بانگ دا و ئێکهمین بانگ هاته دان دناف ئیسلامێ

گولزاردك ژ ژيانا خۆشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

دا ژلایی کهسهکی قه کو بهندهیهك بویه ل بهری ئیسلام بهیّت لیّ ییّ موسلمان بیت دی عهزیز بیت و ژ بهندهییی تهمام بیت.

دەمى عومەرى ئەڭ بانگە گوھلىبووى ما مەندەھوش و چو پسيارا پىغەمبەرى كر و گوتى: ئەرى ئەڭە ج پەيڭ بوون مە گوھلىبوين؟

پێغهمبهری گوت: ئهف پهیفه (عبدالله بن زید) یێن د خهونا خودا دیتین و خهونا وی یا ههق بو و ئێدی دێ هوسا بانگ پێ هێتهدان.

عومهری کوری خهتابی گوت: ب خودی نهوا وی دیتی من ژی یا دیتی و بهری بیست روژان بوو؛ بهلی پا من نه دهرئیخست و نهگوتیه. پیغهمبهری (سلاف لی بن) گوت: (الحمدالله) یان ژی (لله الحمد).

بهشی بیست و شهشی هاتنا ئایهتین شهری

مروقه کی گهله ک زانا و شههره زا ل مهدینی ههبوو؛ ب ناقی (عبدالله بن سلام)، ئه قی باش و باش سالوخه تین وی پیغهمبه ری دزانین یی کو دی بیته دوماهی ک پیغهمبه و ناق و هه ر تشته کی تایبه تی وی دزانی؛ چونکی گهله ک یی شههره زابوو، پشتی پیغهمبه رهاتیه مهدینی نه و دچیته ده و موسلمان دبیت چونکی هه رتشته ک ل ده رباره ی پیغهمبه ری دزانی له وما ئیکسه ر موسلمان دبیت.

بهلیّ پا ئهو ئیسلاما خو قهدشیّریت و دبیّژیته پیّغهمبهری: هندی یههودینه گهلهك د زوردارن و ئهو تشتیّ ب دلیّ وان نهبیت گهلهك پیّ عاجزدبن و دبیّژیته پیّغهمبهری: ئیسلاما من دیارنهکه و من ل جههکیّ ب قهشیّره و فریّکه و بدویف وانرا و پسیارا من ژیّ بکه کا ئهز ییّ چهوامه؟

پیغهمبهری ژی ئهف چهنده کر و یههودی و مهزنین وان کومکرن و گوتی: ئهی گهلی یههودیان ئهری (عبدالله بن سلام) کهسهکی چهوایه ل ده ههوه؟

ئهوان گوت: ئهو ماموستایی مهیه و کوری ماموستایی مهیه و زانایی مهیه و گهلهك ریز و بها ل ده مههنه و ههر تشتهکی ئهو بیژیت ئهم ب یا وی دکهین.

دەمى ئەف چەندە گوتى (عبدالله بن سلام) دناڤ وى كوما يەھوديان دەردكەڤيت و دبيرژيت: ئەى گەلى يەھوديان موحەمەد پيغەمبەرى خودييه و ئەو سالوخەتين ئەو پى ھاتى و ھەمى ناڤونيشان د تەوراتى دا بومە د ديارن لەوما من ئيمان پى ئينا و ئەز داخازى ژ ھەوە دكەم ھوين ژى ئيمانى پى بينن.

ل فیری ئهو توشی حیبهتیی مان و زور تورهبوون و ناف چافین وان تیکچوون و گوتی: تو درهوا دکهی... تو مروفهکی ب سهرداچووی و مروفهکی دینبووی و ... هتد

ل فیری ژی دا و پشتی فی رویدانی پیغهمبهری گهلهك سهرهدهریهکا جوان دگهل دا کر و گوتی: هوین د ئازادن و ههر دی ههوه پاریزین و دی پیکشه ژیان ههر مینیت، ئهف رویدانه ژی بومه وی دیاردکهت کو گهلهك ژ خهلکی دزانی ئهو پیغهمبهره بهلی پا ژبهر حهز و ئارهزویین خو یین تایبهت باوهری نهدئینا.

موشرکین مهککههی بهردهوام نامهیین گهفان بو موسلمانا دهنارتن و دگوتی هوین ژ مه خلاس نابن و ههر ریّگری ل وان دکر یی دفیا بچنه مهدینی و موسلمان ببن و پینهممبهری دزانی موشرك دی ههر شهرهکی کهن.

ل شهقه کی دا پیغه مبه ری دگوته ده یکامه عائیشایی: خوزی زه لامه کی ئه ف شهقه زیره قانی ل من کربا، و د گاقه کی را ده رگه ه هاته قوتان، پیغه مبه ری گوت توکی؟ گوت: نه ز سه عه د بن و مقاصم...

پێغهمبهری گوت: دڤێ شهڤێ دا تو هاتيه چ؟

گوتی: ب خودی من ههستپیکر تو یی د مهترسیی دا و ئهز یی هاتیم زیره فانیی ل ته بکهم.

پیغهمبهری دوعا بو کرن و پاشی ئهف ئایهته هاته خار((والله یعصمك من الناس)) ئانكو: خودی دی ته ژ خهلکی پاریزیت، و پاشی پیغهمبهری گوت: ههرنه مالین خو و زیره فانیی ل من نهکهن دی خودی من پاریزیت.

و مهترسی ل سهر موسلمانان ژی ههبوو؛ چونکی ههر موشرکه کی مهککه هی گهف بو فریدکرن و مه سهرهده ریا یه هودیین مهدینی ژی دیت کا یا چهوابو دگهل وی که سی دکره مهزنی خو و فان پیک هه ههولدان رهوشا موسلمانان تیکبده ن؛ و مهترسیا مهزن ئهوبو هنده ک دوو روی ژی ههبوون خو کربو موسلمان ل سهر فه و د بن فهرا

دژاتیا پیٚغهمبهری دکر (سلاف لی بن)، لهوما رهوشا مهدینی یا ئیٚمن نهبوو و بهردهوام دوو رویان و یههودیان کاردکر دوباره دوژمناتیا دنافیهرا ههردوو هوزین ئهوس و خهزرهج ساخبکهنهفه، چونکی وان دزانی ئهگهر ئهو ههردوو هوز ب شهرچوون دی موسلمان لاوازبن و دوباره ئهو موسلمانین ل مهککههی چوینه مهدینی دی بی پشتهفان دوباره ئه

و بهردهوام ئهف جوره مروقه دچون ئاگری فتنی دناقبهرا قان ههردوو هوزان دا ههلدکر و تا گههشتیه وی رادهی کو دوباره وان شیری خو ل بهرامبهر ئیک راکر، بهلی پا پیغهمبهری دوباره ئهو پیکئینان و پیلانا مروقین موشرک و دوو روی بو وان دیارکر و نههیلا شهر یهیداببیت و ئالوزی ل مهدینی دروستبیت.

و بهردهوامیا گهفیّن ل سهر موسلمانان ببو ئهگهری وی چهندی موسلمان داخازبکهن ئهری تا کهنگی ئهم دی د فی رهوشی دابین و بهرهفانیی ژ خو نهکهین؟ بهلی پا بهردهوام پیغهمبهری دگوتی راوهستن و ههتا ئهمری خودی دهیّتن.

ل مهککههی موشرگان دهستی خو دانابو سهر مالی وان ههمی کهسان یین موسلمانبوین و چوینه مهدینی و بهردهوام زولم ل وان دکر یین دقیای موسلمان بن یان مروقین وان کهسین موسلمان بوی.

پشتی قی ماوی دریْرْ خودی فهرمان دا کو یی زوریلیکری ماف یی همی بهرمقانیی ژ خو بکهت: ((أُذِنَ لِلَّذِینَ یُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا عَلَیْ نَصْرِهِمْ لَقَدِیرٌ (39))) سورهت حهج.

ئەقە ئىكەمىن ئايەت بو كو دەستويىرى ب موسلمانان ھاتيەدان بەرەڤانىي ژ خو بكەن و د ئىكەم ئايەت ژى دا بومە دياربوو كو خودى يا گوتى: بەس بەرەڤانىي ژخو بكەن، و ئەقە ژى بومە وى چەندى دياركەن كو ئىسلام ب ج رەنگەكى نە دگەل شەرى دايە و دگەل ئاشتىي يە و بەرسقەكا ئىكلاكەرە بو وان يىن دبىرژن: ئىسلام يا ب شىرى بەلاڤبووى، و مە دڤىت ديار ژى بكەين دەما خودى دەستويىرى داى نە ھەما خلاس و موسلمان دى شەرى ھەميان كەن، نەخىر و بەلكى ئايەت ھاتە خار و گوت بەس دى شەرى وان كەن يىن شەرى ھەوە دكەن: ((وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا شەرى ھەوە دكەن: ((وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ (190))) سورەتا (البقرة).

پاشى ئايەت ھاتە خار و گوتى: شەرى ھەمى موشركان بكەن وەكى چەوا ئەو ھەمى پيكڤه شەرى ھەوە دكەن: ((وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً (36))) سورەت تەوبە.

ئەقە رامانا وى چەندىيە كو شەر دى ھىتەكرن ئەگەر شەرى موسلمانان ھاتە كرن و چىنابىت شەرى دا موسلمان دەستىيشخەربن و ئەو شەرى ب راگەھىنن.

ئهف ئایهته هاتنهخار و رامان ژی ئهوبو پیدفیه موسلمان ژی ئیدی بهرگریی ژخو بکهن ئهگهر هیرش ل سهر وان هاتهکرن و ئهفه بهلگههی وی چهندی بو کو ئیدی مهترسی ل سهر موسلمانان زیدهبو و چیدبیت د پاشهروژی دا شهر دگهل وان بهیتهکرن، لهوما موسلمانان ژی بهرگریهکا باش ژخو کر و ب ههمی رهنگان خو و مهدینه دیاراست و ئیدی موسلمانان هزرا ههر تشتهکی دکر.

بهشی بیست و حهفتی شهری بهدری و ئوحودی

کاروانه کی قورهیشی ل شامی قهگهریاقه و نهف کاروانه یی پیکهاتیه ژهزار دهواران و کاروانه کی نابوری یی مهزنه و سهروکی قی کاروانی نهبو سوفیانه.

موسلمانا ئاگهه ژ قی کاروانی ههبوو؛ لهوما ههولدا ریگریی کی بکهن و بسهر قی کاروانی دا بگرن، چونکی ئهف کاروانه نه کاروانهکی بچویک بوو؛ و موسلمانا دزانی ئهف کاروانه یی هندییه دا موشرک خو ئامادهبکهن و ل سهر موسلمانا دا بگرن، لهوما موسلمانا قیا ریکی لی بگرن و بهری ئهو دهستینبکهن موسلمان وانب راوهستینن.

موسلمان ب سی سهد و تشتهك زهلامان قه دهرکهفتن و دا سهر کاروانی دا بگرن.

ل قی دهمی دا یههودیین مهدینی دهنگوباس بو نهبو سوفیانی هنارتن و گوتی: کاروانی ههوه یی د مهترسیی دا و سهرهرای باشیا پیغهمبهری دگهل وان کری؛ بهلی پا وان دقیا نهف پلانا موسلمانان

سەرنەگریت و وان دفیا موشرکین مەککەهی ل سەرمەدینی دا بگرن وموسلمانا نەھیلن.

ل فی دەمی دا ئەبو سوفیانی دەنگوباس گەھاندنە مەككەھی وگوتی: كاروان یی د مەترسیی دا و پیدفییه هەر كەسەكی بشیت چەكی راكەت ل مەككەھی دەركەفیت و بھیت مالا خو بپاریزیت.

موشرکان زیدهتر ژهزار کهسان ئامادهکرن ب سهرکردایهتیا ئهبو جههلی بهرهف بهدری هاتن و موسلمان بهری وان گههشتنه ویری، ئهبو جههلی گهلهك خو مهزن دکر ب زیدههییا لهشکهری خو و بریاردابو کو نهزفرن ههتا موسلمانان بشکینن.

ئەبو سوفیانی بەری کاروانی ب بەروقاژی گوهری و دا مەترسی نەمینیت، ل قیری دا پیغهمبەری (سلاق لی بن) گوت: ئەم بو شەری نەھاتینه و ئەم بو کاروانی ھاتبوین و ئەو بخو یین بو شەری ھاتین و راویژ ب ھەقالین خو کر کا ئەم چبکەین، ئەری ب زقرینه مەدینی یان شەری بکهین؟

ئەبوبەكرى گوت: يا پێغەمبەرێ خودێ ھەرە و كا تو كيڤه دچى ئەم يێت دگەلته.

عومهرێ کورێ خهتابی ژی گوت: یا پێغهمبهرێ خودێ ئهم یێت دگهل ته دا.

پینه مبهری ناخفتنا خو دوبارهکر و ههر دگوت: نهری نهم چبکهین قهگهرینه مهدینی یان شهری بکهین.

سهعهد بن موعاذی گوت: ئهی پیغهمبهری خودی ههروهکی ته ئهم دفیین، مه ئیمان یا ب ته ئینای و ئهو ههقییا تو پی هاتی و مه سوز و پهیمان یین دایین ته و دی دگهل ته بین خو تو کیفه بچی.

پێغهمبهری گوت: خودێ دوو مزگینی یێن داینه مه و د ههردوکا دا ئهم د مفادارین، یا ئێکێ سهرکهفتنه ل سهر موشرکان یا دووێ شههیدبونه و د ههردوکا دا ئهم د مفادارین.

موسلمان بهرهف بهدری چوون و ل سهر بیرین ناقی کومبوون بهری موشرك بگههن سهر ناقی، پشتی موسلمانا تیرا خو ناق قهخاری و راکری نهو بیرین ناقی ههمی تژی کرن و گرتن و نهقه نیکهم پیلانا سهرکهفتی بو موسلمانا دانای و جهی خو گرتی، چونکی بیابانه و ههمی موشرك یین وهستیایی بون و دهمی گههشتین و ناق نهیی رهوشا وان گهلهك تیکچوو و مانه تیهنی.

شەرى بەدرى دەستىپىكىر و موسلمانا ھەمى پلانىن خو دانان و پىغەمبەرى (سلاڭ لى بن) ھند دوعاكرن و دەستىن خو بەرەف خودى بىندكرن ھەتا عەبايى وى ل سەر ملىن وى دا كەفتىن، و ل قىرى ل سەر مەم موسلمانا پىدقىھ ئەم بوخو وانەيان ژى وەربگرين و ھەر كارەكى ئەم بكەين پىدقىھ ب باشترىن شىوە كارى خو بكەين و ھەمى

ئهگهران جه بینین و دههمان دهم دا خودایی خو ژبیرنهکهین وبهردهوام دوعایا بکهین و پشتا خو ب خودایی مهزن گهرم بکهین.

شهر د بهرژهوهندییا موسلمانا دا ب دوماهیك هات و موسلمان دشهری بهدری دا سهرکهفتن، و مهککهه ههمی ببو بههی و کوشتیین وان زیدهبوون؛ ل فیری وان بریاردا تولا خو فهکهن، موسلمان ژی دکهیفی دابوون ل مهدینی و حهتا چهندین کهس ژ موشرکان ئیخسیرکربوون.

و ل قيرى دقيت گرنگيا خاندنى بزانين چونكى پيغهمبهرى (سلاڤ لى بن) ئەف ئيخسيره نەكوشتن ھەرچەنده چەندين نەخوشى گەھاندنبونه پيغهمبهرى؛ بەلكى گوته وان ئيخسيران: بلا ھەر ئيك ژ ھەوە دەھ موسلمانا فيرى خاندن و نقيسانى بكەت دى ھيته ئازاد كرن.

ژبو تولقهکرنی موشرکین مهککههی کاری خو دکر و ب هزارهها زهلام ئاماده دکرن بو شهری، و ژ قی لای ژی یههودیین مهدینی ببونه جهی مهترسیی چونکی بو هلدانا فتنی کاردکر؛ و جارهکی یههودیهك دچیت ل ناق بازاری و ههولددهت ژنهكا موسلمان بی ستاره بکهت و ترانا پی بکهت و دشیت قی چهندی بکهت و دهمی زهلامهکی موسلمان ئهو دیتی چوو ئهو یههودی کوشت و ئهقه ببو

جهى تىكچوونا پەيوەندىين موسلمانا و يەھودىين مەدىنى و ئەو سوز و پەيمانىن موسلمانا و يەھوديان بەرەف نەمانى چوون.

دەمى ئەف دەنگوباسى خوئامادەكرنا شەرى ژلايى موشركان قە گەھشتيە موسلمانا، پىغەمبەرى وەك ھەر جار خو ئامادەكر و ھزار زەلامان خو ئامادەكر و ژ مەدىنى دەركەفتن ل بەرامبەر دا موشركان نىزيكى (3) ھزار زەلامان ژ بو قى شەرى ئامادەكربوون، دەمى موسلمان ژ مەدىنى دەركەفتىن دوو رويان خو ژ ناق لەشكەرى ئىسلامى قەكىشا و قىا مەعنەوياتىن موسلمانا بشكىنىن و نىزيكى (300) زەلامان خو قەكىشا و ھىزا موسلمانا ب تىنى (700) كەس مان بەرامبەر (3) ھزار موشركان.

موسلمان گههشتنه ئوحودی و پیغهمبهری هندهك زهلام فریکرنه سهر گرهکی ب ناقی رماد (تیر هافیژ) و گوت چینابیت هوین ب چ شیوهیه کی ئه فی گری بهردهن هه تا ئه ز فهرمانی دهمه هه وه ودبیژم وه رنه خار.

دەمێ شەرى دەستپێکرى ل دەستپێکێ موسلمان سەركەفتن وموشرك د شەرێ ئوحودێ دا شكەستن، دەمێ ئەو زەلامێن سەر گرى دىتى موسلمان سەركەفتن ئەو ژگرى ھاتنە خار بو ب دەستڤەئينانا ھندەك كەلوپەلێن شەرى، ب ئەڤێ چەندێ خالدێ كورێ وەلىدى دگەل چەند زەلامان ل دوور گرى دزڤرن و ژلايێ پشتێڤە چەندين

موسلمانان شههید دکهت؛ و سهرکهفتنا موسلمانا بهرهف شکهستنی چوو؛ ب تایبهت دهمی مامی پیغهمبهری (سلاف لی بن) حهمزه ژلایی وهحشی فه هاتیه شههیدکرن و یا نهخوشتر ئهوبو دهمی هند چویه هنداف کهلهخی حهمزهی و دل و میلاکین وی بینیتهدهر و بیریزیی بهرامبهر کهلهخی موسلمانا بکهت.

دەمى خەمزە شەھىدبوى وەسا ھاتە بەلافكرن كو پىغەمبەر يى ھاتىه شەھىدكرن و مەعنەوياتىن موسلمانا ھاتنەخار...

بهشی بیست و ههشتی شهری خهندهکی

پشتی بهلاف بونا دهنگ و باسین شههیدبوونا پیغهمبهری مهعنهویاتین موسلمانا شکهستن و ره فین کهفته وان، ل فیره (انس بن نهضر) گازی دکهت و دبیر پستی نهضر) گازی دکهت و دبیر پستی مرنا پیغهمبهری و ژیان بوچییه و ژلایی دی فه (سعد بن معاذ) مرنا پیغهمبهری و ژیان بوچییه و ژلایی دی فه (سعد بن معاذ) گوت: نهز ب خودی کهمه بیهنا بهههشتی یا دهیته من، ب فان ناخفتنا مهعنهویاتین موسلمانا دوباره بلندبونه و بهرگری ژ خو کر و (نهبو دوجانه) دچیت بهره فانیی ژ پیغهمبهری دکهت ههتا شههید دبیت و دهمی شههیدبوی هندی تیر فی کهفتبوون وبرینداربوو؛ ل دهستی نهدهاته نیاسین.

و ب ئاقابوونا روژی شهری ئوحود ب شکهستنا موسلمانان ب دوماهی هات و ئه شکهستنه ژی ب ئهگهری وی نهگوهداریا هندهك موسلمانان بو ژ بو فهرمانا پیغهمبهری (سلاف لی بن) و تهماعیا وان بو ژ بو مالی دونیایی ببو ئهگهری ژ دهستدانا چهندین موسلمانان، لهوما دی بیژین چ جاران چینابیت ئهم ئاخرهتا خو بو دونیایی

بفروشین و پیدفییه بهردهوام ئارمانجا مه ئهوبیت ئاخرهتی ب دهستفهبینین.

موسلمان د شهری ئوحودی دا شکهستن بهلی پا مفایه کی باش بو موسلمانا ههبوو؛ و ئه شهره ببو وان وانهیه ک بو جارین بهیت مفای ژی وهربگرن، ههروه سا د فی شهری دا مروفین دوو روی بو موسلمانا دیاربوون و زانی موسلمانین راست و دروست کینه وموسولانی نهدروست کییه و یی دوو روی کییه.

کهیفا موشرکان گهلهك هات و زیده ل خوبایی بوون وبسهرداچوون و خو ئامادهکر ئیدی بو شهرهکی دی یی مهزن وئیکلاکهر و وان گوت: مادهم مه فیجاری شکاندن ئیدی خلاس و دی همر شیینه موسلمانا و دفیت وان ب ئیکجاری نههیلین و بو شهری خهندهکی خو ئامادهکر.

د شهری خهنده کی دا یه هودیین به نو نه ضیر هه قپه یمانی دگه ل موشر کین مه که هی گریدا و ههروه سا هوزا (غه ته فان) ژی ئینان و کرنه هه فکاری خو و ب فی چهندی مهدینه که فته مه ترسیه کا ئیکجار مه زن دا چونکی ئه ف جاره دو ژمن یی دناق مهدینی و د هه می ده دورین مهدینی دا.

دەمى دەنگ و باس گەھشتىه موسلمانان وەك ھەرجار پىغەمبەرى مە (سلاق لى بن) راويْرْ ب ھەقالىن خو كر و ھندەكان

گوت: دقیّت نهم دهرکه قین و وه ک به دری دی ب سهرکه قین و هنده کان گوت: دقیّت نهم ب مینیننه د مه دینی دا دا وه کی نوحودی نه شکیّین به لی پا نه قه هاته ره دکرن چونکی نه گهر هاتبانه دناق مه دینی دا شکه ستنا موسلمانا دا یا ب سانه هی تر بیت و دا گه له ک یا نه خوشبیت موسلمان ل پیش چافیّن خیزانا خو شه هی دبین؛ له وما پیغه مبه ری هزراخو د پلانه کا دی دا دکر.

ل قيره سملان فارسى پلانهك همبوو؛ و گوته پيغهمبهرى: دقيت ئهم خهندهكهكي ل دهوروبهرين مهديني بكولين.

پلان هاته جیبهجیکرن و کهیفا پیغهمبهری گهلهك ب سهلانی هات و گوت: سهلان ئیکه ژ مالا من.

دەمى چال ھاتىد كولان كەڤرەكى مەزن دىاربوو؛ و ل ويْرى پىغەمبەرى مورج ھەلگرت و دەمى مورج دانايد قى كەڤرى دگەل دا دگوت روم بومه قەبو و فورس بومه قەبوو، لەوما دڤێت ئەم ل ڤێرى فێربن كو چ جاران ژ دلوڤانيا خودى بى ھىڤى نەبىن و پىدڤىيە بەردەوام د نەخوشيادا د گەشبىن بىن.

دەمى موشرك گەهشتىنە مەدىنى و دا لسەر موسلمانا داگرن بدىتنا وى چالى مەندەھوش مان و نەدشيان چ كارەكى بكەن، لەوما ھەر ھەولدان كو بشين ژ قى چالى دەربازببن و بچنە دناق مەدىنى دا نەشيان و ھەولىن وان بى مفابوون، ئەقە ببو ئەگەر كو ب بورينا

دهمی موشرك بیزارببن و بی هیقی ببن و ئیش ل ناف وان دا پهیداببن و ئاف و خارن نهمان و تا گههشتیه وی رادهی ئهوان بریاردا بچنه دانوستاندنان دگهل موسلمانا دا ژ فی رهوشا نهخوش رزگارببن و ل دوماهیی موشرکان شکهستن ئینا و ههیبهتا خو ژ دهستدافه و دوباره موسلمان سهرفهرازبوون و بهردهوام وانه بو موسلمانا د هاتنه گوتن کو ئیدی سهرکهفتنا دا چافی وان ل دونیایی نهبیت دا رویدانین وهك ئوحودی دوباره نهبن.

پیغهمبهری (سلاف لی بن) خهون دیت کو کهعبه یا دزفریته فه و دیت یی تهوافی دکهن، پیغهمبهر (سلاف لی بن) گهلهك حهز ژ مهککه هی دکر و حهزدکر بچیته عومره کی و ههروه سا صهحابی ژی گهلهك غهریب ببون ژ جه و وارین خو و هنده ک ژ وان ئهوبوون یین خیزان و که س و کارین خو هیلاین و دفیان بچنه مهککه هی لهما بریار هاته دان کو دهرکه فن و بچنه عومره کی و (1400) که س ژموسلمانا دهرکه فتن ژپیخهمه ت وی چهندی عومره کی ئه نجامبدهن.

دەمى موشركان ئەف چەندە زانى كومبوونەكا بلەز كر و رازى نەبوون كو موسلمان ھەما ب ئازادانە بهينه دناق مەككەھى دا لەوما لەشكەرەك ئامادەكر و ب سەركردايەتيا خالدى كورى وەلىدى چون بەرسىنگى موسلمانا بگرن، بەلى نىمتا موسلمانا شەر نەبويە و ب تنى

یین هاتینه عومرهکی؛ لهوما موسلمانا ریکا خو گوهارت و بهرهف ریکهکا دی چوون و دانهکهفنه بهرسینگی لهشکهری موشرکان.

و پیغهمبهری نوینهری خو هنارت و دیارکر کو موسلمان بهس یین هاتینه عومرهکی و نههاتینه شهری، بهلی مهزنین مهککههی نهو قهبیل نهکر و رازی نهبوون و ری نه دا موسلمانا بهینه دناق مهککههی دا..

بهشی بیست و نههی فهکرنا مهککههی

دقی گهشتا موسلمانا بو عومری موشرکان ریّك نهدایی موسلمان بهیّنه د ناق مهککههی و شهر نهچیّبوو، بهلکی پیّکهاتنهك ب ناقی پیّکهاتنا حودهیبیی چیّبوو؛ و بو ماوی سالهکی عومره هاته پاشئیخستن و موسلمان قهگهریانه مهدینی و پاشی ئایهتیّن قهکرنا مهککههی هاتنه خار و کهیفا موسلمانا گهلهك هات.

و بهری مهکههی قهکهن موسلمانا قیا چارهیهکی ل جوهیان بکهن؛ چونکی گهلهك خیانهت ل موسلمانا دکر لهوما شهری خهیبهری پهیدابوو؛ و پاشی جوخی شکهستن و موسلمان شیان بهری بچنه مهککههی ناقمالیا مهدینی ژ مروقین خرابکار و درهوین پاقژبکهن..

سالا ههشتی یا مشهختی ل (10) ههیقا رهمهزانی موسلمان بهرهف مهککههی دهرکهفتن و قیایه مهکههی قهکهن و شرکی لهککههی نههیّلن، دهما بهرهف مهککههی چوین موشرکان قیا دوباره ریّگریی ل موسلمانا بکهن بهلی پا نهشیان و ئیّدی وان چ هیّز و شیان بهرامبهر موسلمانا نهمان و مهککهه ب ئاشتی هاته قهکرن.

دقهکرنا مهککههی دا پیغهمبهر چو کهعبی قه و نهو ههمی پهیکهره ب گوپالی خو ئیخستن و گوته خهاکی مهککههی: ئهری ئهقان پهیکهران چ مفا گههانده ههوه و بهس بهری ههوه دا شرکا بخودی و هوین ژ روناهیا ئیسلامی بی بههرکرن.

خەلكى مەككەھى گەلەك ترسيان پشتى موسلمان ھاتىنە دناۋ مەككەھى دا و وان ھزردكر ئىدى خلاس و پىغەمبەر دى تولىن خو وھەڤالىن خو ژ وان قەكەت، پىغەمبەرى گازى خەلكى مەككەھى كر وگوتى: ئەرى ھويىن چ ھزردكەن؟ ئەرى ئەم دى چ سەرەدەرى دگەل ھەوە كەين؟

خەلكى مەككەھى گوت: بەس ئەم خىرى ژ تە دېيىنىن و تويى لىبوردەى؟

پیغهمبهری گوت: ئهز دی وی بیژمه ههوه یا یوسفی گوتیه برایین خو و ههرن هوین د ئازادن.. چافین خهلکی تژی روندك بوون و گهلهك كهیفا وان هات...

ئەقە بومە دىاردكەت كو پىغەمبەر يى ھاتى خەلكى رزگاربكەت ژ تارياتىي و بەرەف روناھىي ببەت و دلوقانىي ب ھەميان ببەت و پىغەمبەر نەھاتىە كو بەس د دونيايى دا يى سەركەفتىبىت، بەلكى يى ھاتى خەلكى ژ ئاگرى جەھنەمى رزگاربكەت و وان د دونيا و ئاخرەتا وان دا سەرفەراز بكەت.

دهنگی (الله أكبر) ل مهككههی بلندبوو؛ و بیلالی بانگ دا و پاشی ئهف ئایهته هاته خار:

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (1) وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ أَفْوَاجًا (2) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (3) (1)

پشتی پیخهمبهر ل وان بوری (سلاق لی بن) هزرین خهلکی هاتنه گوهرین چونکی بهری نوکه وان هزردکر پیخهمبهر یی هاتی دا وان ژ ناق ببهت بهلی پشتی ههمی دهستههلات کهفتیه د دهستی پیخهمبهری دا (سلاق لی بن) و سهر قی ههمی دهستههلاتا خودا ل وان کهسان بوری یین بهری نوکه زولم و زوری لیکری، قیجا ئهقی

لیّبورینیٚ کاریگهریه کا مهزن ل سهر خهلکی پهیداکر و بوان دیارکر کو ئیسلام دینی ئاشتیی و ئیّمناهییی یه و ئیّدی کوم ب کوم و هاتن موسلمان بوون، و حهتا خهلکی دهردوریّن مهککه هی ژی ئیّدی کوم ب کوم هاتن و موسلمان بوون.

پشتی ماوهیهکی کو پیغهمبهر مایه ل مهککههی و نهو مالی ب دهستکهفتی ل سهر وان به لافکر یین ل دهمی مشهختبوونی دا مالی خو ژدهستدای و ژبو خودی مشهخت بوین، نه نساران هزردکر کو نیدی خلاس پیغهمبهری مروفین خو دیتن و دی وان هیلیت و گهلهك تورهبوون و حهتا نه قورهبون و بینه تورهبون و که تورهبون اسلافی این بن).

پیغهمبهری گوته وان: ئهی گهلی ئهنساران ئهگهر خهلکی پهز و تشتی دونیایی بگههیتی ما چهوایه پیغهمبهری خودی بو ههوهبیت و تشتی ئاخرهتی بو ههوهبیت؟

ئەنساران روندك ئىنانە خارى و گوتى: ئەى پىغەمبەرى خودى ئەم درازىنە كو تو بەھرا مەبى و مە دونيا نەڤىت.

و خەلك بخو بەرەف وى قە ھات و تا گەھشتيە وى رادەى ناقى وى سالى كرە سالا وەقدان (سنە الوقود) ھندى كومين مروقان دھاتن و موسلمانبوون وەك (بەنو تەميم، بەنى عامر و بەنى كەندە، بەنى حەنيفه، بەنى تەيى ، بەنى زبيدە، بەنى حارث)... ھتد.

و بەردەوام پێغەمبەرى ژى بانگخازێن خو فرێكرنە دەوروبەرێن مەككەھێ كو بانگەوازيا ئيسلامێ دكەن و خالدێ كورێ وەليدى ژى ل سەر پاراستنا موسلمانا يێ بەردەوام بو و ئەو شەھرەزاييا وى ھەى يا بوارێ لەشكەرى ھەمى كرە دبوارێ خزمەتا موسلمانان و پاراستنا موسلمانا.

پشتی قهکرنا مهککههی و ئیمنکرنا مهککههی دوباره پیغهمبهر (سلاقین خودی ل سهربن) قهگهریا مهدینی ومکی وی سوز دایه ئهنساریان کو دی ههر گهل وان بیت.

بەشى سيھى وەغەركرنا پىغەمبەرى (سلاڤ لى بن)

ههر تشته کی دهستپیک بو ههبیت دی دوماهیک ژی بو ههبیت، و پشتی نقیرا و پشتی فهگهریانا پیغه مبه ری (سلاف لی بن) بو مهدینی و پشتی نقیرا سپیدی و یا نیفرو نه نجامدای کاری خو کر و نیحرام گریدا و به رهف حه جی هات بو مهککه هی، د ریکی دا دهستکر ب گوتنا فان پهیفان کر (لَبَیْكَ اللَّهُمَّ لَبَیْكَ، لَبَیْكَ، لَبَیْكَ لاَ شَرِیكَ لَكَ لَبَیْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ، وَالنِّعْمَةَ، لَكَ وَالْمُلْكَ، لاَ شَرِیكَ لَكَ لَكَ لَكَ لَبَیْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ،

و پاشی پیغهمبهری گوت: جبریل هاته ده ق من و گوت بیژه موسلمانا دهنگی خو بلندبکهن ب گوتنا قان پهیفان، موسلمانا ژی فهرمان بجه ئینا و دهنگی خو بلندکر، چونکی ئهفه شیعاراتین حهجی نه.

پیغهمبهری ههمی روکنین حهجی ئهنجامدان و ل دوماهیی خوتبهك بو موسلمانا خاند و گوت: ئهی گهلی مروفان گوهداریا من بکهن چیدبیت د سالا بهیت دا ئهز دگهل ههوه نهبم و ل فی جهی نهبم، و پاشی گوت: خوینا ههوه و نامیسا ههوه لسهر ههوه حمرامه و پاش فیدا دچیت و دبیریت: ههر کهسهکی ئهمانهتهك ل ده بیت بلا

وی ئهمانهتی قهگهرینیت، و پاش گوت: ئهری من گههاند؟ ههمیان گوت: بهلی، و پاشی دوباره پیغهمبهری دوباره گوت: ئهری من گههاند و پاشی جارا سی یی ژی و ههر موسلمانا گوت: بهلی و پاشی گوت اللهم فاشهد...

و پاشی ئه ق ئایه ته هاته خار {الْیَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِینَكُمْ وَینَكُمْ وَینَكُمْ وَینَكُمْ نِعْمَتِی وَرَضِیتُ لَكُمُ الْإسْلامَ دِیناً} ئانكو: ((ئه قرو من دینی هه وه ته مام كر [كیماسی تیدا نه مایه ژ به ر هندی نابیت چو ژی بیته كیمكرن و چ لی زیده ببیت] و من خنیك و كه ره میت خو بو هه وه ته كووزكرن [بگره ژ راسته ریكرنی و ته كووزكرنا دینی و قه كرنا مه ككه هی و بی هی فیکرنا گاوران ژ دینی هه وه كو بشین پویچكه ن و نه هی نیسلامی بو هه وه هه لبژارت و ئه و دینه ل ده ف خودی و چ دی نه).

پشتی قی نایهتی موسلمان گهلهك خهمباربوون؛ چونکی وهکی پهیامهکی بو وان خاند و ئیدی دی پیغهمبهر ژ ناق وان بارکهت و بهرمف رهحما خودی چیت.

پشتی تهمامبوونا حهجیّ دوباره پیغهمبهر (سلاق لیّ بن) بهرهف مهدینی چوو، و دهمیّ جارهکیّ سهرهدانا گورستانی کری گوته نیّك ژ وان ههقالیّن خو: خودیّ دوو ههلبژارتن ییّن داینه من یا ئیّکیّ

مانا دونیایی دایه بو ههر و ههر یا دیتر دیدارا خودیّیه و من دیدارا خودیّ ههلبرژارت.

پیغهمبهر پاشی نهخوش دبیت و تایهکا گران دهیّتی و د نهخوشیا خودا دمینته مالا هه قریناخو عائیشایی دهیکامه موسلمانان، تایا پیغهمبهری هند یا گران بو خو نهدشیا خو ل سهر پیّییّن خو بگریت و دهمی عائیشایی دگوت: سهری من یی دئیشیت پیغهمبهری دگوتی سهری من یی دئیشیت نه یی ته.

د نهساخیا خو دا پیغهمبهری بهردهوام تهکهز ل ئهنجامدانا نقیْژی دکر، نهساخیا وی هند گرانبوو؛ خو نهدشیا نقیْژا خو ب دروستاهی ئهنجامبدهت و نه دهاته نقیْژی.

ل روژهكى بانگ بو نقيرى هاتهدان پيغهمبهر (سلاڤ لى بن) ب ديمهكى گهش چوو مزگهفتى قه؛ ب ديتنا قى ديمهنى موسلمان گهلهك كهيفخووش بون وان هزردكر پيغهمبهر يى بهرهف باشبوونى دچيت و هزرنهدكر كو ئهقه دوماهيك گرنژينا پيغهمبهرييه.

بهردهوام تایا پیغهمبهری خوشتقی گران دبوو؛ ههتا گههشتییه وی رادهی کو پیغهمبهری دوعادکرن و دگوت: یارهب تو سهکهراتین مرنی ل بهر مه سفك بکهی.

فاتیمایی گهلهك ههست ب ئیشانی دکر دهمی بابی خو هوسا ددیتی و دگوت: ئاخ بابی من تو چهندی دئیشی.

گولزارهك ژ ژيانا خوشتڤيي مه موحهمهد(سلاڤ لي بن)

پێغهمبهری بهرسقدا و گوت: ئێدی پشتی ڤێ چ نهخوشی ل سهر پێغهمبهری نابن.

و پشتى دەمەكى كورت پيغەمبەرى گوت: ((بلِ الرَّفيقُ الأعلَى مِن الجنَّة!))

و پاش پیغهمبهری مه موحهمهد (سلافین خودی ل سهربن) وهغهرکر و بهرهف دیدارا خودی چو ئهو دیدارا موشتاقی وی، ئهو دیاره ههلبژارت و دونیا نه ههلبژارت و غهریبی دیتنا دیدارا خودی بویه، و پیغهمبهری د ژیی (63) سالیی دا وهغهرکر.

عومهری کوری خهتابی پشتی زانی پیخهمبهری وهغهرکری وهکی دینا لی هاتبو و شیری خو ههلگرت و گوت: ههر کهسی بیژیت پیخهمبهری یی وهغهرکری دی وی کوژم...

ل فَيْرِيْ زِهُلامِيْ تَهُنگَاڤيان دياربوو؛ و ئهو زِهُلام هاته مهيدانيْ يِيْ كو ئيمانا وي بهرامبهري ههمي ئيمانا ئوممهتيٰ؛ ئهو ژي ئهبوبهكر سهديق بو و چوو سهر ميمبهريّ و گوت: ((ههر كهسيّ موحهمه د پهرست، موحهمه د مر! بهليّ پا ههركهسيّ خوديّ ب پهريّسيت خوديّ ييّ ساخه و نامريت و پاشي ئه فئيه ئايهته خاند: ((وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن يَنقلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَصُرَّ اللّهَ القَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَصُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ (144))) ئانكو: و موحهمهد

پێغهمبهرهکه ژ پێغهمبهران، و گهلهك پێغهمبهر بهری وی هاتینه و چویینه، ڤێڿا ئهگهر مر، یان هاته کوشتن، هوین دێ ب پاشڤه زڤرن، [و هلگهرنه سهر گاورییێ] و ههچیێ ژ ههوه ب پاشڤه بزڤریتهڤه [و گاور ببیت] چو زیانێ ناگههینیته خودێ، و خودێ دێ خهلاتێ سوپاسداران [ئهوێن خو راگرتین و ب پاشڤه نهزڤرین] دهتێ.))

پشتی گوتنا فی نایهتی پییین عومهری شکهستن و ژنوی باوهرکر کو پیغهمبهری مه یی وهغهرکری و گوت (إنا لله و إنا الیه راجعون).

و ئەبوبەكرى داخاز ژ ھەمى موسلمانا كر ئاخفتنا خو بكەنە ئيك و ل سەر پەيڤا (لا إله الا الله) د بەردەوام بن و بەردەوام پەرستنا خودى بكەن، پاشى دەست ب شوشتنا پيغەمبەرى ھاتەكرن (سلاڤ لىخ بن) و پيغەمبەر ھەر ل جهى لىخ وەغەركرى ھاتە قەشارتن.

پشتی قی چهندی دهمی عهلی هاتی و ژ قهشارتنی تهمام بوین فاتیمایی گوتی: ئهری ههوه چهوا دلدا ئاخی بکهنه سهر رویی پیغهمبهری؟

عەلى گوتى: فەرمانا خودى ناھىتە زڤراندن..

ئەقە كورتيەكا ژيانا پێغەمبەرى بوو مە بو ھەوە يێن ھێژا بەحسكرى ھيڤيامە ئەوە ببيتە جھێ مفاى بوھەوە ھەميان و ببيتە جھێ وێ چەندێ ئيمانا مە بھێزتر بكەڤيت و حەژێكرنا مە بوپێغەمبەرى ب ھێزتر لێ بھێت و زێدەتر پێگیر ببین ب وان فەرمانێن پێغەمبەرى ل مەكرين والحمدالله رب العالمين.